

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΦΟΔΙΟΝ
ΚΑΤΑ ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ
ΑΙΤΙΝΑΙ ΕΠΟΛΕΜΗΣΑΝ
ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΝ
ΤΟΥ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἑβραίων, Εἰδωλολατρῶν,
Ἄσιατῶν, Φιλοσόφων,
Γνωστικῶν, Μανιχαίων,
Σαβελλιανῶν, Ἄρειανῶν,
Πνευματομάχων, Νεστοριανῶν,
Μονοφυσιτῶν, Μονοδελητῶν,
Εἰκονομάχων, Παπικῶν,
Προτεσταντῶν, Οἰκουμενιστῶν,
Ἑβραιοχιλιαστῶν, Σιωνιστῶν,
Ἑβραιομασσόνων, καὶ ὄλων τῶν
αἰρετικῶν καὶ ἀλλοδρήσκων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

*“Τίνα με λέγουσιν οί άνθρωποι εἶναι τόν Υἱόν
τοῦ ἀνθρώπου;
“...Σύ εἶ ὁ Χριστός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος...”
(Ματθ. ΙΣΤ 13-17).*

Ὁ ἐρχομός τῆς δισχισιοῦς ἐπετείου ἀπό τῆς ΓΕΝ-
ΝΗΣΕΩΣ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς δίδει
τὴν εὐκαιρίαν νά ἀνατρέξωμεν εἰς τοὺς περασμένους (20)
αἰῶνας διὰ νά ἴδωμεν ποία ἀπάντησις ἐδόθη εἰς τό πάντα
ἐπίκαιρον καί συνεχές ἐρώτημα, τό ὁποῖον ἔθεσεν ὁ Ἰη-
σοῦς Χριστός εἰς τοὺς μαθητάς Του, καί θέτει εἰς κάθε
ἄνθρωπον: *“Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόν
υἱόν τοῦ ἀνθρώπου;”* ἢ *“τίνα μέ λέγεις ἄνθρωπε εἶναι
τόν υἱόν τοῦ ἀνθρώπου;”*.

Ἀπό τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν θά ἐξαρτηθῆ, ἡ σχέσις τοῦ
Θεοῦ ἀνθρώπου μέ τόν ἄνθρωπον καί τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν
Θεόν, ὅπως ἐξηγήθη καί διὰ τοὺς μαθητάς τοῦ Χριστοῦ,
ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν ἔδωσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τοῦ
Ἄπ. Πέτρου, εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐρώτησιν ἦτο: *“Σύ εἶ ὁ Χρι-
στός ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος”*.

Καί ὁ Χριστός ἀνταπαντῶν εἶπεν: *“Σίμων σάρξ καί
αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι ἀλλ’ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς. Ἀληθῶς λέγω σοι, σύ εἶ Πέτρος καί ἐπὶ ταύ-
την τὴν ΠΕΤΡΑΝ οἰκοδομήσω μου τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ
καί πῦλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν Αὐτῆς”*. (Ματθ. ΙΣΤ’
13-18).

Σύμφωνα μέ τὴν ἐξήγησιν καί ἐρμηνείαν τὴν ὁποίαν μᾶς
δίδει ὁ Ἄπ. Παῦλος, ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ εἶναι τό ΣΩΜΑ τοῦ ΧΡΙ-
ΣΤΟΥ καί ΚΕΦΑΛΗ ὁ ἴδιος ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ (Κολασ. Α’ 18).

Μέλη δέ τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ εἶναι οἱ πιστεύοντες εἰς τόν Χριστόν, ὡς ΥἶΟΝ καί ΛΟΓΟΝ τοῦ ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΟΣ καί ΘΕΟΝ καί οἱ βεβαπτισμένοι καί κοινωνοῦντες τοῦ Σώματος καί Αἵματός Του, συμφώνως πρός τήν Ἐντολήν Του ὡς Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Βλέπομεν λοιπόν ὅτι ἀπό τήν σωστήν ἀπάντησιν τήν ὁποίαν θά δώσῃ κάθε ἄνθρωπος εἰς τό συνεχές ἐρώτημα τοῦ Χριστοῦ, *“Τίνα μέ λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου”*. θά ἐξαρτηθῇ ἡ σχέσις μας μετά τοῦ Θεοῦ καί μετά τῶν μαθητῶν του. Διότι *“Χριστός εἶναι ὁ παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας”* κατά τόν ἱερόν Αὐγουστίνον. Καί εἶναι συνεχῶς παρών καθότι εἶναι Θεός, ὅπως καί ὁ Ἴδιος εἶπεν: *“Καί ἰδοὺ ἐγώ μεθ’ ὑμῶν εἰμί πάσας τάς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος Ἀμήν”* (Ματθ. ΚΗ’ 20).

Καί ἐπειδή ἡ *Σχέσις καί Κοινωνία* μετά τοῦ Θεοῦ εἶναι *ΕΝΩΣΙΣ* καί *Ἐνωσις εἶναι ἡ ἐνσωμάτωσις* εἰς τό ΣΩΜΑ Του, ἤτοι τήν *Θεοῖδρυτον ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ* Του, αὐτή ἡ ἐνωσις καί ἐνσωμάτωσις θά ἐξαρτηθῇ ἀπό τήν σωστήν ἀπάντησιν εἰς τήν ἐν λόγῳ ἐρώτησιν τοῦ Χριστοῦ, τήν ὁποίαν θά δώσῃ κάθε ἄνθρωπος. Ἡ ἐπίμαχος λοιπόν αὐτή ἀπάντησις καθώρισε εἰς τήν Ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καί καθορίζει ὡς σημαντικωτάτη καί σπουδαιωτάτη τήν σχέσιν τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ’ ἑνός ἐκάστου ἀνθρώπου.

Ἡ Ὑψίστη σημασία αὐτῆς τῆς ἀπαντήσεως φαίνεται ἀπό τήν ἀπάντησιν τήν ὁποίαν ἔδωσεν ὁ Θεῶς καί ἄνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός εἰς τόν Ἄπ. Πέτρον: *“Σίμων σάρξ καί αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι ἀλλ’ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, καὶ γὰρ ἐγώ δέ σύ λέγω ὅτι σύ εἶ Πέτρος καί ἐπὶ ταύτην τὴν πέτραν οἰκοδομησῶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ἀδοῦσιν οὐδέποτε κτισχῶσιν”*.

ΣΙΝ ΑΥΤΗΣ” (Μαθ. ΙΣΤ΄ 17-18).

Εἰς τὴν Θεανθρώπινον αὐτὴν ἀπάντησιν διαφαίνονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπαντήσεως τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ: **Πέτρε εἰς Αὐτὴν τὴν ΠΕΤΡΑΝ**, (δηλαδή τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἄπ. Πέτρου πού εἶπεν “**Σὺ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ζῶντος**”), θά οἰκοδομήσω, θά κτίσω, τὴν **ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ** μου, δηλ. θά ἐνσωματώσω ἐσένα καὶ ὅσους μέ ὁμολογήσουν ὅπως καὶ ἐσύ εἰς τὸ **ΣΩΜΑ** μου, καὶ ἐγὼ θά εἶμαι ἡ **Κεφαλὴ** αὐτοῦ τοῦ Σώματος. Τοῦτο ἐξηγεῖ σαφέστατα τὸ “στόμα Χριστοῦ” ὁ Ἄπ. Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῆν Του. (Κολ. Α΄ 18).

Ἴδου διατί ἡ σωστὴ ἀπάντησις – ὁμολογία ἐνέχει ὙΨΙΣΤΗΝ σπουδαιότητα καὶ σημασίαν καὶ εἶναι τὸ **Α** καὶ τὸ **Ω**, δι’ ἕκαστον ἄνθρωπον. Ἀπ’ αὐτὴν τὴν **Ὁμολογίαν** θά ἐξαρτηθῇ ἡ **σχέσις**, ἡ **κοινωνία** καὶ ἡ **ἐνωσίς του** μετὰ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τελικῶς ἡ **ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΙΣ** του εἰς τὸ **ΣΩΜΑ** τοῦ Χριστοῦ ἦτοι τὴν **ΜΙΑΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ**. Ἴδου διατί ὁ **Ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας** ἔδωσε τοιαύτην βαρύτητα εἰς αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν καὶ ἀπάντησιν. Διότι ἀπ’ αὐτὴν θά ἐξηρτᾶτο ἡ σωτηρία τῶν μαθητῶν του, καθὼς καὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι δέ τόσο σημαντικόν **ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ** καὶ τί θά πρέπει νά πιστεύη καὶ νά ἔχη εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ τὴν ψυχὴν του κάθε ἄνθρωπος – μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, ὥστε ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ διαφαίνεται ἀπὸ τὰ προφητικά λόγια τοῦ Δικαίου Συμεῶν, ὁ ὁποῖος “**ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ Ἱερὸν**”, δηλαδή κατὰ παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπεν: “**Ἴδου οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ**”, (Λουκ. Β΄ 27, 34).

Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐφώτισεν τὸν Δίκαιον Συμεῶν νά προφητεύσῃ περὶ τοῦ “**Θεϊκοῦ παιδίου**” τὸ ὁποῖον ἐκρα-

τοῦσε εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ νὰ εἶπῃ πρὸς τὴν Μαριάμ τὴν μητέραν Αὐτοῦ:

“Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον Ἀντιλεγόμενον”, (Λουκ. Β΄ 34).

Ἑρμηνεία: Ἰδοὺ Αὐτός θά γίνῃ αἰτία νὰ πέσουν πολλοὶ εἰς τὸ Ἰσραὴλ. Δηλαδή θά πέσουν ἐκεῖνοι πού δέν θά τόν πιστεύσουν καὶ θά ἀναστηθοῦν καὶ θά λυτρωθοῦν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θά τόν πιστεύσουν. Καὶ θά γίνῃ αὐτός *σημεῖον ἀντιλεγόμενον* μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.

Αὐτό τὸ προφητικόν *“σημεῖον Ἀντιλεγόμενον”* τοῦ Συμεῶν ἐπραγματοποιήθη καὶ εἰς τὴν ἐπί γῆς παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ τὴν Ἀνάληψίν του καὶ πραγματοποιεῖται μέχρι σήμερον.

Εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ πολλές τέτοιες περιπτώσεις ἀναφέρουν οἱ Εὐαγγελισταί. Μία ἐξ αὐτῶν σημαντικὴ, εἶναι αὐτὴ πού ἀναφέρει ὁ Εὐαγγ. Ἰωάννης (Κεφ. Ζ΄ 40 - 43), *“...σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι’ Αὐτόν”*.

Τό *“Τίνα με λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόν υἱόν τοῦ ἀνθρώπου;”* (Ματθ. ΙΣΤ΄ 13 - 18), (Μάρκ. Η΄ 27 - 30) καὶ (Λουκ. Θ΄ 18 - 21), δηλαδή *“ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ”*, τὸ *“Ἀντιλεγόμενον σημεῖον”* τὸ τοῦ Δικαίου Συμεῶν καὶ τὸ ὅτι *“κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ”* (Λουκ. Β΄ 34), δέν ἔχασε ποτέ τὴν ἐπικαιρότητά του μέχρι σήμερον.

Τοῦτο πιστοποιεῖται, ἐὰν ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν δισχισμένην ἱστορίαν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερον.

Καὶ βλέπομεν λοιπόν, πρῶτον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἄλλοι τόν ἐδέχθησαν καὶ τόν ἐπίστευσαν ὡς τόν ἀναμενόμενον ΜΕΣΣΙΑΝ καὶ ὡς Υἱόν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν καὶ ἄλλοι τόν ἐσταύρωσαν. Ἰδοὺ τὸ *“ἀντιλεγόμενον σημεῖον”* καὶ ἡ πτώσις καὶ ἀνάστασις τῶν πολλῶν

ἐν τῷ νέῳ Ἰσραήλ”.

Καί καθὼς ὁ Χριστὸς ὡς Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών, εἰς κάθε τόπον καὶ χρόνον, συνεχίζει τὸ ἴδιον ἐρώτημα εἰς κάθε ἄνθρωπον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῶν πρώτων αἰώνων.

Πέντε Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἠσχολήθησαν μὲ αὐτὸ τὸ τεράστιον θέμα, καὶ ἀκόμη μέχρι σήμερον διατηροῦνται κατάλοιπα ἀπόψεων, αὐτῶν οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπειθάρχησαν καὶ δὲν ἀπεδέχθησαν τὰς **Θεοπνεύστους** καὶ **Ἀλαθήτους** ἀποφάσεις των.

Τὸ ὅλον θέμα μὲ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθησαν αἱ πέντε οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἐχαρακτηρίσθη ὡς **ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΟΓΜΑ**.

Αὐτοῦ τοῦ θέματος ἡ παρουσίασις θά ἀκολουθήσῃ, μὲ τὴν ἐξῆς σειρὰν ἀναπτύξεως :

1. Χριστολογία ἢ σημασία καὶ ἡ ἔννοια αὐτῆς.
2. Χρόνος καὶ τόποι ἐμφανίσεως τοῦ προβλήματος.
3. Τὰ αἷτια γενέσεως τοῦ Χριστολογικοῦ θέματος.
4. Οἱ πρῶτοι δημιουργοὶ τοῦ προβλήματος. (Ἑβραῖοι, Εἰδωλολάτραι, Ἀσιᾶται καὶ τὰ διάφορα φιλοσοφικά συστήματα).
5. Αἱ διάφοραι κοσμοθεωρίαι περὶ Θεοῦ ἢ θεῶν καὶ περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, πρό καὶ μετὰ Χριστόν.
6. Οἱ Αἰρετικοὶ καὶ αἱ θεωρίαι των περὶ τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος.
7. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ περὶ τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος.
8. Αἱ πέντε Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ἦτοι: Γ', Δ', Ε', Στ' καὶ Ζ', χρόνος καὶ τόπος συγκλήσεώς των.
9. Ἡ Χριστολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.
10. Ἡ Χριστολογία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

11. Ἡ ὀριστική διατύπωσις καὶ διαμόρφωσις τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος ὑπὸ τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

12. Οἱ αἵρετικοὶ σήμερον οἱ μὴ ἀποδεχθέντες τὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογία.

Τό θέμα Χριστολογίας τό ὁποῖον πραγματεύεται τό παρόν Ἡμερολόγιον τοῦ 2000 μ.Χ. εἶναι σοβαρώτατον καί ἐκ τῶν πλέον δυσκόλων μετὰ τό Τριαδολογικόν τοιοῦτον.

Ἐπάρχει πλήρης ἐπίγνωσις καί συνείδησις ὅτι ἓνα τοιοῦτο γιγάντιον θέμα μόνον Πατέρες τοῦ ὕψους τῶν Καππαδοκῶν, Βασιλείου, Χρυσοστόμου, Γρηγορίου Θεολόγου, Γρηγορίου Νύσσης, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Φωτίου, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ κ.λπ., δύνανται νά διατυπώσουν ἀκινδύνως τὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογία.

Δι' αὐτό δέν ὑπάρχει ἡ φιλοδοξία, ὅτι εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ παρόντος ἡμερολογίου δύνανται νά ἀναπτυχθῆ καί ἐξαντληθῆ τό τεράστιον αὐτό Χριστολογικόν Δόγμα.

Ἡ ταπεινή ἐπιθυμία ἡμῶν εἶναι, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς δι-σχιλιετοῦς ἐπετείου ἀπὸ τῆς ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, οὗ τὴν χάριν ἐπικαλούμεθα καί μέ τὰς εὐχὰς ὅλων τῶν Ἁγίων, οἱ ὁποῖοι προαναφέρθησαν καί ἄλλων, οἱ ὁποῖοι ἠγωνίσθησαν διὰ τὴν ἐδραίωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου αὐτοῦ Δόγματος, νά παρουσιασθῆ τό θέμα ἀπλά, ὅσον τό ἐφ' ἡμῖν δυνατόν, πρὸς στήριξιν τῶν ἀδελφῶν μας οἱ ὁποῖοι ζοῦν, κινοῦνται καί συναναστρέφονται μέσα εἰς τό πνεῦμα τοῦ ὕλισμοῦ, τῆς ἐπανεμφανίσεως τῆς εἰδωλολατρείας καί τῆς Παναιρέσεως τοῦ ἀθέου οἰκουμενισμοῦ, καί νά χρησιμεύσῃ ὡς ἓνα μικρόν ἐφόδιον καί ὄπλον κατὰ τῶν αἱρέσεων.

Κύριε ἡμῶν ΘΕΑΝΘΡΩΠΕ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΕ ΥΙΕ καὶ ΛΟΓΕ ΤΟΥ ΤΡΙΣΥΠΟΣΤΑΤΟΥ ΘΕΟΥ καὶ Ἄγιοι καὶ Θε-

οφόροι Πατέρες, εὐλογήσατε τὴν μικρὴν αὐτὴν προσπάθειαν, ὅπως ἐκφράξῃ τὸ Θεόπνευστον Εὐαγγέλιον καὶ Ὑμᾶς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὠφεληθῇ ἔστω καὶ μία ψυχὴ καὶ οὕτω νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς. Ἀμήν Γένοιτο.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω φωτογραφία διακρίνονται τὸ μικρὸν Ὠμόφορον καὶ τὸ Ἐπιτραχήλιον τοῦ Ἀειμν. Ἀρχιεπ. τῶν Γ.Ο.Χ. Ἑλλάδος Ματθαῖος ὁ Α΄. Ἐπίσης διακρίνεται ἡ εἰκὼν τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ Ὠμόφορόν του ἄνευ μαιῶν καὶ λουτροῦ τὰ ὁποῖα θέλουν οἱ νεοεικονομάχοι. Ὁ Ἅγιος Πατήρ καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ὀρθόδοξον φρόνημα.

Αὐτὰ φυλάσσονται εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Παναγίας Κερατέας.

ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

Η σημασία και ἡ ἔννοια αὐτῆς

Χριστολογία: Χριστολογία εἶναι ὁ θεολογικός ὄρος ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπό τὰς δύο λέξεις *Χριστός* καί *Λόγος*, αἱ ὁποῖαι ὅταν ἐνωθοῦν σημαίνουν τήν ἀναφορά εἰς τόν Χριστόν, δηλαδή ὅτι γίνεται λόγος περί Χριστοῦ, ἰδιαιτέρως περί τοῦ *Προσώπου* τοῦ Χριστοῦ, καί γενικῶς περί τοῦ *Θεανδρικοῦ Προσώπου* τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Θεοῦ καί ἀνθρώπου, ἤτοι ὡς *Θεανθρώπου*.

Ἡ ἀναφορά δέ αὕτη, ἐπεκτείνεται καί συμπεριλαμβάνει τήν προϊστορίαν Του καί τήν ἱστορίαν Του, ὅπως αὕτη ἐκτίθεται καί παρουσιάζεται εἰς τήν Θεόπνευστον Ἀγίαν Γραφήν, τήν Παλαιάν καί Καινήν Διαθήκην.

Παρόμοιοι θεολογικοί ὄροι εἶναι:

Ἐκκλησιολογία, ἤτοι λόγος, ἀναφορά, ἔκθεσις, ἀνά-
λυσις περί τοῦ τί σημαίνει ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Τριαδολογία, ἤτοι περί τῆς ἐννοίας, ὅσον ἀνθρωπίνως δυνατόν, τῆς σημασίας, τῆς σχέσεως, κοινωνίας καί ἐνώ-
σεως τῶν Τριῶν Ὑποστάσεων ἢ Προσώπων τῆς Μίας Ὁμοουσίου καί Ἀδιαιρέτου Τρισυποστάτου Θεότητος.

Ἄλλοι παρόμοιοι ὄροι εἶναι: *Θεολογία*, *Σωτηριολογία*, *Δογματολογία*, *Κανονολογία*, *ἔσχατολογία*, *ἀνθρωπολογία* κ.λπ.

Ἀναλυτικώτερον, Χριστολογία ὀνομάζεται ἡ θεολογική σπουδή τῆς Ἐκκλησίας πού ἀφορᾷ εἰς τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Χριστολογία ἐπιχειρεῖ νά προσεγγίση καί νά ἐρμηνεύσῃ, ὅσο εἶναι ἀνθρωπίνως δυνατόν, τό ὑπέρλογον μυστήριον τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, χρησιμοποιώντας φιλοσοφική ὀρολογία καί θεολογική φρασεολογία. Ἡ Χριστολογία, εἰδικότερα, ἐπιχειρεῖ

νά περιγράφη τόν τρόπο συστάσεως καί λειτουργίας τῆς θεανθρωπίνης ὑπάρξεως τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τόν τρόπο ἐνώσεως καί σχέσεως τῶν δύο φύσεων, τῆς θείας καί τῆς ἀνθρώπινης εἰς τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ἡ Τριαδολογία, ἀπό τό ἄλλο μέρος, ἡ ἀντίστοιχη, δηλαδή, θεολογική σπουδή διά τήν μίαν καί τριαδικήν Θεότητα, συμβάλλει εἰς τήν θεώρησιν τοῦ χριστολογικοῦ θέματος, μέ τό ὅτι διασαφηνίζει τήν βασικὴν χριστιανικὴν πίστιν περί τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Τριαδολογία ἐπιβεβαιώνει ὅτι ὁ Χριστός, ὡς Θεός Λόγος καί ὡς δεῦτερο Πρόσωπο τῆς Τριαδικῆς Θεότητος εἶναι “ὁμοούσιος” καί ἄναρχος Θεός, ὅπως ὁ Θεός Πατήρ, τό πρῶτο Πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος καί ὅπως τό Ἅγιον Πνεῦμα, τό τρίτο Πρόσωπο τῆς μιᾶς Θεότητος. Ἡ Τριαδολογία θεωρεῖ τά τρία Πρόσωπα τῆς Θεότητος ὡς πρὸς τήν προσωπική τους ὑπόστασις –ποιός εἶναι ποιός– καί ὡς πρὸς τίς σχέσεις μεταξύ τους. Ἡ Χριστολογία, ἐπομένως, ἐντοπίζοντας τή θεολογική σπουδή εἰς τήν ἀνθρωπότητα κυρίως τοῦ Χριστοῦ, συμπληρώνει καί ὀλοκληρώνει τήν σπουδὴν τῆς Τριαδολογίας, περί τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ περί τοῦ Χριστοῦ θεολογική σπουδή ἐπισφραγίζεται μέ τήν Σωτηριολογία, μέ τήν σπουδή δηλαδή πού ἀναφέρεται εἰς τό ἔργον τοῦ Χριστοῦ, μέσα εἰς τό πλαίσιον τοῦ Σχεδίου τῆς θείας καί σωτηριώδους Οἰκονομίας.

Ἡ Χριστολογία εὐρισκομένη εἰς ὀλόκληρον τήν Ἁγίαν Γραφήν, ἤρχισεν νά χρησιμοποιεῖται ὑπό τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν αἰρετικῶν οἱ ὅποιοι ἀνεφάνησαν, ἀπό τόν τρίτον ἕως τόν ὄγδοον αἰῶνα –ἴσως καί ἐνωρίτερον– οἱ ὅποιοι παρερμηνεύοντες καί διαστρεβλώνοντες τά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς παρουσίαζον τόν Χριστόν ὑπό διάφορον μορφήν ὅπως ἡ φαντασία των καί ὁ ὀρθολογισμὸς των τοὺς ἐνέπνεε, μὴ συμφωνοῦντες μεταξύ των.

Ὅρισμένοι ἐκ τῶν αἰρετικῶν θεωριῶν, τῶν περί Χριστοῦ, ἦσαν οἱ ἀκόλουθοι:

1. Ἦτο μόνον ἄνθρωπος, 2. ἐγένεν θεοφόρος ἄνθρωπος κατά τήν βάπτισίν του ὅπως οἱ παλαιοὶ προφηταί, 3. εἰς τόν Χριστόν ὑπῆρχον δύο υἱοί, ἕνας τῆς Μαρίας καί ἕνας τοῦ Θεοῦ, 4. ἡ θεία φύσις τοῦ Χριστοῦ ἀπερρόφησεν τήν ἀνθρώπινον καί ἔμεινεν μόνο ἡ θεία, 5. ὁ Χριστός ἦτο φαινόμενον κατά φαντασίαν, 6. ὑπῆρξε ἐποχή πού δέν ὑπῆρξε καί ἐδημιουργήθη μετά ὑπό τοῦ Θεοῦ ὡς κτίσμα του, καί ἄλλα πολλά παρεμφερῆ μὴ δυνάμενα νά ἀποδειχθοῦν καί νά στηριχθοῦν **ΑΓΙΟ-ΓΡΑΦΙΚΩΣ**.

Τάς αἱρέσεις αὐτάς ἀντιμετώπισεν ἡ Ἐκκλησία διά πέντε (5), οἰκουμενικῶν Συνόδων καί ἄλλων τοπικῶν. Τούς αἰρετικούς καί τάς αἱρέσεις αὐτάς κατεδίκασεν καί ἀναθεμάτισεν, διά τῶν (5) οἰκουμ. Συνόδων καί καθώρισεν καί διετύπωσεν τά Δόγματα, ἥτοι τήν Ὀρθόδοξον Χριστολογίαν περί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς **ΘΕΑΝΘΡΩ-ΠΟΥ**, κατωχυρώσασα αὐτά Ἀγιογραφικῶς καί Ἀγιοπατερικῶς.

Εἰς τά ἐπόμενα κεφάλαια γίνεται ἀναφορά εἰς τά αἷτια τῆς δημιουργίας τῶν αἱρέσεων ὑπό τῶν αἰρετικῶν, εἰς τάς θεωρίας των, εἰς τάς ὀρθοδόξους θέσεις τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τήν ὀριστικὴν λύσιν ὑπό τῶν (5) Οἰκουμ. Συνόδων καί εἰς τάς Ἀγιογραφικὰς ἀποδείξεις περί τῆς Ὀρθοδόξου Χριστολογίας.

ΑΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΤΑΣ ΟΠΟΙΑΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΝ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ

*Χρόνος καί τόπος ἐμφανίσεως τοῦ προβλήματος
τῶν Χριστολογικῶν αἱρέσεων*

Αἱ Αἱρέσεις τάς ὁποίας ἀντιμετώπισεν ὁ χριστιανισμός κατά τούς πρώτους αἰῶνας, ἐδημιουργήθησαν ἐκ τῶν ἰδίων τῶν χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι προήρχοντο: 1) Ἐξ Ἰουδαίων ἢ Ἑβραίων, 2) ἐκ τῶν φιλοσόφων, 3) ἐκ τῶν εἰδωλολατρῶν, 4) ἐκ τῶν ἀσιατικῶν πολυθεϊστῶν. Εἰς τήν συνέχειαν καταχωροῦνται αἱ κυριώτεραι αἱρέσεις καί σύντομος περίληψις τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

A. Αἱ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ.

1. Ἑβριωνῖται: Ἄνεγνώριζον τόν Χριστόν ὡς Μεσσίαν. Κατά τά ἄλλα δέν διέφεραν τῶν λοιπῶν Ἰουδαίων.

Τόν Χριστόν ἐδέχοντο γεννηθέντα κατά φυσικόν τρόπον ὡς ἄνθρωπον πνευματοφόρον καθώς ἦσαν καί οἱ ἀρχαῖοι προφῆται.

Διά Εὐαγγέλιον εἶχον τό πρός Ἑβραίους, δηλαδή τό κατά Ματθαῖον, ἀλλά μετηλλαγμένον διά προσθηκῶν καί ἀλλοιώσεων ὥστε νά συμφωνῇ μέ τήν διδασκαλίαν των καί τίς ἀπόψεις των.

2. Οἱ Ναζωραῖοι: Αὐτοί ἦσαν συγγενεῖς τῶν Ἑβριωνιτῶν. Ἄνεγνώριζον τήν ὑπερφυσικήν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ὄχι ὅμως καί τήν θεότητά του. Εἶχον Εὐαγγέλιον ἴδιον, ὄχι τόσο διεφθαρμένον ὅπως τῶν Ἑβριωνιτῶν. Τόν Μωσαϊκόν νόμον ἐθεώρουν μόνον διά τούς ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανούς ὑποχρεωτικόν.

3. *Οἱ Ἐλκεσαῖοι*: Αὐτὴ εἶχον παρομοίας διδασκαλίας μέ τὰς τῶν Ἐβιωνιτῶν. Μετήρχοντο μαγικάς τέχνας, καί ἐφρόνουσαν ὅτι εἰς τοὺς διωγμοὺς ἦτο ἐπιτετραμένον νὰ προσποιῆται τις ἄρνησιν τῆς πίστεως, ἀρκεῖ νὰ τὴν διατηροῦσε εἰς τὴν καρδίαν του. Εἶχον καὶ ἄλλας παρεμφερεῖς δοξασίας.

B. Ἐκ τῶν Φιλοσόφων.

Ἡ αἵρεσις τῶν "*Γνωστικῶν*" προῆλθε ἀπὸ τὴν τάσιν φιλοσοφικῶς μεταμορφωμένων ἀνδρῶν οἱ ὅποιοι ἐσπούδαζον νὰ διαμορφώσουν τὸν Χριστιανισμόν εἰς φιλοσοφικόν σύστημα, συνδιάζοντες αὐτόν μετὰ τῶν τότε γνωστῶν φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευτικῶν συστημάτων. Ὄνομάζοντο δέ *γνωστικοί*, διότι ἐφρόνουσαν, ὅτι εἶχον δῆθεν μόνοι αὐτοὶ ἀληθῆ περί Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν πραγμάτων ἐν γένει γνῶσιν, περί ὧν οἱ λοιποὶ πτωχὰ τινα καὶ εὐτελεῖ ἐγίνωσκον.

Ὅρισμένα κοσμοθεωρία τῶν Γνωστικῶν ἦσαν:

1) Ὁ ὕψιστος Θεὸς δέν εἶναι ὁ ἄμεσος δημιουργὸς τοῦ κόσμου τούτου.

2) Ὁ Θεὸς τῆς Παλ. Διαθήκης, ἐσφαλμένως θεωρεῖται ὑπὸ τῶν πιστῶν ὡς Θεὸς & Δημιουργός, καὶ ἐσφαλμένως ἐνομιζέτο ὅτι ἀπεκαλύφθη μέσῳ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους.

3) Κατεφρόνουσαν τὴν ἀποκάλυψιν τῆς Παλ. Διαθήκης ὡς ἀπάτην ἀπὸ σκοποῦ γενομένην, δι' ἧς ὁ δημιουργὸς ἠθέλησε νὰ ἀποπλανήσῃ τοὺς ἀνθρώπους περί τῆς ἀνωτέρας αὐτῶν καταγωγῆς.

4) Πάντες οἱ *γνωστικοί* συνεφώνουν, ὅτι ὁ ὕψιστος Θεὸς ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀνθρώποις διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἦτο "αἰών" τις ἀνώτατος κατελθὼν καὶ ἀπολυτρώσας τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῆς διδασκαλίας του.

5) Ἄλλοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν **δοκηταί** καὶ ἐδίδασκον ὅτι ὁ Χριστός δέν ἐγένετο πράγματι ἄνθρωπος ἀλλά μόνον κατὰ τό φαινόμενον.

6) Ἡρμήνευον ὅπως τούς συνέφερεν τήν Ἁγίαν Γραφήν.

7) Ἀπέρριπτον ὀλόκληρα βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, συνέγραφον νέα, **νόθα**, τά λεγόμενα ἀπόκρυφα καί ἐκολόβουν καί παρήλλασον τά γνήσια.

8) Ἀπέρριπτον ἐντελῶς τήν ἐξωτερικήν λατρείαν τῶν Χριστιανῶν καί τά μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, περί τῆς ὁποίας εἶχον τελείως διαφορετικήν ἔννοιαν.

Δι' ὅλα τά ἀνωτέρω καί διά πλῆθος ἄλλων παρεμφερῶν αἰρετικῶν δοξασιῶν, καθώς καί διά τόν σχηματισμόν πλείστων φιλοσοφημάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνέβαλεν ἡ φαντασία, ἡ ἄυστηρά λογική, (ὁ ὀρθολογισμός των), αἱ ἀνατολικαί θρησκείαι καί ἡ Ἰουδαϊκή μυστική θεολογία (ἡ λεγομένη **Καββάλα** ἢ **Καμπάλα**).

Πρὶν προχωρήσωμεν εἰς τήν καταχώρησιν τῶν ὑπολοίπων αἰρέσεων κρίνεται ἀπαραίτητον νά ἐπιμείνωμεν εἰς τήν παρουσίαν τῆς εἰκόνας τῶν φιλοσοφικοθρησκευτικῶν πνευμάτων, τῆς ἐποχῆς κατὰ τήν ὁποίαν ὁ χριστιανισμός ἤρχισεν νά διαδίδεται καί νά ἐξαπλοῦται ραγδαίως.

Φιλοσοφικαί προϋποθέσεις τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐποχῆς.

Ὡς γνωστόν ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἐγεννήθη εἰς τήν Παλαιστίνην, ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας ἐπὶ Καίσαρος Αὐγούστου.

Πρέπει νά γνωρίζωμεν ἐπίσης, ὅτι τήν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ πρώτη χριστιανική ἐκκλησία ἀνεπτύχθη καί διεθόθη εἰς τόν χώρον τῆς Μεσογείου ὅπου ἤκμαζον τά μεγάλα φιλοσοφικοθρησκευτικά κέντρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως, ἡ

Ἀθήνα, ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἡ Ἀντιόχεια, ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ρώμη κ.λπ.

Τό καθένα ἀπό τὰ κέντρα αὐτά λειτουργοῦσε ὡς ἐστία πνευματικῶν ζυμώσεων καί ἀναζητήσεων καί εἰς τό σύνολόν τους εἶχον δημιουργήσει μία ἰδιόμορφον φιλοσοφικοθρησκευτική ἀτμόσφαιρα μέσα εἰς τήν ὁποίαν ἐνεφανίσθη καί μέ τήν ὁποίαν ἤλθεν ἀναπόφευκτα εἰς ἐπαφήν καί σύγκρουσιν ἡ νέα περί τοῦ Χριστοῦ πίστις καί διδαχή τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτό σημαίνει πῶς ὁ χριστιανισμός δέν ἀνεπτύχθη εἰς ἓνα θεωρητικό “κενό”, ἀλλά μέσα εἰς ἓναν γεωγραφικόν χώρον, ὅπου ἔσφυζε ἀπό παλαιότερες καί νεώτερες φιλοσοφικοθρησκευτικῆς ἰδέες καί ἀντιλήψεις.

Οἱ ἄνθρωποι ἐπομένως τῆς πρώτης Χριστιανικῆς ἐποχῆς, τόσον οἱ ἀπλούστεροι ὅσον καί οἱ λόγιοι καί μορφωμένοι, οἱ ὅποιοι ἐγίνοντο ἀποδέκται τοῦ περί τοῦ Χριστοῦ λόγου τῆς Ἐκκλησίας, εἶχον ἤδη ἓνα φιλοσοφικοθρησκευτικό ὑπόβαθρον, μίαν “παιδείαν”.

Μέ τίς προϋποθέσεις αὐτές, ἦταν φυσικό ἀφενός νά ὑπάρξῃ δυσκολία κατανοήσεως τῆς νέας περί Χριστοῦ διδαχῆς καί ἀφετέρου παρανόησις, παρερμηνεία καί παρεξήγησις βασικῶν θέσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Τοῦτο συνέβη πρωτίστως εἰς τοὺς βασικοὺς τομεῖς τῆς χριστιανικῆς θεολογίας, τήν Τριαδολογίαν καί τήν Χριστολογία.

Ἐνα παράλληλο παράδειγμα, ἀπό τήν σημερινήν μας ἐποχήν θά μᾶς βοηθήσῃ νά κατανοήσωμεν τί ἀντιμετώπιζεν ὁ Χριστιανισμός τήν ἐποχήν ἐκείνην.

Ἄς σκεφθῶμεν ὅτι καί σήμερον προσέρχονται εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καί γίνονται μέλη της, παπικοί, προτεστάνται διαφόρων ὁμολογιῶν ὅπως, εὐαγ-

γελικοί, πεντηκοστιανοί, βαπτισταί, άτβεντισταί, μορμόνοι, άγγλικανοί, νεστοριανοί, κόπται κ.λ.π.

Ἐξ αὐτῶν ὅμως, ἄλλοι ἀποδέχονται ὀλόκληρον τήν Ὅρθόδοξον Πίστιν καί τά Δόγματα καί ἄλλοι ἀποδέχονται, μέρος ἐξ αὐτῶν ἤ τό ἡμισυ, ἤ τό ἕν τρίτον κ.λπ., διατηροῦντες κατάλοιπα τῶν προηγουμένων θρησκευτικῶν τους πεποιθήσεων τάς ὁποίας ἀναμιγνύουν μέ τάς ὀρθοδόξους καί οὕτω κατασκευάζουν νέαν θεολογίαν, καινούργια δόγματα καί νέα ἐκκλησιολογίαν.

Εἰς τάς ἡμέρας μας αὐτά συμβαίνουν μέ τήν παγκόσμιον κίνησιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, (Π.Σ.Ε.), τόν ἀντίχριστον καί ἄθεον οἰκουμενισμόν, εἰς τόν ὁποῖον ἀναμιγνύονται ὀρθόδοξα καί πάσης φύσεως αίρετικά δόγματα καί ἀλλόθρησκες θεωρίες, ἔχοντες ὡς ἀρχήν τόν διαχριστιανικόν καί διαθρησκευτικόν συγκρητισμόν.

Καί σήμερον ὅσοι ἀποδέχονται τήν κίνησιν αὐτήν τῆς παναιρέσεως τοῦ οἰκουμενισμοῦ, αὐτοί ἐν πλήρει συνειδήσει καθίστανται ἐκτός Ἐκκλησίας ὡς τέλειοι αίρετικοί ἀκόμη καί ἀλλόθρησκοι.

Κατά τούς πρωτοχριστιανικούς χρόνους, ὅπου ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπιζεν ὅπως εἶπομεν τούς αίρετικούς, οἱ ὁποῖοι προήρχοντο ἐκ τῶν, ἐξ Ἑβραίων ἤ Ἰουδαίων γενομένων Χριστιανῶν, καθὼς καί τῶν, ἐκ τῶν φιλοσόφων, τῶν εἰδωλολατρῶν καί τῶν ἀνατολικῶν ἀσιατικῶν πολυθεϊστικῶν θρησκευτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀνεμίγνυον τάς φιλοσοφικοθρησκευτικὰς των θεωρίας μετά τῶν χριστιανικῶν δογμάτων, παρίστατο ἄμεσος ἀνάγκη καθορισμοῦ, καί ἐγγράφου διατυπώσεως τῶν Ὅρθοδόξων Χριστιανικῶν Δογμάτων πρὸς ὀριοθέτησιν τῶν αἰωνίων συ-

νόρων, τὰ ὁποῖα θά διεχώριζον ὀριστικῶς καί ἀμετακλήτως τοὺς αἰρετικούς καί ἀλλοθρήσκους ἀπὸ τὴν νέαν Χριστιανικὴν θρησκείαν.

Τὸ ἔργον ὁμῶς αὐτὸ ὡς *σοβαρώτατον, δύσκολον, ἐπίπονον, τιτάνιον* δέν ἦτο δυνατόν νά ἀντιμετωπισθῇ ὑπὸ ἐνός ἀνθρώπου, ἔστω καί ἀγίου ἢ ὑπὸ ὁμάδος χριστιανῶν, διὰ μία φορά καί εἰς ἓνα τόπον. Ἐπρεπε νά ἀντιμετωπισθῇ ὑπὸ τοῦ ΣΥΝΟΛΟΥ τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, Ἡς ΚΕΦΑΛΗ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ καί Σῶμα Αὐτοῦ τὰ μέλη τοῦ πληρώματος τῶν πιστευόντων ὀρθοδόξως, συμφώνως μέ τὴν Ἀποστολικὴν Πίστιν, εἰς Αὐτόν.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν ὡς *συλλογικόν σῶμα τοῦ Χριστοῦ*, ἀντιμετώπισεν τὰ μεγάλα αὐτὰ προβλήματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔδωσεν ὀριστικὴν λύσιν διὰ τῆς συγκλήσεως μεγάλων οἰκουμενικῶν συνόδων ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποφανθεισῶν, αἱ ὁποῖαι ἠρμήνευσαν καί διετύπωσαν ἐγγράφως τὰ δόγματα, ἧτοι τὰς αἰωνίους καί θείας ἀληθείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἰδιαιτέρως τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Τὰ θεόπνευστα αὐτὰ Δόγματα ἀπετέλεσαν, τὴν μετὰ τὴν Ἁγίαν Γραφήν, δευτέραν Γραφήν, τὴν μετὰ τὴν Καινὴν Διαθήκην, Διαθήκην καί οὕτω ἔθεσαν τὰ αἰώνια σύνορα, τὰ ὁποῖα καθώρισαν τὸν πνευματικὸν χῶρον τῶν Ὀρθοδόξων Δογμάτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀκινδύνως δύναται νά κινεῖται κάθε μέλος τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ τῶν Ἁγίων καί Ἱερῶν Αὐτῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων θά γίνῃ ἀναφορά εἰς ἄλλο κεφάλαιον τοῦ παρόντος ἡμερολογίου.

ΟΙ ΑΙΡΕΣΙΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΗΓΟΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οί, εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια ἀναφερόμενοι, αἰρετικοί ἦσαν χριστιανοί, οἱ ὅποιοι προήρχοντο ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους, τοὺς Εἰδωλολάτρας, τοὺς φιλοσοφούντας καὶ τοὺς εἰς ἀνατολὴν Ἀσιάτας, οἵτινες ἐγένοντο μὲν χριστιανοὶ ἀλλὰ δὲν ἀπεδέχθησαν ὀλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Εὐαγγελικὴν πίστιν, τὴν Δογματολογίαν καὶ Ἐκκλησιολογίαν ἀλλὰ διατηρήσαντες καὶ μέρος τῆς προηγουμένης θρησκείας τῶν ἀνέμιξαν ταῦτα καὶ ἐδημιούργησαν τὰς αἰρετικὰς δοξασίας τῶν δι' ὧν ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ γεωγραφικὸς χῶρος ἐξ οὗ προῆλθον οἱ ἐν λόγῳ αἰρετικοὶ ἦταν τὰ γειτονικά παραλία τῆς Μεσογείου καὶ κυρίως ἡ Παλαιστίνη, ἀφοῦ ἀπὸ ἐκεῖ ἐξεκίνησεν ὁ Χριστιανισμός. Πρῶτοι αἰρετικοὶ ὑπῆρξαν οἱ ἐξ Ἑβραίων γενόμενοι Χριστιανοὶ καὶ κατόπιν οἱ Εἰδωλολάτραι, οἱ ἀσιάται καὶ φιλοσοφούντες.

Περὶ τῶν ἐξ Ἑβραίων ἀναφέραμε εἰς προηγούμενον κεφάλαιον. Εἰς τὸ παρὸν θὰ ἀναφέρωμεν τοὺς κυριωτέρους καὶ σημαντικότερους ἐκ τῶν αἰρεσιάρχῶν παραθέτοντες σύντομον βιογραφικὸν τῶν καὶ περίληψιν τῶν κυριωτέρων καὶ βασικοτέρων αἰρετικῶν φρονημάτων καὶ διδασκαλιῶν ἐξ ὧν διεσώθησαν.

Ἐκτός ἀπὸ τοὺς αἰρετικούς οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν τὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογίαν παραθέτομεν καὶ αἰρετικούς κατὰ τοῦ Τριαδολογικοῦ Δόγματος οἱ ὅποιοι εἶχον καὶ Χριστολογικὰς αἵρέσεις καὶ ἄλλας ἀκόμη.

Οἱ κυριώτεροι ἀρχηγοὶ καὶ αἰρεσιάρχαι ἦσαν:

Ὁ Μαρκίων, ὁ Μάνης (Μανιχαϊσμός, Μανιχαῖοι), ὁ Σαβέλιος, ὁ Παῦλος Σαμοσατέας, ὁ Λουκιανὸς Σαμοσατέας, ὁ

Ὡριγένης, ὁ Ἄρειος, ὁ Ἀπολινάριος ὁ Λαοδικείας, ὁ Πελάγιος ὁ Νεστόριος, ὁ Εὐτυχής, ὁ Σεβήρος, κ.λπ.

Οἱ περισσότεροι αἰρετικοὶ κατήγοντο ἀπὸ Ἀφρικὴν, Περσίαν, Βαβυλωνίαν, Λίβανον, Συρίαν, Λιβύην κ.λπ., ὅπως ὁ Ἄρειος ὁ Λίβυος, ὁ Νεστόριος ὁ Πέρσης, ὁ Μάνης ὁ Βαβυλώνιος κ.λπ., καὶ διετήρουν ὅπως προείπομεν στοιχεῖα περὶ εἰδωλολατρικῶν κοσμοθεωριῶν, τὰ ὅποια δὲν ἀπέβαλον ὀλοκληρωτικῶς ὅταν ἔγιναν χριστιανοί.

Ο ΜΑΡΚΙΩΝ. Μαρκιωνισταὶ καὶ Μαρκιωνισμός

Ὁ αἰρετικὸς Μαρκίων (Β' αἰών), συνεκρότησεν διαρχικόν θεολογικόν σύστημα καὶ ἰδιαιτέραν ἐκκλησίαν.

Ἐγεννήθη εἰς Σινώπην τοῦ Πόντου τέλη τοῦ Α' αἰῶνος.

Λόγω τῶν αἰρετικῶν του θεωριῶν καὶ ἄλλων αἰτιῶν, ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν πρωτοστατοῦντος τοῦ Ἐπισκόπου Σινώπης, ὅστις ἦτο καὶ πατήρ του καὶ ἐξεδιώχθη τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀναχωρήσας μετέβη εἰς Ρώμην καὶ ἴδρυσεν σχολήν. Εἰς Ρώμην ἦλθεν εἰς διάστασιν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας λόγω τῶν αἰρετικῶν φρονημάτων.

Διερχόμενος ἐκ Σμύρνης ὅταν ἐξεδιώχθη ἐκ Πόντου, συνητήθη μετὰ τοῦ Ἀποστολικοῦ Πατρός Ἀγίου Πολυκάρπου καὶ συνεζήτησεν μετ' αὐτοῦ. Εἰς ἐρώτησιν δέ τοῦ Μαρκίωνος πρὸς τόν ἅγιον, ἐάν τόν γνωρίζη, ὁ ἅγ. Πολύκαρπος τοῦ ἀπήντησεν: *“Ἐπιγινώσκω σε ἐπιγινώσκω σε τόν πρωτότοκον τοῦ Σατανᾶ”* (Εἰρηναίου 3,3,4).

Ἀπέθανεν ἐπὶ πάπα Ἀνικήτου περὶ τὸ 160 μ.Χ. Τὰ φρονήματά του ἦταν ἐπηρεασμένα ἀπὸ τόν *Γνωστικισμόν* καὶ περιῆχον ἀνάμικτες θεωρίες ἐξωχριστιανικῶν προελεύσεων μὲ παραπονημένους χριστιανικές.

Ἐπρέσβευε ὅτι ὑπάρχουν δύο θεοί, ἀνώτερος καὶ κατώτερος. Τὸ σύστημά του ὅμως εἰσάγει καὶ τρίτην ἀρχήν, ἥτοι

τήν προϋπάρχουσαν ὕλην.

Περί Χριστοῦ ἐπίστευεν ὅτι δέν ἐγεννήθη ἐκ Παρθένου, ὡς ἐφρόνουν οἱ Χριστιανοί, οὔτε ὑπεβλήθη εἰς τάς διατάξεις τοῦ νόμου καί αὐτά πού ἀναφέρει ἡ Κ. Διαθήκη εἶναι νοθεύσεις τῶν Ἰουδαϊζόντων. Ἀπέρριπτεν τήν Παλ. Διαθήκην καί ἐδέχετο μέρος τῆς Κ. Διαθήκης τροποποιημένον ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐπίστευεν ὅτι ἦλθεν, ὁ Χριστός εἰς τόν κόσμον ἐνήλικος, ἐνεφανίσθη αἰφνιδίως ἄνευ γεννήσεως ἐπί Τιβερίου Καίσαρος, τό 29 μ.Χ., ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου, ἦτοι μέ φαινομενικόν, δοκητικόν σῶμα.

Αὐτά καί ἄλλα παρεμφερῆ, ἀντιφατικά καί ἄλλοπρόσαλλα ἐδίδασκεν ὁ αἰρετικός Μαρκίων.

Ο ΜΑΝΗΣ (216 - 277)

Μανιχαῖοι, Μανιχαϊσμός

Ὁ Μάνης ἐγεννήθη τήν 14ην Ἀπριλίου τοῦ 216 εἰς Β. Βαβυλωνίαν. Ἐμεγάλωσεν εἰς περιβάλλον Γνωστικίζον. Ἐπηρεάσθη ἀπό Γνωστικισμόν, Ζωροαστριισμόν, Βουδισμόν καί ἀπό τόν Χριστιανισμόν.

Ὁ Μάνης διεκήρυττεν ὅτι ὑπάρχουν δύο ἀνώτερες καί ἀνεξάρτητες δυνάμεις καί ἀρχές εἰς τόν κόσμον, ἦτοι δύο Θεοί, ὁ ἕνας τοῦ καλοῦ καί ὁ ἕτερος τοῦ κακοῦ.

Ἐπίστευε ὅτι ἀπεσταλμένοι τοῦ καλοῦ Θεοῦ ἦσαν οἱ: Ἀδάμ, Σήθ, Ἐνώς, Ἐνώχ, Νῶε, Σήμ, Ἀβραάμ, Βούδας, Ζωροάστρης, Ἰησοῦς καί τέλος ὁ ἴδιος ὁ Μάνης.

Οἱ λατρευτικῆς τελετές, περιεῖχον καί στοιχεῖα, Χριστιανικά, Βουδιστικά, Ζωροαστρικά, Γνωστικιστικά κ.λπ. Κυρίως ὁ Μανιχαϊσμός ἐπεκράτησεν εἰς τά ἀνατολικά μέρη Ἰνδίας, Περσίας, Κίνας.

ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΣ (155 - 222)

1. Ὁ Τερτυλλιανός (Quintus Septimius Florens Tertullianus) ἐγεννήθη εἰς τὴν Καρχηδόνα τὸ 155 καὶ ἐκεῖ ἐπέ-
ρασε τὰ νεανικά του χρόνια σπουδάζοντας φιλοσοφία καὶ νο-
μική. Εἰς τὴν συνέχεια πῆγε εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου καὶ παρέ-
μεινε μέχρι τὸ 193 ἀσκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου. Τὴν
ἐποχὴν αὐτὴν μετεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμόν καὶ αἰτία
τῆς μεταστροφῆς του ὑπῆρξε τὸ παράδειγμα τῶν Χρι-
στιανῶν μαρτύρων.

Τὸ 194 ἐβαπτίσθη καὶ ἐγκατεστάθη ὀριστικῶς πιά εἰς
τὴν Καρχηδόνα. Ἀπὸ τὴν μιά πλευρά ἡ ἀκραία του φύσις καὶ
ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ ἰδιαιτέρος ζῆλος τῶν προσηλύτων γιὰ τὸ
ἀπόλυτο, τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸν Μοντανισμό. Ἐδημιούργησε
ξεχωριστὴ ὁμάδα πού οἱ ὀπαδοὶ τῆς ὀνομάζονταν Τερτυλ-
λιανιστῆς καὶ διαλύθησαν τελικὰ τὸν δ' αἰῶνα μέ προσπά-
θειες τοῦ Αὐγουστίνου.

Ὅρισμένα ἐκ τῶν ἔργων του ἀναφέρονται:

Περὶ μαρτυρίας ψυχῆς (De Testimonio Animae).

Ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν τῆς
ψυχῆς.

Ἐνστασις κατὰ τῶν αἰρετικῶν (De praescriptione
haereticorum). Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται εἰς
τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ πλάνη στὴν αἵρεσιν, γιὰ αὐτὸ καὶ ἡ σωστὴ
χρήσις τῆς Γραφῆς γίνεται μόνο μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ προσφορὰ τοῦ Τερτυλλιανοῦ εἰς τὴν λατινικὴν θεολο-
γικὴν ἔκφρασιν εἶναι μεγάλη. Χρησιμοποιεῖ πρῶτος εἰς τὴν
λατινικὴν τοὺς ὄρους Τριάδα καὶ πρόσωπο. Ἐνῶ δέχεται
τρία πρόσωπα καὶ μία οὐσία, θέλει τὸν Υἱὸ ὑποταγμένο
στόν Πατέρα. Στὸ Χριστὸ ὑπάρχουν δύο φύσεις ἀσύγχυ-
τες καὶ ἐνωμένες. Ὀνομάζει τὴν Ἐκκλησίαν Μητέρα. Παρ'
ὅλη τὴ θετικὴ του συμβολὴ εἰς τὴν χριστιανικὴν σκέψιν φέρει
καὶ μοντανιστικὲς ἐπιδράσεις πού εἶναι μάλιστα φανερές

ιδιαιτέρα εις θέματα ἠθικῆς· (ἔγραψε εἰδικό ἔργο, Ad Uxorem, γιά νά πείση τήν σύζυγόν του νά μή παντρευτῆ μετά τό θάνατό του).

Ἄνθρωπος μέ ροπή πρός τά ἄκρα, καί ψυχολογία φανατικοῦ, ἐπολέμησε μέ πείσμα τούς ἀντιπάλους του.

Ἀπέρριψε τελείως τήν ἀνθρώπινη σοφία καί τήν ἐθεώρησε ὅτι δέν ἔχει καμιά θέση εἰς τήν Ἐκκλησίαν. Ἔλεγε μάλιστα χαρακτηριστικά: *“Τί κοινό ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν Ἀθήνα καί τήν Ἱερουσαλήμ; Ποιά συμφωνία ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν Ἀκαδημία καί τήν Ἐκκλησία;”* (Ἐνστασις 7). *“Ποιά ὁμοιότητα ὑπάρχει ἀνάμεσα στό Χριστιανό καί τό φιλόσοφο, στό μαθητή τῆς Ἑλλάδας καί τό μαθητή τῆς οὐράνιας βασιλείας, στόν κτίστη καί στό χαλαστή, στό φίλο τῆς ἀλήθειας καί τόν ψεύτη;”* (Ἀπολογητικός 46).

Πρῶτος ὁ Τερτυλλιανός εἰσήγαγε τήν νομικήν σκέψιν καί ὁρολογία ἐπὶ τήν θεολογίαν. Μέ νομικά ἐπιχειρήματα πολεμᾷ τούς ἀντιπάλους του καί διατυπώνει τίς θεολογικές του πεποιθήσεις. *Ὁ νόμος εἶναι τό πᾶν. Δόθηκε ἀπό τό Θεό, πού εἶναι ὁ ὑπέρτατος δικαστής.* Ἡ Κ. Διαθήκη εἶναι ὁ νόμος τῶν Χριστιανῶν. Τά καλά ἔργα ἱκανοποιοῦν τόν Θεό, γιατί τά ἀπαιτεῖ ὁ θεϊκός νόμος. Οἱ νομικοὶ ὄροι: ὀφειλή, ἱκανοποίηση, ἐνοχή, οἰκονομία κ.ἄ., χρησιμοποιοῦνται συχνά εἰς τά ἔργα του.

Ἡ ἐπίδραση πού δέχθηκε ἀπό τό Μοντανισμό καί ὁ χαρακτήρας του, *τόν ὠδήγησαν εἰς διάφορες πλάνες. Δέχθηκε τό Χιλιασμό καί περίμενε τή χιλιετή βασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν γῆ,* ἦταν φανατικά ἀντικοινωνικός καί ἤθελε τήν Ἐκκλησία νά πολεμᾷ συνέχεια τήν κρατική ἐξουσία. (P.L. 1-2).

ΠΑΥΛΟΣ ΣΑΜΟΣΑΤΕΑΣ

Καταγόταν ἀπό τά Σαμόσατα τῆς Μεσοποταμίας καί κατεῖχε σπουδαῖα θέσιν εἰς τό κράτος τῆς βασιλίσσας τῆς

Παλμύρας Ζηνοβίας. Μολονότι ζούσε βίο κοσμικό, ἔγινε ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τὸ 260. *Δέχονταν τὸν Ἰησοῦ ὡς ἀπλό ἄνθρωπο καὶ ἀπέρριπτε τὴν ὑποστατικὴ ἔνωση τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ.* Γιά τὸ θέμα αὐτὸ συνεκλήθησαν τρεῖς σύνοδοι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν (264-268). Ἡ τρίτη τὸ 268 τὸν καταδίκασε καὶ τὸν καθαίρεσε, παρέμεινε ὅμως στή θέση μέ τὴν ὑποστήριξη τῆς Ζηνοβίας, ἕως ὅτου ὁ Αὐρηλιανὸς κατέλυσε τὸ κράτος τῆς τὸ 273. Δέ σώθηκαν ἔργα του. Πέντε ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ Λόγοι πρὸς Σαβῖνον εἶναι μᾶλλον νόθα. Ἐκδόσεις: PG 10, 247-260.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΣΑΜΟΣΑΤΕΑΣ

Γεννήθηκε εἰς τὰ Σαμόσατα ἀπὸ εὐποροῦς γονεῖς. Ἐσπούδασε θεολογία στήν Ἐδεσσα καὶ χειροτονήθηκε πρεσβύτερος εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου τὸ 260 ἵδρυσε τὴ θεολογικὴ σχολὴ τῆς πόλης. Οἱ θεολογικὲς του ἀπόψεις συγγένευαν μέ τίς μοναρχιανὲς καὶ υἱοθετιστικὲς θέσεις τοῦ Παύλου Σαμοσατέα. Για τὸ λόγο αὐτὸ θεωρήθηκε ὡς πρόδρομος τοῦ Ἀρείου, τοῦ ὁποῖου ἦταν δάσκαλος, καὶ χαρακτηρίστηκε ὡς ὁ *“Ἀρειὸς πρὸ τοῦ Ἀρείου”*. Λόγω τῶν αἰρετικῶν του ἀπόψεων ἀναγκάστηκε νὰ φύγη γιὰ ἀρκετὰ χρόνια ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια. *Ἐπέστρεψε ὅμως στήν Ὀρθοδοξία καὶ μαρτύρησε στή Νικομήδεια στὸ διωγμὸ τοῦ Μαξιμιανοῦ τὸ 312.*

Ὅρισμένοι προσπαθοῦν νὰ ἀποδείξουν, μέ ὄχι πολὺ πειστικὰ ἐπιχειρήματα, ὅτι ὁ μάρτυρας Λουκιανὸς καὶ ὁ ἱδρυτὴς τῆς Σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας ἦταν δύο διαφορετικὰ ἄτομα.

Ὁ Λουκιανὸς ἀσχολήθηκε μέ τὴν κριτικὴ τοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ εἰσήγαγε τὴν ἱστοριοφιλολογικὴ μέθοδο ἔρμηνείας. *Τὸ χρησιμοποιούμενο σήμερα ἐκκλησιαστικὸ κείμενο τῶν Ὁ καὶ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων προέρχεται κυρίως ἀπὸ τίς ἐργασίες τοῦ Λουκιανοῦ.*

Τὰ ἔργα του χάθηκαν καὶ μόνο ἀποσπάσματα σώθηκαν

εις τὰ ἔργα τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου.
(PG 92, 689).

ΩΡΙΓΕΝΗΣ (185 -254)

Ὁ Ὀριγένης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρεια τὸ 185. Ὁ πατήρας του εἶναι ὁ Λεωνίδης, μάρτυς τῆς Ἐκκλησίας.

Διδάσκαλοι τοῦ Ὀριγένους ὁ Πάνταινος, ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ἀργότερα ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς.

Ἦτο προικισμένος μὲ ἰδιαίτερα ψυχικά χαρίσματα καὶ ἡ φήμη του διεδόθη ἀμέσως.

Ὁ Δημήτριος Ἀλεξανδρείας τοῦ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν τῆς περίφημης Κατηχητικῆς Σχολῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν εἰς ἡλικίαν μόλις 18 ἐτῶν.

Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἠργάσθη μὲ θαυμαστό ζῆλο ἐπὶ 28 ἔτη. Ζοῦσε βίον λιτὸν ἀντιγράφων χειρόγραφα.

Ἐδίδασκεν διαλεκτικὴ, φυσικὴ, μαθηματικά, γεωμετρία, ἀστρονομία, φιλοσοφία καὶ θεολογία.

Ἐταξίδευσεν εἰς Ρώμην, Ἀραβίαν, Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης.

Ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Καισαρείας Θεογνώστου χωρὶς τὴν γνώμη τοῦ Δημητρίου Ἀλεξανδρείας.

Τὸ γεγονός αὐτό, ἴσως καὶ *δογματικαὶ ἀποκλήσεις* του καὶ διότι ὁ Ὀριγένης εἶχεν αὐτοεunuχισθῆ εἰς τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν, ἔγινε αἰτία νά καθαιρεθῆ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου τὸ 231.

Ἐκτοτε ὁ Ὀριγένης ἐγκατέλειπεν ὀριστικῶς τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Καισάρειαν ὅπου ἴδρυσεν νέαν σχολὴν καὶ ἔμεινε μέχρι τὸ 249.

Μεταξὺ τῶν μαθητῶν του ἦσαν: *Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός*, Ἀθηνόδωρος ἐκ Νεοκαισαρείας τοῦ Πόντου, ὁ Διονύσιος Ἀλεξανδρείας κ.λπ.

Τό 249-250 κατά τόν διωγμό τοῦ Δεκίου ὑπέστη πολλά βασανιστήρια, τά ὅποια μαζί μέ ταλαιπωρίες, τοῦ ἐπέφεραν τόν θάνατον τό 253 ἤ 254, εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν.

Υπῆρξεν ἐκ τῶν πολυγραφοτέρων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων. Αἱ κυριώτεραι θεωρίαι τοῦ Ὡριγένους μεταξύ τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν καί Ὁρθόδοξοι τάς ὁποίας ἐδέχθη ἀργότερον ἡ Ἐκκλησία καί τάς διετύπωσεν σαφέστερον, εἶναι αἱ κάτωθι:

Θεολογία: Ὁ Θεός εἶναι ἡ ὑπέρτατη Ἀρχή τοῦ κόσμου, εἶναι πνεῦμα, φῶς, ἀγέννητος καί ἀκατάληπτος. Γίνεται καταληπτός μέ τό Λόγο καί γνωρίζεται διά μέσου τῶν δημιουργημάτων του.

Ὁ Ὡριγένης δέχεται τά τρία πρόσωπα. Ὁ Υἱός προέρχεται ἀπό τόν Πατέρα, ὅπως ἡ θέληση ἀπό τό λογικό. Μόνο ὁ Πατήρ εἶναι “αὐτόθεος” καί “ἀπολύτως ἀγαθός”, ἐνῶ ὁ Υἱός εἶναι “εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος” καί ἄρα “δεύτερος Θεός” ἀφοῦ “φαμέν τόν Υἱόν οὐκ ἰσχυρότερον τοῦ Πατρός, ἀλλ’ ὑποδεέστερον”. Ὁ Ὡριγένης δέχεται μία ἱεραρχία εἰς τήν Τριάδα, ὅπου ὁ Υἱός εἶναι κατώτερος ἀπό τόν Πατέρα καί ἀνώτερος σέ σχέση μέ τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ ἄποψιν αὐτή τοῦ Ὡριγένους στήριξε τήν κατηγορία ἐναντίον του ὅτι δέχεται τό σύστημα τῆς ὑποταγῆς, γιά τό ὅποιο καί καταδικάστηκε.

Χριστολογία: Εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον, τό πῶς ὁ Ὡριγένης συνδέει τή διδασκαλία του γιά τό Λόγο μέ τόν ἐνσαρκωμένο Ἰησοῦ τῶν Εὐαγγελίων. Εἰσάγει τήν ἰδέα τῆς ψυχῆς τοῦ Ἰησοῦ καί βλέπει μέσα εἰς τήν προϋπάρχουσα ψυχὴν τό σύνδεσμο τοῦ ἄπειρου Λόγου μέ τό πεπερασμένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ. **Πρῶτος ὁ Ὡριγένης χρησιμοποίησε τόν ὄρο “Θεάνθρωπος”** γιά τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καί ἀπό τότε ἐπεκράτησε. Οἱ δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ ἠνώθησαν εἰς ἓνα πρόσωπο τό Λόγο τοῦ Θεοῦ.

Ἐσχατολογία: Ὁ Ὠριγένης δέχεται τήν “ἀποκατάστασι τῶν πάντων”. Δέν ὑπάρχει αἰώνια καταδίκη καί ὄλοι οἱ ἁμαρτωλοί ἀκόμη καί οἱ δαίμονες θά σωθοῦν, ἀφοῦ καθαρθοῦν ἀπό τό Λόγο.

Ἐκκλησιολογία: Ἐκκλησία εἶναι τό σύνολο τῶν πιστῶν καί τό μυστικό σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ἡ ψυχή κατοικεῖ εἰς τό σῶμα, ἔτσι καί ὁ Λόγος ζεῖ μέσα εἰς τήν Ἐκκλησία. Τά δόγματα γιά τή σωτηρία ὑπάρχουν μόνο εἰς τήν Ἐκκλησία, πού εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καί δέν ὑπάρχει πίστη καί σωτηρία ἐξω ἀπό αὐτή.

Προὔπαρξη τῶν ψυχῶν: Σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τοῦ Ὠριγένη οἱ ψυχές ὑπῆρχαν πρίν ἀπό τόν παρόντα κόσμον ὡς πνεύματα πού δημιουργήθηκαν ἀπό τό Θεό σέ ἄλλο προγενέστερο κόσμον. Ἐπειδή τά πνεύματα αὐτά ἡμάρτησαν διαφοροποιήθηκαν καί ἔγιναν ἄγγελοι, ψυχές καί δαίμονες. Ἡ σημερινή τους κατάστασι εἶναι ἀνάλογος μέ τήν ἁμαρτία πού ἔπραξαν. Τά σώματα εἶναι οἱ δερμάτινοι χιτῶνες, εἰς τούς ὁποίους ἐκλείσθησαν οἱ ψυχές μετά τήν ἁμαρτία.

ΑΡΕΙΟΣ (256 - 335)

1. Ὁ Ἄρειος γεννήθηκε στή Λιβύη τό 256 καί ὑπῆρξε ὁ μεγαλύτερος αἰρετικός καί ὁ πιό ἐπικίνδυνος ἐχθρός τῆς Ἐκκλησίας. Σπούδασε στήν Ἀντιόχεια κοντά στό Λουκιανό Σαμοσατέα καί ἀργότερα ἐγκαταστάθηκε στήν Ἀλεξάνδρεια, ὅπου ἤρθε σέ ἐπαφή μέ τήν ἀλεξανδρινή θεολογία. Στήν Ἀλεξάνδρεια χειροτονήθηκε διάκονος ἀπό τόν Πέτρο Ἀλεξανδρείας καί ἀργότερα πρεσβύτερος ἀπό τόν Ἀχιλλᾶ. Τό 312/3 τοποθετήθηκε προϊστάμενος στόν ἀρχαιότερο ναό τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀπό τότε κρυφά καί ἀπό τό 318 φανερά ὁ Ἄρειος ἄρχισε νά διαδίδη τίς αἰρετικές του ἀντιλήψεις. Ὁ Ἀλέξανδρος κατηγορήσε τόν Ἄρειο ὅτι δέχεται τό σύστημα

ὕποταγῆς τοῦ Υἱοῦ στόν Πατέρα καί τόν κάλεσε νά ἀπαρνηθῆ τίς δοξασίες του. Ὁ Ἄρειος ὄχι μόνο δέν τίς ἀπαρνήθηκε, ἀλλά κατηγορήσε τόν Ἀλέξανδρο γιά Σαβελλιανισμό. Τό 318 ὁ Ἀλέξανδρος κάλεσε σύνοδο, ἡ ὁποία κατεδίκασε καί ἐδίωξε τόν Ἄρειο ἀπό τόν Ἀλεξάνδρεια. Ὁ Ἄρειος μετά τήν καταδίκη του κατέφυγε στό συμμαθητή καί φίλο του Εὐσέβιο Νικομηδείας, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἦταν ὁμοϊδεάτης του, τόν δέχτηκε μέ μεγάλη χαρά καί τόν ὑποστήριξε μέ κάθε τρόπο.

Ἐπειδὴ ὁ Ἄρειος συνέχιζε τή διαδοση τῶν αἰρετικῶν δοξασιῶν του καί ὑπῆρχε κίνδυνος νά νοθευθῆ ἡ ὀρθόδοξη διδασκαλία, ὁ Μ. Κωνσταντῖνος κάλεσε τήν Α' Οἰκουμενική Σύνοδο τό 325 στή Νίκαια τῆς Βιθυνίας, ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν Ἄρειο καί τούς ὀπαδοῦς του. Ὁ Ἄρειος μετά τήν καταδίκη του ἐξωρίστηκε στήν Ἰλλυρία. Τό 328 ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἐπανάφερε τόν Ἄρειο ἀπό τήν ἐξορία καί ἐνῶ τό 335 εἶχε ἀποφασισθῆ νά γίνει δεκτός στήν Ἐκκλησία ἀπό τή Σύνοδο τῆς Τύρου, τήν παραμονή τῆς εἰσδοχῆς του στήν Ἐκκλησία ὁ Ἄρειος πέθανε ξαφνικά σέ δημόσιο ἀποχωρητήριο.

2. Ἄν καί ὁ Ἄρειος ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στήν ἀρειανική αἵρεση, τό συγγραφικό του ἔργο ἦταν μικρό καί ἐλάχιστα ἀπό τά ἔργα του σώθηκαν.

Ὁ Ἄρειος ἀρνεῖται τή θεότητα τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐκινώντας ἀπό τό ἤδη γνωστό σύστημα ὕποταγῆς τοῦ Υἱοῦ στόν Πατέρα ἀνέπτυξε νέα θεωρία. Ὁ Θεός εἶναι ἀδημιούργητος καί ἀγέννητος, ἐνῶ ὁ Υἱός δημιουργήθηκε "ἐξ οὐκ ὄντων", πού σημαίνει ὅτι ὁ Υἱός "ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν πρὶν γένηται, ἀλλ' ἀρχὴν τοῦ κτίζεσθαι ἔσχεν καί αὐτός". Ὁ Υἱός λοιπόν σύμφωνα μέ τόν Ἄρειο δέν μπορεῖ νά εἶναι τέλειος Θεός, ἀλλά "κτίσμα" πού ἔγινε ἀπό τόν Πατέρα, γιά νά δημιουργηθῆ μέ αὐτό ὁ κόσμος. "Ἔτσι ὁ Υἱός βρίσκεται ἀνάμεσα στό Θεό καί τόν κό-

σμο καί τό πρώτο δημιούργημά του εἶναι τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Ἐλεγεν ὅτι ἐάν δεχθοῦμε ὅτι ὁ Θεός ἐγέννησεν υἱόν ἄρα κάποτε δέν ἦτο πατήρ καί μετά ἔγινε". Τό δέ ἅγιον Πνεῦμα τότε θά εἶναι τό "ἐγγονάκι" τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μεγάλη χρήση τῆς φιλοσοφίας ἀπό τή Σχολή τῆς Ἀλεξανδρείας ὤξυνε ιδιαίτερα τό πρόβλημα τῶν σχέσεων τῆς πίστεως στή γνώση. Ὁ καθορισμός τῶν ὁρίων τους συχνά γινόταν σέ βάρος τῆς πίστεως καί τῆς δογματικῆς ἀκρίβειας, γιατί οἱ φιλοσοφικές ἀρχές ἔτειναν νά ὑποκαταστήσουν τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτό ἀκριβῶς ἐπιχείρησε καί ἡ ἀρειανική αἵρεση. *Φαίνεται ὅτι ὁ Ἄρειος συστηματοποίησε τέτοιες τάσεις, πού ἦταν διάσπαρτες στά συγγράμματα τοῦ Ὠριγένη καί ιδίως τοῦ Παύλου Σαμοσατέα καί τοῦ Λουκιανοῦ Σαμοσατέα.*

Αὐτά καί ἄλλας παρομοίους βλασφημίας ἔλεγεν ὁ Ἄρειος.

Ἡ δέ αἵρεσις τῶν πνευματομάχων εἶναι παράγωγον τῆς ἀρειανικῆς αἰρέσεως τήν ὁποίαν ἐδημιούργησεν ὁ Μακεδόνης Πατριάρχης Κων/λεως καί ἡ ὁποία κατεδικάσθη ὑπό τῆς Β' Οἰκουμ. Συνόδου τό 381.

ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ 310 - 390

Γεννήθηκε γύρω στό 310 στή Λαοδικεία τῆς Συρίας. Ὁ πατέρας του ἦταν πρεσβύτερος. Ἔγινε ὀρθόδοξος ἐπίσκοπος Λαοδικείας τό 361. Ὁ Ἀπολινάριος ὑπῆρξε ἄνθρωπος μέ ἀξαιρετική μόρφωση. Φίλος τοῦ Μ. Ἀθανασίου, καταπολέμησε μέ σθένος τόν Ἄρειανισμό, μετέφερε ὁμως τίς ἔννοιες γιά τή θεότητα ἀπό τήν Τριαδολογία στή Χριστολογία. Ἔτσι καί μέ τή χρησιμοποίηση τῆς πλατωνικῆς τριχοτομίας ὁ Ἀπολινάριος κατέληγε στό συμπέρασμα ὅτι ὁ Χριστός εἶχε

μόνο μία φύση. Χαρακτηριστικά χρησιμοποιούσε τούς ὄρους “μία φύσις του Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη”. Για τη διδασκαλία του αὐτή ὁ Ἀπολινάριος καταδικάστηκε διαδοχικά ἀπό τίς συνόδους τό 382 καθῶς καί ἀπό τή Β΄ Οἰκουμ. Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως τό 381. Πέθανε τό 390.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΤΑΡΣΟΥ 330 - 392

Γεννήθηκε στήν Ἀντιόχεια, ὅπου καί ἄρχισε τίς σπουδές του, τίς ὁποῖες συνέχισε στήν Ἀθήνα. Γιά μεγάλο χρονικό διάστημα ὁ Διόδωρος ἦταν ἡγούμενος μοναστηριοῦ καί δάσκαλος στήν περίφημη ἀντιοχειανή σχολή. Ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος καθῶς καί ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας ἦταν δύο ἀπό τούς μαθητές του.

Τό 372 ἐξωρίστηκε ἀπό τόν Οὐάλη στήν Ἀρμενία, ὅπου καί γνώρισε τό Μ. Βασίλειο. Μετά τήν ἐπιστροφή του ἀπό τήν ἐξορία χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Ταρσοῦ τό 378. Πῆρε μέρος στή Β΄ Οἰκουμ. Σύνοδο.

Ἐνῶ κατά τή διάρκεια τῆς ζωῆς του ὁ Διόδωρος καταπόλεμησε τήν εἰδωλολατρεία καί τίς διάφορες αἱρέσεις, στά 438 ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας τόν κατηγόρησε ὡς ὑπεύθυνο τῆς νεστοριανῆς αἵρεσης. Ἔτσι καταδικάστηκε ἀπό μία σύνοδο στήν Κωνσταντινούπολη τό 499. Συνέπεια αὐτῆς τῆς καταδίκης ἦταν νά χαθοῦν τά πολυάριθμα ἔργα του.

Ἀπό τά συγγράμματα τοῦ Διοδώρου, πού ἦταν πολυγραφότατος, σώθηκαν μόνο ἐλάχιστα ἀποσπάσματα. Σύμφωνα μέ ἀρχαῖες μαρτυρίες ὁ Διόδωρος ἐρμήνευσε ὀλόκληρη τήν Παλαιά καί Καινή Διαθήκη καί ἔγραψε ἀντιαιρετικά, ἀπολογητικά, δογματικά, ἀκόμη καί ἀστρονομικά ἔργα. Ἐκδόσεις PG 33, 1561-1628 (ἀποσπάσματα).

ΠΕΛΑΓΙΟΣ

Ὁ Πελάγιος ἦταν βρεττανός μοναχός, πού ἔμεινε γιά

ὀρισμένο καιρό στήν Ἀνατολή, ὅπου καί γνώρισε τίς ἀντιλήψεις τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀντιοχειανῆς Σχολῆς, γιά τά μέγала θεολογικά προβλήματα. Γύρω στό 400 ἐγκαταστάθηκε στή Ρώμη. Μετά τήν κατάληψη τῆς πόλης ἀπό τοὺς Βησιγότθους τό 410, ὁ Πελάγιος μέ τό μαθητή του Καιλέστιο, ἦλθε στή Βόρειο Ἀφρική ὅπου καί ἀνέπτυξε τή διδασκαλία του πού ἔγινε γνωστή στήν ἐκκλησία ὡς Πελαγιανισμός.

Ὁ Πελάγιος δίδασκε ὅτι τό προπατορικό ἀμάρτημα βαρύνει μόνο τοὺς πρωτόπλαστους καί δέ μεταβιβάζεται στοὺς ἀπογόνους του. Ἔτσι τό βάπτισμα συγχωρεῖ μόνο τίς προσωπικές ἀμαρτίες τοῦ βαπτιζομένου. Ἡ θεία χάρις ἔρχεται ὡς φωτισμός καί βοήθεια πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πού μποροῦν νά σωθοῦν μόνο μέ τίς δικές τους δυνάμεις. Ὅθεν ὁ νηπιοβαπτισμός δέν ἔχει καμμίαν ἰσχύν καί ἔννοιαν. *Εἶναι φανερό ὅτι μέ τίς θέσεις αὐτές τοῦ Πελαγίου ὑποβαθμίζεται ὁ σκοπός τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καί κλονίζεται τό σωτηριολογικό δόγμα.* Πέθανε τό 420.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΟΨΟΥΕΣΤΙΑΣ

Γεννήθηκε στήν Ἀντιόχεια τό 350. Ὑπῆρξε μαζί μέ τόν Ἰωάννη Χρυσόστομο μαθητής τοῦ ἐθνικοῦ Λιβανίου καί τοῦ Διοδώρου Ταρσοῦ. Νέος ἀποτραβήχτηκε μέ τό φίλο του Ἰωάννη Χρυσόστομο σέ μοναστήρι κοντά στήν Ἀντιόχεια. Ἦθελε νά ἐγκαταλείψῃ τή μοναχική ζωή γιά νά ἀσχοληθῇ μέ τή ρητορική καί νά νυμφευθῇ. Μεταπείστηκε ὅμως ἀπό τόν Ἰ. Χρυσόστομο, ὁ ὁποῖος γιά τό λόγο αὐτό τοῦ ἔστειλε δύο ἐπιστολές. Τό 383 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος στήν Ἀντιόχεια καί τό 392 ἐπίσκοπος Μοψουεστίας τῆς Κιλικίας. Πέθανε τό 428.

Καί ὁ Θεόδωρος εἶχε τήν τύχη τοῦ δασκάλου του Διοδώρου. Ἐνῶ τόν καιρό πού βρισκόταν στή ζωή ἔθεωρεῖτο ὀρθόδοξος, μετά τό θάνατό του κατηγορήθηκε ἀπό τόν Κύριλλο

Ἀλεξανδρείας ὡς ὁ πατέρας τοῦ νεστοριανισμοῦ. Τό 553 ἡ Ε' Οἰκουμενική Σύνοδος τόν καταδίκασε.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ΚΥΡΟΥ (393 - 457)

Γεννήθηκε στήν Ἀντιόχεια τό 393, ὅπου καί μορφώθηκε σέ διάφορα μοναστηριακά σχολεῖα τῆς περιοχῆς. Τό 423 ἔγινε χωρίς νά τό θέλῃ ὁ ἴδιος ἐπίσκοπος Κύρου, μικρῆς πόλης πού βρίσκεται ἀνατολικά τῆς Ἀντιοχείας. Μέ μεγάλο ζήλο ἐργάστηκε ὁ Θεοδώρητος γιά τήν πνευματική καί ὑλική εὐημερία τῶν ἐνοριτῶν του.

Τό 431 ἐπιτέθηκε μέ δύο ἔργα του κατά τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καί τῆς συνόδου τῆς Ἐφέσου. Δύο χρόνια ἀργότερα (433), παρουσιάζεται διαλλακτικότερος καί συμφωνεῖ μέ τίς προσπάθειες πού ἔγιναν γιά τήν ἔνωση. Τό φιλενωτικό μάλιστα σύμβολο τῆς Ἐφέσου εἶναι κατά πᾶσα πιθανότητα δικό του ἔργο. Ἡ σύνοδος τῆς Ἐφέσου τοῦ 449, πού εἶναι γνωστή καί ὡς “ληστρική”, τόν ἀναθεμάτισε καί τόν ἐξώρισε, ἐπειδή δέν συμφωνοῦσε μέ τή διδασκαλία τοῦ Εὐτυχοῦς. Στή σύνοδο τῆς Χαλκηδόνας τό 451 πῆρε μέρος ὡς ὀρθόδοξος, ἀφοῦ ἀναθεμάτισε τό Νεστόριο καί τούς ὁμόφρονές του. Πέθανε τό 457. Ἡ Ε' Οἰκουμενική Σύνοδος τό 553, ἕνα αἰῶνα σχεδόν μετά τό θάνατό του, τόν καταδίκασε καί τόν ἀναθεμάτισε γιά τή στάση του ἀπέναντι στόν Κύριλλο, καθῶς καί γιά ὀρισμένα ἔργα του. PG 80-84).

ΝΕΣΤΟΡΙΟΣ (395-451)

Γεννήθηκε στά τέλη τοῦ Δ' αἰῶνα στή Γερμανίχεια τῆς Συρίας. Περσικῆς καταγωγῆς. Σπούδασε στή σχολή τῆς Ἀντιοχείας, ὅπου εἶχε γιά δάσκαλο τό Θεόδωρο Μοφουεστίας. Χειροτονήθηκε διάκονος καί πρεσβύτερος καί διακρίθηκε ὡς ρήτορας στήν Ἀντιόχεια. Τό 428 ὁ Θεοδόσιος ὁ Β' τόν κάλεσε νά ἀναλάβῃ τόν πατριαρχικό θρόνο Κωνσταντι-

νουπόλεως. Τόν καιρό τῆς πατριαρχίας του ὁ Νεστόριος καταπολέμησε τούς Ἀρειανούς, Νοβατιανούς, Μακεδονιανούς καί ἄλλους αίρετικούς.

Μέ τά κηρύγματά του ὁμως ὁ Νεστόριος ἐκδήλωσε πλάγη ὅσον ἀφορᾶ τό χριστολογικό δόγμα. Ἔτσι ἦρθε σέ σύγκρουση κυρίως μέ τόν Κύριλλο Ἀλεξανδρείας, μετά ἀπό ἐνέργειες τοῦ ὁποίου συγκλήθηκε ἡ Γ' Οἰκουμενική σύνοδος στήν Ἐφεσο τό 431, πού καταδίκασε τή διδασκαλία τοῦ Νεστορίου καί ἐξώρισε τόν ἴδιο στήν Ἀντιόχεια καί τήν Ἀραβία, ὅπου καί πέθανε τό 451.

ΣΕΒΗΡΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ (460-538)

Γεννήθηκε στή Σωζόπολη τῆς Πισιδίας τό 460. Σπούδασε νομικά καί φιλοσοφία. Στήν ἀρχή δέν ἐνδιαφερόταν γιά τά ἐκκλησιαστικά πράγματα μέχρις ὅτου ὁ φίλος του Ζαχαρίας ὁ Σχολαστικός τόν προέτρεψε στή μοναχική ζωή.

Ὁ Σεβῆρος προσπάθησε νά μετριάσῃ τίς ἀκραῖες τάσεις τῶν Μονοφυσιτῶν. Τοποθετήθηκε στό θρόνο τῆς Ἀντιοχείας τό 512, ἀλλά ἔμεινε μόνο ἕξι χρόνια, ἐπειδὴ ἄλλαξε ἡ ἐκκλησιαστική πολιτική τοῦ αὐτοκράτορα Ἰουστίνου. Ἐξωρίστηκε καί ἔφυγε στήν Αἴγυπτο, ὅπου καί ἔζησε σέ μοναστήρι. Πέθανε τό 538.

Ὁ Σεβῆρος ὑπῆρξε ἓνας ἀπό τούς πιό παραγωγικούς μονοφυσίτας θεολόγους τοῦ σ' αἰῶνος. Τό μεγάλο συγγραφικό ἔργο του ἔχει διασωθῆ σέ συριακή κυρίως μετάφραση, παραμένει ὁμως τό μεγαλύτερο μέρος ἀνέκδοτο.

Σημείωσις: Περὶ τῶν αίρετικῶν: 1) τοῦ Πνευματομάχου Μακεδονίου καί 2) τοῦ Μονοφυσίτου Εὐτυχοῦς δέν ἀναφέρονται βιογραφικά διότι δέν διεσώθησαν ἀρκετά, καί ἐπειδὴ ἀναφερόμεθα περιστασιακῶς εἰς ἄλλα σημεῖα τοῦ παρόντος ἡμερολογίου περὶ τῶν αίρετικῶν θεωριῶν των. Ὁ Μακεδόνης ἔζησε εἰς τόν 4ον αἰῶνα καί ὁ Εὐτυχῆς εἰς τόν 5ον αἰ.

ΑΙ ΣΧΟΛΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

Καταχωρούμε ελάχιστα ιστορικά στοιχεία περί τῶν τριῶν Σχολῶν, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καί Καισαρείας, τῶν μόνων τότε γνωστῶν Σχολῶν πού μεταξύ ἄλλων μαθημάτων ἐδιδάσκετο καί ἡ Θεολογία. Ἐκ τοῦ μαθήματος αὐτοῦ, τό ὁποῖον ἔγινε τό κυριώτερον, ἔλαβον καί τήν ὀνομασίαν “Θεολογικάί”.

Ἐπῆρχαν καί ἄλλαι ὅπως τῶν Ἀθηνῶν καί Ρώμης ἀλλά αὐταί διευθύνοντο ὑπό φιλοσόφων διδασκάλων εἰδωλολατρῶν. Ἀργότερον ἰδρύθησαν καί ἄλλαι ὅπως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Νικαίας κ.λπ.

Ἀναφερόμεθα μόνον εἰς αὐτάς τάς τρεῖς, διότι ἀπό αὐτάς προῆλθον οἱ περισσότεροι αἱρετικοί, ἀλλά καί οἱ διδάσκαλοι καί μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετώπισαν τάς χριστολογικάς αἵρέσεις, περί τῶν ὁποίων ἀσχολούμεθα εἰς τό παρόν ἡμερολόγιον τοῦ 2000. Δέν ἀγνοοῦμεν ὅτι εἰς τάς Ἀθήνας ἐσπούδασαν οἱ, Μέγας Βασίλειος καί Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, καί ἴσως καί ἄλλοι Πατέρες.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Οἱ πρώτες θεολογικές Σχολές εἶχαν προσωποπαγή χαρακτῆρα. Ταυτιζόταν μέ τόν ἰδρυτή τους καί ἔσβηναν μετά τό θάνατό του. Οἱ Σχολές αὐτές ἄρχισαν νά ἰδρύνονται μαζί μέ τίς αἵρέσεις. *Στήν Ἀθήνα ὁ Κοδράτος, στή Ρώμη ὁ Ἰουστίνος καί ὁ αἱρετικός Θεόδοτος ὁ Βυζάντιος, ἔδρυσαν τέτοιες σχολές.*

Ἡ πρώτη ἐπίσημη Σχολή μέ πρόγραμμα διδασκαλίας καί

παράδοση ιδρύθηκε στην Ἀλεξάνδρεια. Ἡ Σχολή στήν πρώτη της φάση ἦταν συνδεδεμένη μέ τό πρόσωπο τοῦ διευθυντοῦ της, εἶχε περισσότερο χαρακτήρα ιδιωτικό καί δέν ἀνήκε στή δικαιοδοσία τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν τό 231 ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Δημήτριος ἀνάγκασε τόν Ὁριγένη νά φύγη ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια, ἡ Σχολή περιῆλθε στόν ἔλεγχο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία πλέον ὠριζε τό διευθυντή της.

Τό διδακτικό πρόγραμμα τῆς Σχολῆς ἄρχιζε μέ γενική εἰσαγωγή στή φιλοσοφία, ἀκολουθοῦσε ἡ βασική ἐπιστημονική ἐκπαίδευση (μαθηματικά, διαλεκτική, ἀστρονομία, γεωμετρία, φυσική καί φιλοσοφία – κυρίως πλατωνική) καί τέλος θεολογία μέ κέντρο τήν πνευματική ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν, ἠθική καί φιλοσοφική ἀνάλυση στή μεθοδολογία. Ἡ Σχολή δέν εἶχε ὁμολογιακό χαρακτήρα καί γιαντό μποροῦσαν νά παρακολουθήσουν μαθήματα ὅσοι ἤθελαν.

Τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς Σχολῆς ἦταν τά ἑξῆς:

α) Ἡ ἔνταξη τοῦ πλατωνικοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος στή χριστιανική θεολογία μέ ἔμφαση στή μεταφυσική ἐρευνα καί ἡ τάση νά ὑποταγῇ ἡ χριστιανική ἀλήθεια στή φιλοσοφία.

β) Μέ τή σαφῆ ἀπόκλιση πρὸς τήν πλατωνική σκέψη ἔγινε δεκτό ὅτι ἡ ἀλήθεια βρίσκεται μόνο στόν κόσμο τοῦ πνεύματος. Σκιές τῆς ἀληθείας εἶναι ὅσα συνδέονται μέ τήν ἱστορική πραγματικότητα. Γιά νά κατανοήσουμε τήν ἀλήθεια στήν Ἁγία Γραφή, πρέπει νά ὑπερβοῦμε τή λεκτική διατύπωση καί νά εἰσχωρήσουμε στόν κόσμο τοῦ πνεύματος. Αὐτό μπορεῖ νά γίνη μόνο μέ τή χρήση τῆς ἀλληγορικῆς ἐρμηνευτικῆς μεθόδου πού μᾶς λυτρώνει ἀπό τήν τυρρανία τοῦ γράμματος.

Πολλά ὀνόματα διασήμων ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν εἶναι συνδεδεμένα μέ τή Σχολή αὐτή, ὅπως ὁ Πάνταινος, ὁ Κλήμης Ἀλεξανδρέας, ὁ Ὁριγένης, ὁ Διονύσιος ὁ Πιέριος, ὁ Μ. Ἀθανάσιος, ὁ Δίδυμος ὁ Τυφλός, ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας κ. ἄ.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἡ Σχολή τῆς Ἀντιοχείας ἰδρύθηκε ἀπό τό Λουκιανό Σαμοσατέα στό τέλος τοῦ γ' αἰῶνος. Συχνά θεωρεῖται ὅτι εἶναι ἡ μεγάλη ἀντίπαλος τῆς Σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας καί ὑπερτονίζονται οἱ διαφορές τους. Στήν πραγματικότητα ὅμως καί οἱ δύο Σχολές ἀκολουθοῦσαν τήν ἴδια ἐρμηνευτική παράδοση, διέφεραν ὅμως στή μεθοδολογία καί στίς φιλοσοφικές προϋποθέσεις. Οἱ βασικές τους διαφορές ἦταν οἱ ἑξῆς:

Ἡ Σχολή τῆς Ἀλεξανδρείας μέ τίς ἔντονες πλατωνικές ἀποκλίσεις ὑποτιμοῦσε τήν ἱστορικότητα καί μέ ἔμφαση ἔτεινε πρὸς τή θεωρία καί τό μυστικισμό, ἐνῶ ἡ Σχολή τῆς Ἀντιοχείας υἰοθέτησε τή μεθοδολογία τοῦ ἀριστοτελικοῦ συστήματος καί ἐκδήλωνε τάση πρὸς τόν ὀρθολογισμό καί τόν ἱστορικό ρεαλισμό.

Εἰς τήν σχολήν τῆς Ἀντιοχείας, πού ἴδρυσε ὁ Λουκιανός Σαμοσατέας, δέ φοίτησε μόνον ὁ Ἄρειος, ἀλλά καί πολλοί ἀξιόλογοι ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς καί Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ἡ Ἀντιόχεια τήν περίοδο αὐτή εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσκοπικός θρόνος πού καταλήφθηκε τό 326 ἀπό τοὺς Ἀρειανούς καί παρέμεινε σ' αὐτούς γιά 34 χρόνια. Γιαυτό ἕνας μέγας ἀριθμός ἐπισκόπων τῆς Συρίας ὑποστήριξε μέ ζῆλο τόν Ἀρειανισμό.

Ἡ Συρία ὅμως ἀνέδειξε καί σπουδαίους ὑπερμάχους τοῦ δόγματος τῆς Νικαίας, ὅπως ὁ Διόδωρος Ταρσοῦ, ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας, ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος καί ὁ Θεοδώρητος Κύρου, καί μέγλους διδασκάλους τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ὅπως Ἐφραίμ ὁ Σύρος καί Ἰσαάκ ὁ Σύρος.

Εἰς τήν Παλαιστίνη τήν ἐποχή αὐτή ἀναδείχτηκαν διάσημοι ἐκκλησιαστικοί ἄνδρες, ὅπως ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας καί ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἀλλά καί ὑποστηρικτές τοῦ Ἀρειανισμοῦ, ὅπως οἱ ἐπίσκοποι Καισαρείας Ἀκάκιος καί Εὐζώιος.

Ἐκτός ἀπό τήν αἵρεση τοῦ Ἀρείου, στίς ἀρχές τοῦ δ'

αιῶνα ἐμφανίστηκε στή Συρία καί ἡ πιό παράξενη ἀπ' ὅλες τίς αἱρέσεις, ὁ *Μανιχαϊσμός*. Ἡ *συγκρητική διδασκαλία του*, πού συγγενεῦει μέ τό *Γνωστικισμό*, διαδόθηκε μέ ἀρχετή ἐπιτυχία, ἰδίως στήν Περσία, καί ἀντιμετωπίστηκε ἀπό τό Σεραπίωνα Θμουέως, Δίδυμο τόν Τυφλό, Αὐγουστίνο, Τίτο Βόστρων καί ἀργότερα ἀπό τόν Ἰωάννη Δαμασκηνό καί ἄλλους.

Εἰς τήν Ἀλεξάνδρειαν, ἡ ἀλληγορία ἦταν ἡ κατεξοχήν ἐρμηνευτική μέθοδος. Ἡ Σχολή τῆς Ἀντιοχείας εἰσήγαγε τήν τυπολογία μέ τήν ἱστορικοφιλολογική μέθοδο ἐρμηνείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Ἔτσι τονίζονταν μόνο οἱ σαφεῖς προτυπώσεις τοῦ Χριστοῦ στήν Π. Διαθήκη. Οἱ ἀντιοχειανοί πίστευαν ὅτι ἡ ἀλληγορία μέ τόν ὑποκειμενισμό της διέστρεφε τό μήνυμα τῆς Γραφῆς καί τοῦ ἔδινε μιά μυθολογική διάσταση. Οἱ Ἀλεξανδρινοί πάλι χαρακτήριζαν τή μέθοδο τῶν ἀντιοχειανῶν ὡς “σαρκική”, γιατί μέ τήν ὀρθολογιστική ἐπιμονή τους νά τονίζουν τήν ἱστορικότητα καί νά εἶναι προσκολλημένοι εἰς τήν πενία τοῦ “γράμματος”, κατέστρεφαν τό μυστηριακό χαρακτήρα τῆς ἀποκαλύψεως. *Ἴσως γιά τό λόγο αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ αἵρεσιάρχες Ἄρειος καί Νεστόριος μαθήτευσαν στή Σχολή τῆς Ἀντιοχείας.*

Ἡ ἀπόσταση ὅμως μεταξύ ἀλληγορίας καί τυπολογίας δέν εἶναι μεγάλη καί ἀγεφύρωτη. Ἐξάλλου οἱ ἐκπρόσωποι τῶν δύο Σχολῶν στά συγγράμματά τους δέν ἀπεύφευγαν νά χρησιμοποιοῦν καί τίς δύο ἐρμηνευτικές μεθόδους μέ προτίμηση βέβαια στή μέθοδο τῆς Σχολῆς ἀπό τήν ὁποία προέρχονταν.

Ἡ ἐρμηνευτική μέθοδος τῆς Σχολῆς τῆς Ἀντιοχείας, ἀφοῦ καθάρθηκε ἀπό ὀρισμένες ὑπερβολές της, ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἐνῶ ἡ ἀλληγορική μέθοδος παραμερίστηκε.

Ἀπό τή Σχολή τῆς Ἀντιοχείας *προέρχονται διαπρεπεῖς Πατέρες καί Ἐκκλησιαστικοί συγγραφεῖς, ὅπως π.χ. ὁ Διό-*

δωρος Ταρσοῦ, ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας, κ.λπ.

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

Ἡ Σχολὴ τῆς Καισαρείας ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ὠριγένους μετὰ τὸ 232. Διηύθυνε τὴν Σχολὴν ἐπὶ 20 ἔτη μὲ τὸ ἴδιο πρόγραμμα πού ἐδίδασκεν εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. (Βλέπε βιογραφικὰ Ὠριγένους).

Παράλληλα ἴδρυσε καὶ πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην καὶ ἡ Καισάρεια ἀπέβη γρήγορα μεγάλο μορφωτικὸ κέντρο τῆς περιοχῆς.

Ἡ Σχολὴ τῆς Καισαρείας εἶχε πολλοὺς καὶ λαμπροὺς μαθητές, ὅπως ὁ Γρηγόριος Νεοκαισαρείας ὁ θαυματουργός, ὁ ἱστορικός Εὐσέβιος καὶ ὁ Γρηγόριος Θεολόγος, καὶ ἤσκησε μεγάλη ἐπίδραση εἰς τὸν Μ. Βασίλειον, τὸν Γρηγόριον Νύσσης καὶ ἄλλους Πατέρες καὶ ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς.

Παραθέσαμε ἐλάχιστα ἱστορικὰ στοιχεῖα περὶ τῶν Τριῶν Σχολῶν αἱ ὁποῖαι ἰδρύθησαν κατὰ τὸν δεῦτερον καὶ τρίτον αἰῶνα μετὰ Χριστόν διὰ νὰ ἔχη κάποια εἰκόνα ὁ ἀναγνώστης.

Αἱ σχολαὶ αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὅπως αἱ σημεριναὶ Πανεπιστημιακαὶ Θεολογικαὶ Σχολαὶ τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὰς Σχολὰς ἐκεῖνας ἐμορφώνοντο καὶ ἄλλας ἐπιστήμας ἐκτὸς τῆς Θεολογίας ἡ ὁποία τότε ἤρχισε νὰ συστηματοποιεῖται ὡς ἰδιαιτέρα νέα ἐπιστήμη. Ἡ Θεολογία ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ μαθήματα. Σήμερον διηυρύνθη καὶ ἀποτελεῖ ὄχι ἓνα μάθημα ἀλλὰ μία ξεχωριστὴ ἐπιστήμη μὲ ἰδικὴν τῆς Πανεπιστημιακῆς Σχολῆς καὶ μάλιστα εἰς δύο ἢ τρία τμήματα ὑποδιηρημένη.

Εἰς τὰς τότε Σχολὰς Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας καὶ Καισαρείας ἐσπούδαζον πάρα πολλοὶ χριστιανοὶ καὶ μὴ χριστιαν-

νοί διότι ακόμη υπήρχε ἡ εἰδωλολατρεία, ἡ ὁποία κατηργήθη ὑπὸ τοῦ Μεγ. Θεοδοσίου, τέλη τοῦ 5ου αἰῶνος.

Ἀπὸ τὰς Σχολὰς ἐκεῖνας ἀνεδείχθησαν μεγάλοι φιλόσοφοι καὶ συγγραφεῖς ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλοι περιέπεσαν εἰς αἱρέσεις καὶ τοὺς κατεδίκασεν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄλλοι ἀνεδείχθησαν Μεγάλοι Πατέρες καὶ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτό τό τονίζομεν διότι ἡ μόρφωσις δέν εἶναι αἰτία κολάσεως ἢ ἁγιασμοῦ τῶν μετεχόντων ἀλλὰ ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῶν.

Ὅπως ἓνα εὐφορο χωράφι καρποφορεῖ τό ἴδιο καὶ μεγάλα ἀγκάθια καὶ ἄκαρπα δένδρα, ἀλλὰ καὶ καρποφόρα δένδρα καὶ ἄνθη ὠραιότατα, ἀναλόγως τῶν σπόρων τοὺς ὁποίους θά σπεύρη ὁ γεωργός, ἔτσι καὶ ἓνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος εἶναι προικισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μέ ἰδιαίτερα ψυχικά καὶ διανοητικά χαρίσματα χρησιμοποιεῖ τὴν μόρφωσιν διὰ κοινωφελεῖς σκοποὺς καὶ πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του ἢ ἐξελίσσεται εἰς ἐγκληματίαν, ἄσωτον, διεφθαρμένον καὶ ἐπικίνδυνον στοιχεῖον εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ὁποίαν ζεῖ.

Ἡ μόρφωσις εἶναι **μάχαιρα** ἢ ὁποία στά χέρια τοῦ ἐγκληματία δημιουργεῖ φόνους καὶ στά χέρια τοῦ φιλήσυχου καὶ εἰρηνικοῦ ἀνθρώπου χρησιμεύει διὰ τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς.

Ἔτσι καὶ αἱ Σχολαὶ ἐκεῖναι ἀνέδειξαν μεγάλους αἱρετικούς καὶ Μέγιστους Ἅγίους καὶ Πατέρας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

Ο Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος ο Θεολόγος & Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τὰ θεόπνευστα ὄργανα τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὰ ὁποῖα διετύπωσαν τὴν ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑΝ. Σύγχρονος φορητὴ εἰκὼν, ἀγιογραφηθεῖσα τὸ 1948 εἰς Ἅγιον Ὅρος ὑπὸ τοῦ ἀγιογραφικοῦ οἴκου “Ἀβραμιαίων”.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,

*Οἵτινες ἐπολέμησαν τὰς αἱρέσεις καί καθώρισαν
καί διευτύπωσαν τὰ Ὁρθόδοξα Δόγματα
περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Τριαδολογίας, Χριστολογίας,
Ἐκκλησιολογίας καί Σωτηριολογίας.*

Ἡ ἀνάγκη ἀντιμετωπίσεως τῶν μεγάλων αἱρέσεων ἀνέδειξεν καί τούς Μεγάλους Πατέρας οἱ ὅποιοι ἦσαν τὰ θεόπνευστα ὄργανα τοῦ Παναγίου Πνεύματος.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ μέλη τοῦ Παναγίου Σώματος τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡτοι τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΟΥ, τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ΚΕΦΑΛΗ, καί ἡ ὁποία κατευθύνει ὁλόκληρον τό Σῶμα καί ἀντιμετωπίζει κάθε αἰσθητόν καί νοητόν ἐχθρόν καί πᾶσαν αἵρεσιν.

Εἰς τήν συνέχειαν παραθέτομεν βιογραφικόν τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν Μεγ. Πατέρων, ὅσον μᾶς ἐπιτρέπει ὁ χώρος τοῦ Ἡμερολογίου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ († 328)

Γιά τόν τόπο γέννησης τοῦ Ἀλεξάνδρου δέν ἔχουμε πληροφορίες. Γνωρίζουμε ὅμως ὅτι διαδέχτηκε τόν Ἀχιλλᾶ στόν θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας τό 313. Κατά τό χρόνο τῆς ἀρχιερατείας του παρουσιάστηκαν πολύπλοκα ζητήματα πού ἀντιμετώπισε μέ δεξιοτεχνία καί τὰ ὁποία τελικά λύθηκαν στήν Α΄ Οἰκουμενική Σύνοδο. Τά προβλήματα αὐτά εἶναι ὁ χρόνος ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα, τό Μελιτιανό σχίσμα καί ὁ Ἀρειανισμός.

Ὁ Ἀλέξανδρος συνήθιζε νά συζητᾶ μέ τούς πρεσβυτέρους του διάφορα θεολογικά θέματα. Σέ μιά συζήτηση πού

είχε μέ τόν Ἄρειο διεΐδε τάσεις ὑποτίμησης τοῦ Υἱοῦ. Παρά τίς ἐξηγήσεις πού τοῦ ζητήθηκαν, ὁ Ἄρειος ἐπέμενε στίς ἀπόψεις του. Ἔτσι ὁ Ἀλέξανδρος τόν κατεδίκασε σέ μιά πρώτη τοπική σύνοδο, πού συνεκάλεσε στήν Ἀλεξάνδρεια τό 318. Στήν ἀρχή τοῦ 325 σύνοδος πού ἔγινε στήν Ἀντιόχεια συμφώνησε μέ τήν καταδίκη τοῦ Ἀρείου. Τόν ἴδιο χρόνο ἡ σύνοδος τῆς Νικαίας, στήν ὁποία ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ἕνας ἀπό τούς προέδρους, κατεδίκασε πανηγυρικά τόν Ἄρειο. Πέθανε τό 328. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 29 Μαΐου.

Σώζονται τά ἐξῆς ἔργα του:

Ἐπιστολές. Ἀπό πληροφορίες τοῦ Ἐπιφανίου μαθαίνουμε ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔγραψε γύρω στίς 70 ἐπιστολές. Ἀπό αὐτές σώθηκαν μόνο τρεῖς, πού εἶναι πολύ σπουδαῖες γιά τίς πληροφορίες πού δίνουν γιά τήν ἀρειανική ἔριδα.

ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ 295-373

Ὁ Ἀθανάσιος ὑπῆρξε ὁ πιό γνωστός πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ κυριώτερος ὑποστηρικτής τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀπέναντι στόν Ἀρειανισμό. Γιά τό ζῆλο του αὐτό ἐξωρίστηκε πέντε φορές καί ἔμεινε γιά δεκαεπτὰ χρόνια μακριά ἀπό τό θρόνο του.

Γεννήθηκε στήν Ἀλεξάνδρεια τό 295, ὅπου καί σπούδασε φιλοσοφία καί θεολογία. Γιά λίγο καιρό ἔμεινε κοντά στόν Μ. Ἀντώνιο στήν ἔρημο ζώντας ἀσκητική ζωή. Γύρισε ὁμως γρήγορα στήν πόλη, γιά νά ἀφιερωθῆ στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἀλέξανδρος τόν χειροτόνησε διάκονο καί τόν χρησιμοποίησε ὡς προσωπικό του γραμματέα στή σύνοδο τῆς Νικαίας, ὅπου καί ὁ Ἀθανάσιος ἔπαιξε ἀξιόλογο ρόλο. Μετά τό θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου τόν διαδέχτηκε στό θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας, ἄν καί ἦταν μόνο 33 χρόνων (328).

Ἐπειδή ἀρνήθηκε νά δεχθῆ τόν Ἄρειο ξανά στήν Ἐκκλησία τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ Ἀθανάσιος καταδικάστηκε μετά

ἀπό ψεύτικες κατηγορίες τῶν Μελιτιανῶν στή σύνοδο τῆς Τύρου τό 335 καί ἐξωρίστηκε ἀπό τόν Κωνσταντίνο στή Τρέβηρα τῆς Γαλλίας (1η ἐξορία). Μετά τόν θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου ὁ Ἀθανάσιος ἐπέστρεψε στήν ἔδρα του τό 337, ὅπου ὁμως ἔμεινε μόνο γιά δύο χρόνια, ἐπειδή ἡ σύνοδος τῆς Ἀντιοχείας τό 339 τόν καταδίκασε καί ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖος, πού ἦταν ὀπαδός τοῦ Ἀρείου, τόν ἐξώρισε στή Ρώμη τό 340 (2η ἐξορία). Μόνο τό 346 μπόρεσε ὁ Ἀθανάσιος νά ἐπιστρέψῃ στήν ἔδρα του μετά τήν ἀπόφαση τῆς συνόδου τῆς Σαρδικῆς τό 343 καί τό θάνατο τοῦ Γρηγορίου τό 345, πού εἶχε στό μεταξύ ὀνομαστή ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Γιά δέκα χρόνια ἔμεινε ὁ Ἀθανάσιος ἀνενόχλητος στήν ἀρχιεπισκοπή του. Ὅταν ὁμως μετά τό θάνατο τοῦ αὐτοκράτορα Κώνστα, ὁ Κωνσταντῖος ἀποφάσισε νά ἐπιβάλλῃ τόν Ἀρειανισμό, νέες περιπέτειες ἄρχισαν γιά τόν Ἀθανάσιο. Καταδικάστηκε στή σύνοδο τῶν Μεδιολάνων καί ἔφυγε στήν ἔρημο τό 356, ὅπου καί ἔμεινε 6 χρόνια (3η ἐξορία).

Ὁ Ἰουλιανός τόν ἐπανέφερε στό θρόνο του, ἀλλά στή συνέχεια τόν ἐξώρισε καί πάλι τό 362 (4η ἐξορία), ἐπειδή γινόταν ἐμπόδιο στή σχέδιά του γιά τήν ἐξάπλωση τῆς εἰδωλολατρείας. Αὐτή τή φορά ὁ Ἀθανάσιος κατέφυγε κοντά στούς μοναχοὺς τῆς Θηβαΐδας, ὅπου καί ἔμεινε μέχρι τό θάνατο τοῦ Ἰουλιανοῦ.

Ὁ Οὐάλης ἀπομάκρυνε γιά τελευταία φορά τόν Ἀθανάσιο ἀπό τό θρόνο του (5η ἐξορία), ἀλλά ἀναγκάστηκε νά τόν ἐπαναφέρῃ μετά 4 μῆνες, ἐπειδή ὁ λαός τῆς Ἀλεξανδρείας ἐξεγέρθηκε τό 336. Ἀπό τότε ἔμεινε μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του (373) ἀνενόχλητος πιά στήν Ἀλεξανδρεία. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 2 Μαΐου καί 18 Ἰανουαρίου.

Ἦταν συγγραφεύς πολλῶν ἔργων. Σῶζονται (156) ἐπιστολές του, ὁμιλίες του, ὕμνοι. Ἄλλα διασωθέντα ἔργα του

εύρίσκονται εις τήν Πατρολογία: (PG, 66, 1021-1756).

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 370-444

Ὁ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας γεννήθηκε τό 370 καί ἦταν ἀνηψιός τοῦ πατριάρχου Θεοφίλου. Διαδέχτηκε στό θρόνο τό θείο του παρά τήν ἰσχυρή ἀντίδραση τῆς κυβέρνησης καί τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιβάλλοντος τῆς Ἀλεξανδρείας.

Αὐτό γιά τό ὅποιο εἶναι γνωστή ἡ δραστηριότητα τοῦ Κυρίλλου εἶναι ὁ ἀγώνας του κατά τοῦ Νεστορίου.

Ἦδη ἀπό τό 429 ὁ Κύριλλος πῆρε θέση κατά τοῦ Νεστορίου μέ μία πασχάλιο Ἐπιστολή πού ἔστειλε τό χρόνο αὐτό. Ὁ Κύριλλος καί ὁ Νεστόριος ἀπευθύνθηκαν στόν πάπα Καίλεστίνο, ὁ ὁποῖος μέ σύνοδο στή Ρώμη τό 430, καταδίκασε τό Νεστόριο. Μετά ἀπ' αὐτό ὁ Κύριλλος ἔστειλε στό Νεστόριο ἓνα κείμενο πού περιεῖχε 12 ἀναθεματισμούς καί τοῦ ζητοῦσε νά τό ὑπογράψῃ γιά νά ἀπαρνηθῇ μέ τόν τρόπο αὐτό τίς πλάνες του. Ὁ Νεστόριος ἀρνήθηκε.

Στά 431 ἔγινε ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος στήν Ἐφεσο, ἡ ὁποία εἶχε ὡς πρόεδρο τόν Κύριλλο. Ὁ Νεστόριος ἤδη ἀπό τήν πρώτη μέρα καθαιρέθηκε ἀπό τό θρόνο του, ἀφωρίστηκε καί καταδικάστηκε ἡ διδασκαλία του. Ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἰωάννης, πού ἦταν ὑποστηρικτής τοῦ Νεστορίου, ἔφτασε στή σύνοδο 4 μέρες ἀργότερα. Συνεκάλεσε μία ἀντισύνοδο, ἡ ὁποία καταδίκασε τόν Κύριλλο γιά τή φράση του *“μίαν φύσιν τοῦ Λόγου σεσαρκωμένη”*. Ὅπως ἦταν φυσικό δημιουργήθηκε σύγχυση καί ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος διέταξε τήν ἐκθρόνιση καί φυλάκιση καί τοῦ Νεστορίου καί τοῦ Κυρίλλου. Τελικά ὁ Κύριλλος κατάφερε καί ἀπέφυγε τήν καταδίκη καί ἐπέστρεψε ὡς θριαμβευτής στήν Ἀλεξάνδρεια, ἐνῶ ὁ Νεστόριος κλείστηκε σέ μοναστήρι στήν Ἀντιόχεια. Ἡ διαμάχη ὅμως δέν σταμάτησε. Οἱ Ἀντιοχειανοί καταφέρονταν κατά τοῦ Κυρίλλου.

Στά 433, ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας ἦρθε σέ συμφωνία μέ τόν Κύριλλο καί καταδίκασε τή διδασκαλία τοῦ Νεστορίου, ἐνῶ ὁ Κύριλλος τοῦ ἔστειλε τήν περίφημη 39η Ἐπιστολή του, στήν ὁποία ὑπογραμμίζεται ἡ ἀσύγχητη ἔνωση τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ καί ἡ Μαρία ὀνομάζεται Θεοτόκος. Ὁ Κύριλλος ἀγωνίστηκε κατά τῶν Νεστοριανῶν γιά δέκα ἀκόμη χρόνια. Πέθανε τό 444. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 18 Ἰανουαρίου.

Ἰπῆρξεν συγγραφεύς πολλῶν ἔργων ἐκ τῶν διασωθέντων ὀρισμένα εἶναι ὅπως:

1. Ἑρμηνεία εἰς Παλαιάν καί Καινήν Διαθήκην.
2. Δογματικά.
3. Περί τῆς Ἁγίας καί Ὁμοουσίου Τριάδος.
4. Ὅτι Θεοτόκος ἡ Ἁγία Παρθένος καί οὐχί Χριστοτόκος.
5. Ὅτι εἶς ὁ Χριστός.
6. Περί ἐνανθρωπήσεως τοῦ Μονογενοῦς.
7. Κατά τῶν ἀνθρωπομορφιτῶν καί ἄλλα πολλά.

ΟΙ ΚΑΠΠΑΔΟΚΕΣ ΠΑΤΕΡΕΣ

Ἡ συμβολή τῶν τριῶν μεγάλων Καππαδόκων Πατέρων - Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Μ. Βασιλείου καί Γρηγορίου Νύσσης - στή διατύπωση τῆς ὀρθόδοξης διδασκαλίας εἶναι τεράστια καί ἡ ἐπίδρασή της παραμένει μέχρι σήμερα ἀνεξίτηλη. Ἐδῶ θά παρουσιάσουμε σύντομη βιογραφία τῶν πατέρων αὐτῶν, καί ἄλλων σημαντικωτάτων, διά τήν Ὄρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ 329 - 390

Γεννήθηκε στήν Ἀριανζό τῆς Ναζιανζοῦ στήν Καππαδοκία τό 329. Πατέρας του ἦταν ὁ ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ Γρηγόριος καί μητέρα του ἡ Νόννα. Στή ρητορική Σχολή τῆς Καισαρείας ἄρχισε τίς σπουδές του. Συνέχισε στήν Καισάρ-

ρεια τῆς Παλαιστίνης καί στήν Ἀλεξάνδρεια γιά νά καταλήξῃ στήν Ἀθήνα, ὅπου καί γνωρίστηκε μέ τόν Μ. Βασίλειο. Μετά τό τέλος τῶν σπουδῶν του ἐπέστρεψε στή Ναζιανζό καί μόνασε γιά ἕνα διάστημα μέ τό Βασίλειο στόν Πόντο.

Γύρω στό 362 χειροτονήθηκε χωρίς νά τό θέλῃ ἀπό τόν πατέρα του πρεσβύτερος. Δέν ἔμεινε ὅμως στή Ναζιανζό, ἀλλά ἐπέστρεψε λίγο ἀργότερα κοντά στόν πατέρα του. Τό 372 ὁ Γρηγόριος χειροτονήθηκε ἀπό τό Βασίλειο ἐπίσκοπος Σασίμων, μιᾶς ἄσημης κωμόπολης ὅπου δέν ἐγκαταστάθηκε ποτέ. Μετά τό θάνατο τοῦ πατέρα του τό 374 διήυθνε γιά λίγο τήν ἐπισκοπή τῆς Ναζιανζοῦ. Στή συνέχεια ἀποσύρθηκε στή Σελεύκεια τῆς Ἰσαυρίας γιά νά μονάσῃ.

Τό 379 τόν κάλεσαν οἱ ὀρθόδοξοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως νά ὀργανώσῃ τήν κοινότητα τῆς πρωτεύουσας, πράγμα πού τό πέτυχε. Τόν ἐπόμενο χρόνο ὁ αὐτοκράτορας Θεοδόσιος τόν τοποθέτησε ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ τοποθέτησή αὐτή ἀναγνωρίστηκε ἀπό τή Β' Οἰκουμενική Σύνοδο (381) ὡς κανονική. Μάλιστα δέ τοῦ ἀνετέθη ἡ προεδρία τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου μετά τό θάνατο τοῦ Μελετίου Ἀντιοχείας, ὅστις ἦτο ὁ πρῶτος πρόεδρος τῆς αὐτῆς Συνόδου.

Ἐπειδή ὅμως ἀπό μιᾶ μερίδα ἀλεξανδρινῶν ἐπισκόπων ἀμφισβητήθηκε ἡ ἐγκυρότητα τῆς τοποθέτησής του, ὁ Γρηγόριος παραιτήθηκε. Γιά δύο ἀκόμη χρόνια ποίμανε τήν ἐπισκοπή τῆς Ναζιανζοῦ, πού ἦταν ἀκόμη κενή. Τά τελευταῖα του χρόνια τά πέρασε ὁ Γρηγόριος στήν Ἀριανζό ζώντας ἀσκητικά. Ἀσχολοῦνταν κυρίως μέ τό συγγραφικό του ἔργο. Πέθανε τό 390. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 25 καί 30 Ἰανουαρίου. Ἡ σύνδεσίς του μετά τοῦ Μεγ. βασιλείου ὑπῆρξεν πρότυπον φιλίας. Εἰς τούς μεγάλους αὐτούς πατέρας συνεδιάζετο ἡ μόρφωσις καί ἡ ἀρετή καθῶς καί εἰς τόν Ἰωάννην Χρυσόστομον.

Ἔργα του τά ὁποῖα ἔχουν διασωθῆ εἶναι:

1. Λόγοι (45) ἐκ τῶν ὁποίων πέντε εἶναι οἱ γνωστοί θεολογικοὶ αὐτοὶ πού τοῦ ἔδωσαν τό ἐπίθετο Θεολόγος.

2. Ἐπιστολαί σώζονται 245.

3. Ποιήματα 408, τά ὁποῖα ἔγραψεν περί τό τέλος τῆς ζωῆς του καί ἄλλα πολλά.

Εὐρίσκονται: (PG 35-38)(B.E.Π.E.Σ58-62).

Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 330 - 379

Ὁ Βασίλειος καταγόταν ἀπό μιὰ πολύ πιστή καί πλούσια οἰκογένεια. Σ' ἀντίθεση μέ ἄλλους Πατέρες γνωρίζουμε πολλές λεπτομέρειες ἀπό τή ζωή του. Πολλά γνωστά ὀνόματα ἁγίων ἀνήκουν στήν οἰκογένειά του. Γιαγιά του ἦταν ἡ Μακρίνα, μητέρα του ἡ Ἐμμέλια, πατέρας του ὁ Βασίλειος, ἐνῶ ἀπό τά ἀδελφία του εἶναι γνωστά ὁ Γρηγόριος Νύσσης, ὁ Πέτρος Σεβαστείας, ὁ Ναυκράτιος καί ἡ ἀδελφή του Μακρίνα.

Γεννήθηκε στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τό 330 ὅπου καί ἄρχισε τίς πρῶτες σπουδές του *στή ρητορική σχολή τῆς πόλης*. Συνέχισε στήν Κωνσταντινούπολη καί στήν Ἀθήνα, ὅπου γνωρίστηκε μέ τόν Γρηγόριο θεολόγο.

Στήν πατρίδα του γύρισε γύρω στό 356 καί δούλεψε γιά λίγο ὡς ρήτορας. Γρήγορα ὅμως ἀποτραβήχτηκε ἀπό τόν κόσμο. Γιά νά μπορέση νά ἐμβαθύνη στό πνεῦμα τοῦ μοναχισμοῦ ἐπισκέφθηκε γνωστούς ἀσκητάς στή Συρία, Παλαιστίνη, Αἴγυπτο καί Μεσοποταμία. Στή συνέχεια γύρισε στήν πατρίδα του καί ἀποσύρθηκε σ' ἓνα πατρικό κτῆμα κοντά στόν τόπο πού γεννήθηκε. Ἐκεῖ τόν ἐπισκέφτηκε ὁ Γρηγόριος Θεολόγος (γύρω στό 358) *Συνέθεσαν μαζί τή Φιλοκαλία ἀπό ἔργα τοῦ Ὡριγένη καθώς καί μοναστικούς κανόνες, πού βοήθησαν στήν ἐξάπλωση τῆς μοναχικῆς ζωῆς καί παίζουν σπουδαῖο ρόλο ἀκόμη καί σήμερα γιά τόν ὀρθόδοξο μοναχισμό.*

Γύρω στα 364 ο Ευσέβιος Καισαρείας χειροτόνησε πρεσβύτερο τό Βασίλειο, ο οποίος και τόν διαδέχτηκε μετά έξι χρόνια, όχι μόνο ως έπίσκοπος Καισαρείας, αλλά και ως έξαρχος τής αρχιεπισκοπής του Πόντου.

Στόν εκκλησιαστικό τομέα ο Βασίλειος καταπολέμησε μέ επιτυχία τίς προσπάθειες του αυτοκράτορα Ουάλλη νά επιβάλει τόν Άρειανισμό. *Γιά τό λόγο αυτό βρισκόταν σέ συνεχή επικοινωνία μέ τόν Άθανάσιο και τόν πάπα Δάμασο.* Έκανε ακόμη προσπάθειες νά άρθή τό μελιτιανό σχίσμα χωρίς όμως επιτυχία.

Στόν κοινωνικό τομέα ή προσφορά του Μεγ. Βασιλείου ήταν επίσης μεγάλη. Μέ τίς δυνατότητες πού είχε λόγω του πλούτου τής οικογένειάς του ίδρυσε μιά σειρά από ευαγή ιδρύματα, τή γνωστή Βασιλειάδα. Πέθανε τό 379. Η μνήμη του τιμάται στίς 20 και στίς 30 Ιανουαρίου.

Ηγωνίσθη διά τήν επικράτησιν τής Α΄ Οικουμενικής Συνόδου και του συμβόλου αυτής, περί τής θεότητας του Ίησού Χριστού ως Υιού και Λόγου του Θεού.

Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο εκ του οποίου διεσώθησαν τά περισσότερα.

Όρισμένα έξ αυτών είναι:

1. Περί Άγίας Τριάδος, έγραψε τρία βιβλία. Είς αυτά τονίζεται ή Άγγελνησία του Πατρός και τό Όμοούσιον των Προσώπων τής Άγίας Τριάδος.

2. Πρός Άμφιλόχιον περί του Άγίου Πνεύματος.

3. Άσκητικά και Ηθικά.

4. Λόγοι είς εξαήμερον και περί μοναχισμού.

5. Σώζονται 365, έπιστολές του και άλλα πολλά.

Έχουν εκδοθή είς: (PG 29 -32), (B.E.Π.E.Σ. 51 - 56).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΥΣΣΗΣ 335 - 394

Ὁ Γρηγόριος, νεώτερος ἀδελφός τοῦ Μ. Βασιλείου, γεννήθηκε στήν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας τό 335. Ἡ μορφή του πρέπει νά ἦταν λαμπρή, ὅπως φαίνεται ἀπό τή λογοτεχνική μορφή τῶν ἔργων του, δέν ἔχουμε ὅμως καθό-

λου στοιχεία γιά τούς τύπους πού σπούδασε. Ἐργάστηκε γιά λίγο ὡς ρήτορας καί νυμφεύτηκε. Μετά ὅμως ἀπό προτροπή τοῦ φίλου του Γρηγορίου Θεολόγου ἀποτραβήχτηκε σέ μοναστήρι πού εἶχε ιδρύσει ὁ ἀδελφός του Βασίλειος. Ἄθελά του χειροτονήθηκε ἀπό τό Βασίλειο ἐπίσκοπος Νύσσης τῆς Καππαδοκίας τό 371. Δέν ἦταν ὅμως γεννημένος γιά τό ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου. Ἐένος πρὸς τά

μικροζητήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καί χωρίς καθόλου πολιτική εὐλυγισία, ἔγινε εὐκόλος στόχος τῶν Ἀρειανῶν πού τόν καταδίκασαν σέ μιά τοπική σύνοδο στή Νύσσα ὡς καταχραστή. Μετά τό θάνατο τοῦ Οὐάλη, τό 378, ἐπανῆλθε στό θρόνο του. Μετά ἓνα χρόνο, τό 379, πῆρε μέρος στή σύνοδο τῆς Ἀντιοχείας κατά τοῦ Ἀπολιναρίου, ὅπου καί ἐκλέχτηκε μητροπολίτης Σεβαστείας. Ἐκεῖ ἔμεινε μερι-

κοὺς μῆνες. Τό 381 πῆρε μέρος στή Β' Οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκφώνησε μάλιστα καί τόν ἐπικήδειο λόγο στόν πρόεδρό της Μελέτιο Ἀντιοχείας. Πέθανε κατά τό 394. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 10 Ἰανουαρίου.

Πιθανολογεῖται ὅτι μαζί μέ τόν Γρηγόριο τόν Θεολόγον ἴσως εἶναι οἱ συντάκται τῶν πέντε τελευταίων ἄρθρων τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας τά ὅποια ἀφοροῦν **“Τό πνεῦμα τό Ἅγιον”** καί περί τῆς **“Ἐκκλησίας”** κ.λπ. τά ὅποια ἐπεκύρωσε ἡ Β' Οἰκουμενική Σύνοδος καί οὕτω ὀλοκληρώθηκε **τό Τριαδολογικόν Δόγμα.**

Διεσώθη μέγα μέρος τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου ὅπως :

1. Περί ψυχῆς καί Ἀναστάσεως.
 2. Κατά Μακεδονιανῶν περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀντιρρητικός λόγος κατά Ἀπολιναρίου, περί τῆς θείας σαρκώσεως τῆς καθ' ὁμοίωσιν ἀνθρώπου.
 4. Κατά εἰμαρμένης ἤτοι κατά τῶν ζωδίων καί τῆς πίστεως εἰς τοὺς ἀστερισμούς.
 5. Διά τό Τριαδικόν Δόγμα ἔγραψεν τέσσερις πραγματίες.
 6. Περί παρθενίας, προσευχῆς, ἀσκητικά καί ἄλλα πολλά.
- Ἡ Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδος τόν ὠνόμασε **“Πατέρα Πατέρων”**.

ΑΜΦΙΛΟΧΙΟΣ ΙΚΟΝΙΟΥ 342 - 395

Γεννήθηκε εἰς τήν Διοκαιοσάρεια τῆς Καππαδοκίας τό 342. Συνεδέετο μέ φιλία μετά τῶν τριῶν μεγάλων Καππαδοκῶν καί ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Ἐσπούδασε εἰς τήν Ἀντιόχεια, εἰς τόν Λιβάνιο τόν φιλόσοφον. Ἠργάσθη εἰς τήν Κων/λιν ὡς δικηγόρος ἐπί (6) ἔτη.

Κατόπιν ἐγκατέλειψεν τήν ἐργασίαν αὐτήν καί ἔγινε κληρικός. Ἐχειροτονήθη ὑπό τοῦ Μεγ. Βασιλείου καί τοποθετήθηκε ἐπίσκοπος Ἰκονίου τό 373.

Ἠργάσθη μέ ζῆλο κατά τῶν Ἀρειανῶν, καθώς καί ὀρι-
σμένων παραφυάδων τοῦ Μανιχαΐσμου.

Ἐκοιμήθη τό 395. Ἡμνήμη του τιμᾶται τήν 23 Νοεμβρι-
ου.

Ἀπό τό μεγάλο του συγγραφικό ἔργο διεσώθησαν ὀλίγα.
Ἐκδόσεις: (PG 37, 1577 - 1600 καί 39, 9 - 130).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ 354 - 407

Γεννήθηκε στήν Ἀντιόχεια τό 354. Ὁ πατέρας του Σε-
κοῦνδος ἦταν διοικητής τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ἐνῶ ἡ
μητέρα του ἡ εὐσεβής Ἀνθοῦσα ἔμεινε πολύ νέα χήρα καί
ἀφοσιώθηκε στήν ἀνατροφή τοῦ Ἰωάννη.

Σπούδασε φιλοσοφία κοντά στόν Ἀνδραγάθιο καί ρητο-
ρική στό Λιβάνιο. Ἦδη ἀπό τόν καιρό πού ἦταν μέ τή μητέ-
ρα του ὁ Χρυσόστομος ζοῦσε ἀσκητική ζωή. Μετά τό θάνα-
τό της ἐγκατέλειψε τό σπίτι του καί ἔζησε 4 χρόνια μαζί μ'
ἕναν Σύρο ἐρημίτη, καί ἄλλα 2 χρόνια ὁ ἴδιος ὡς ἐρημίτης σέ
μιά σπηλιά στά βουνά τῆς Ἀντιοχείας. Τόν καιρό τῆς ἀσκή-
σεώς του ἐμβάθυνε στή θεολογία μαζί μέ τό Διόδωρο Ταρ-
σοῦ καί τό Θεόδωρο Μοψουεστίας.

Τό 381 χειροτονήθηκε διάκονος καί τό 386 πρεσβύτερος.
Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἀρχίζει καί ἡ κύρια δράση τοῦ Χρυσο-
στόμου. Μέ τίς περίφημες ὁμιλίες του ἀπόκτησε τή φήμη
μεγάλου ρήτορα. Δέν περιωρίστηκε ὁμως ὁ Χρυσόστομος
μόνο στό κηρυκτικό ἔργο. Ἀσχολήθηκε κυρίως μέ τό φιλαν-
θρωπικό ἔργο τῆς ἐνορίας του, πρᾶγμα πού τόν ἔκανε πολύ
ἀγαπητό στήν Ἀντιόχεια.

Τό 397 μέ ἐντολή τοῦ αὐτοκράτορα Ἀρκαδίου ὀδηγήθη-
κε στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καί ὑποχρεώθηκε νά δε-
χθῆ τόν πατριαρχικό θρόνο πού τοῦ προσφέρθηκε. Τόν χει-
ροτόνησε ἐπίσκοπο ὁ Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας, τό 398. Ἀπό
τήν ἀρχή ἐνδιαφέρθηκε ὁ Χρυσόστομος γιά τήν ἀναδιοργά-

νωση τῆς μητρόπολής του καί τήν ἐξυγίανση τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ φιλανθρωπία ἔγινε ἕνα ἀπό τά κύρια ἔργα του, ἐνῶ ἡ τάξις ἐπανῆλθε στή μητρόπολή του. Ἀκόμη καί ἱεραποστολικό ἔργο ἀνέλαβε ὁ Χρυσόστομος μεταστρέφοντας στήν ὀρθοδοξία πολλούς αἰρετικούς.

Λόγω τῆς εὐθύτητός του ὁ Χρυσόστομος ἤρθε γρήγορα σέ ρήξη μέ τούς ἀνθρώπους πού τόν κάλεσαν στήν Κωνσταντινούπολη καί ἰδιαίτερα μέ τόν πρωθυπουργό Εὐτρόπιο καί τήν αὐτοκράτειρα Εὐδοξία. Ἀλλά καί στίς τάξεις τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρχαν ἀρκετοί ἐχθροί του. Οἱ κυριότεροι ἦταν: ὁ Σεβηριανός Γαβάλων, ὁ Ἀκάκιος Βεροίας, ὁ Ἀντίοχος Πτολεμαΐδος καί προπαντός ὁ Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας.

Μέ συκοφαντικές κατηγορίες συγκάλεσαν τή σύνοδο τῆς Δρυός τό 403, στήν ὁποία πῆραν μέρος 36 ἐπίσκοποι κυρίως ἀπό τήν Αἴγυπτο. Παρά τήν ἄρνηση τοῦ Χρυσοστόμου νά παρουσιασθῆ σέ μιά τέτοια σύνοδο, οἱ ἀντίπαλοί του δέ δίστασαν νά τόν καταδικάσουν καί νά τόν κηρύξουν ἔκπτωτο ἀπό τό θρόνο του. Παρά τίς ἀντιδράσεις τοῦ λαοῦ ὁ Χρυσόστομος πῆρε τόν δρόμο τῆς ἐξορίας. Ἐπειδή ὁμως ἔγινε κάποιος σεισμός καί ἡ αὐτοκράτειρα ἦτο δεισιδαίμων, διατάχθηκε νά γυρίση πίσω ὁ Χρυσόστομος. Μετά δύο ὁμως μῆνες, ἐπειδή συγκρούστηκε καί πάλι μέ τήν Εὐδοξία, ὠδηγήθηκε στήν ἐξορία. Πρῶτος σταθμός τοῦ Χρυσοστόμου ἦταν ἡ Κουκουσός τῆς Ἀρμενίας. Μετά ἀπό λίγο νέα ἐντολή τόν ἔστειλε στήν Πιτυοῦντα, στήν ἀνατολική ὄχθη τῆς Μαύρης Θάλασσας. Δέν πρόλαβε ὁμως νά φτάσῃ ὁ Χρυσόστομος στό νέο τόπο τῆς ἐξορίας του, ἐπειδή στό δρόμο πέθανε ἀπό τίς κακουχίες καί τίς ταλαιπωρίες στά Κόμανα τοῦ Πόντου τό 407. Ἡμνήμη του τιμᾶται στίς 13 Νοεμβρίου, 15 Δεκεμβρίου (ἐπέτειος χειροτονίας του σέ ἐπίσκοπο), 27 Ἰανουαρίου (ἀνακομιδῆ λευφάνων) καί 30 Ἰανουαρίου (Τριῶν Ἱεραρχῶν).

Ἐπειδή οἱ ὀπαδοί τοῦ Χρυσοστόμου δέν ἀναγνώρισαν τό διάδοχό του στό θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως δημιουργήθηκε τό σχίσμα τῶν Ἰωαννιτῶν, καί ἡ Ρώμη διέκοψε τίς σχέσεις της μέ τήν Κωνσταντινούπολη. Ἡ τάξη ἀποκαταστάθηκε μέ τή μετακομιδή τῶν λειψάνων τοῦ Χρυσοστόμου στήν πρωτεύουσα τό 438 ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο Πρόκλο.

Τά ἔργα τοῦ Χρυσοστόμου εἶναι πολλά καί ἀποτελοῦνται ἀπό Ὁμιλίες, Πραγματείες καί Ἐπιστολές. (PG 47-64).

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΚΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ὁ Πρόκλος ἐξελέγη μητροπολίτης Κυζίκου τό 426, ἀλλά δέν ἐγκαταστάθηκε στήν ἔδρα του καί ἔμεινε στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ὡς ἱεροκήρυκας διακρίθηκε γιά τή ρητορική του δεινότητα καί θεωρήθηκε διάδοχος τοῦ Χρυσοστόμου. Ὑπῆρξε διάκονος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί ἦταν αὐτός ὁ ὁποῖος εἶδε τόν Ἀπ. Παῦλο νά ὀμιλῇ εἰς τό αὐτί τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τήν κἀρα τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου σώζεται ἀκαίρεον καί ὀλόκληρον τό αὐτί τοῦ ἀγίου.

Ἡ κἀρα εὐρίσκεται εἰς τήν μονήν Βατοπεδίου εἰς Ἅγιον Ὅρος.

Ἔχει συγγράφει περί τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος.

Τό 434 ἔγινε ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καί ἀγαπήθηκε ἀπ' ὄλους γιά τή μετριοπάθεια καί τόν εἰρηνικό χαρακτήρα του. Συμφιλίωσε τούς Ἰωαννίτες, μπόρεσε νά εἰρηνεύσῃ τήν ἀρμενική Ἐκκλησία ἀπό τό σάλιο ἐξαιτίας τῆς καταδίκης τοῦ Θεοδώρου Μοφουεστίας καί πέτυχε νά μεταφέρει τό 438 τά λείψανα τοῦ Χρυσοστόμου ἀπό τά Κόμανα στήν Κωνσταντινούπολη. Πέθανε τό 446. Εἶναι ἅγιος καί ἡ μνήμη του ἐορτάζεται στίς 24 Ὀκτωβρίου.

Εισήγαγε τόν Τρισάγιο ὕμνο στή λειτουργία τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐκδόσεις: (PG 65, 679 - 64).

ΛΕΩΝ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΡΩΜΗΣ 400 - 461

Ὁ μεγαλύτερος μέχρι τόν Στ' αἰῶνα πάπας Ρώμης εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ Λέων ὁ Μέγας.

Προερχόμενος ἐκ Τοσκάνης ἐγκατεστάθη εἰς τήν Ρώμην ἐνῶ ἦτο διάκονος.

Ἀπό τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκινεῖτο ἐναντίον τῶν αἱρέσεων τοῦ Πελαγίου καί τοῦ Νεστορίου.

Ἐπίσης κατεπολέμησεν τόν Μανιχαϊσμόν καί τόν Μονοφυσιτισμόν.

Διά τῆς δραστηριότητός του αὐτῆς κατά τῶν αἱρέσεων καί γενικῶς τῆς ὅλης προσωπικότητός του καί εἰς ἄλλα δι-οικητικά καί ποιμαντικά θέματα ἀπέσπασεν τόν θαυμασμόν ὄχι τῶν Ρωμαίων ἀλλά καί ἐκκλησιαστικοί παράγοντες εἰς τήν Ἀνατολήν τόν ἐσέβοντο.

Ὦνομάσθη μέγας καί ἀνεκηρύχθη διδάκτωρ τῆς Ἐκκλησίας.

Υπῆρξεν λόγιος καί ὡς συγγραφεύς καί ὡς ρήτωρ.

Ἡ 28ῃ ἐπιστολή του ἔθεσεν τάς βάσεις διά τήν ἀντιμετώπισιν τοῦ χριστολογικοῦ προβλήματος. Κατά τήν ἕως τότε θεωρίαν ὅπου ὑπῆρχεν φύσις ὑπῆρχε καί πρόσωπο, ἄρα ἐάν ὁ Χριστός ἔχει δύο φύσεις, ἔχει καί δύο πρόσωπα, ἐάν ἔχει ἕν πρόσωπον, ἔχει καί μίαν φύσιν.

Ὁ Λέων διεχώρισεν πλέον τάς ἐννοίας “*φύσις*” καί “*πρόσωπον*”. Οὕτω ἠδύνατο πλέον ὁ Χριστός νά θεωρεῖται ὡς ἔχων δύο φύσεις καί ἕν πρόσωπον.

Ὁ Λέων ἔδωσεν τόν χαρακτηρισμόν τῆς μονοφυστικῆς συνόδου ἐν Ἐφέσῳ τοῦ 449 ὡς “*Ληστρική*”, Latrocinium ephesinus.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Άμεσες μαρτυρίες για τή ζωή του Λεοντίου (περίπου 480 - 540) δέν υπάρχουν. Όπως ό ίδιος βεβαιώνει όταν ήταν νέος είχε παρασυρθή από τούς Νεστοριανούς και μόνο ή θεία χάρη τόν ώδήγησε στό σωστό δρόμο. Είναι πιθανό τά πράγματα αυτά νά συνέβαιναν όταν ό Λεόντιος ήταν μοναχός. Από τότε του έγινε συνείδηση ότι πρέπει νά καταπολεμήση τίς αίρέσεις.

Τό κύριο έργο του Λεοντίου είναι *Λόγοι τρείς κατά Νεστοριανών και Εύτυχιανών*. Σ' αυτό αποδεικνύει ότι οί δύο αίρέσεις, παρά τίς αντιθέσεις τους, ξεκινούν από τίς ίδιες λαθεμένες προϋποθέσεις και παρουσιάζουν τίς ίδιες αδυναμίες.

Σπουδαίο είναι ακόμη ένα έργο του όπου αποδεικνύει ότι συγγράμματα του Άπολλιναρίου κυκλοφορούσαν ψευδώνυμα μέ όνόματα όρθοδόξων Πατέρων.

Ό Λεόντιος έγραψε ακόμη κατά του Σεβήρου τά έργα: α) *Τριάκοντα κεφάλαια κατά Σεβήρου, και β) Επίλυσις τών υπό Σεβήρου προβεβλημένων συλλογισμών*.

Ό Λεόντιος είναι αυτός πού πρώτος χρησιμοποίησεν τόν όρον *Ένωπόστατον* διά τό Χριστολογικόν Δόγμα, περί ένώσεως τών δύο φύσεων, θείας και άνθρωπίνης εις τό ΕΝΑ Θεϊκόν Πρόσωπον του Υίου και Λόγου του Θεου.

Έκδόσεις: (PG 86, 1 - 2).

ΩΦΡΟΝΙΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ 575 - 638

Γεννήθηκε στή Δαμασκό γύρω στό 575, όπου σπούδασε και άργότερα δίδαξε ρητορική. Νωρίς αποσύρθηκε σέ μοναστήρι κοντά στήν Ίερουσαλήμ. Ταξίδεψε μαζί μέ τό φίλο του Ίωάννη Μόσχο στήν Αίγυπτο και τή Ρώμη τό 633, υπερασπιζόμενος τή διδασκαλία τής Χαλκηδόνας. Για τό λό-

γο αυτό ἦρθε σέ σύγκρουση μέ τόν Κύρο Ἀλεξανδρείας καί τό Σέργιο Κωνσταντινουπόλεως. Ὄταν τό 634 ἔγινε πατριάρχης Ἱεροσολύμων κατεδίκασε καί ἐπίσημα μέ συνοδικό ἔγγραφο τό μονοθελητισμό. Τό 637 παρέδωσε τήν πόλη τῶν Ἱεροσολύμων στό Χαλίφη Ὀμάρ. Πέθανε τό 638. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 11 Μαρτίου.

Τά ἔργα του εἶναι:

Κατά τοῦ μονοθελητισμοῦ. Ἔργο πού χάθηκε.

Συνοδική ἐνθρονιστήριος ἐπιστολή, ὅπου ἀναφέρεται στίς δύο ἐνέργειες τοῦ Χριστοῦ.

Λόγοι πανηγυρικοί. Σώζονται 11.

Βίοι ἁγίων.

Ὁ Σωφρόνιος ἔγραψε ἀκόμη *Ποιήματα, Ἰδιόμελα καί Ἐπιγράμματα.*

Ἐκδόσεις:(PG 87).

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ 580 - 662

Γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολή γύρω στό 580 ὅπου καί σπούδασε φιλοσοφία. Ἐργάστηκε γιά λίγο ὡς ἀρχιγραμματέας τοῦ αὐτοκράτορα Ἡρακλείου. Δέν ἔμεινε ὅμως πολύ στή θέση του αὐτή, γιατί προτίμησε νά ἀποσυρθῆ στή μονή τῆς Χρυσούπολης γιά νά μονάση. Γιά ἕνα διάστημα διατέλεσε ἡγούμενος τῆς μονῆς αὐτῆς. Ἡ ἀναταραχή πού προκάλεσε ἡ περσική εἰσβολή ἀνάγκασε τό Μάξιμο νά φύγῃ στή Βόρειο Ἀφρική, στή μονή τοῦ Εὐκρατᾶ, κοντά στήν Καρχηδόνα. Ἐκεῖ γνώρισε τό Σωφρόνιο Ἱεροσολύμων ἀπό τόν ὁποῖο καί πληροφορήθηκε γιά τίς συμβιβαστικές ἐνέργειες τοῦ Κύρου Ἀλεξανδρείας καί τοῦ Σεργίου Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ στάση τοῦ Μαξίμου ἀπέναντι στό Μονοθελητισμό ἦταν ἐπιφυλακτική τόν καιρό αὐτό. Μετά ὅμως τή δημοσίευση τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἡρακλείου, πῆρε τελείως ἀρνητική θέση.

Μετά τή Β. Ἀφρική ὁ Μάξιμος πῆγε στή Ρώμη καί πήρε μέρος στή σύνοδο τοῦ Λατερανοῦ τό 649, πού καταδίκασε τήν Ἐκθεση καί τόν Τύπο τοῦ αὐτοκράτορα Κώνστα. Γιά τό λόγο αὐτό συνελήφθη, ὠδηγήθη στήν Κωνσταντινούπολη, ἐξωρίσθη στή Βιζύη τῆς Θράκης, στή συνέχεια στά Πέρβερα καί τέλος, μετά ἀπό διαπόμευση, στήν Ἀλανία τοῦ Καυκάσου, ὅπου καί πέθανε τό 662. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 21 Ἰανουαρίου.

Τά ἔργα του εἶναι:

Πρός Θαλάσιον, περί διαφόρων ἀποριῶν τῆς θείας Γραφῆς. Εἶναι μία σειρά ἀπό 65 ἐρωτοαποκρίσεις σέ δύο σκολα χωρία τῆς Γραφῆς.

Πεύσεις καί ἀποκρίσεις. Περιέχει 79 σύντομες ἀπαντήσεις σέ ἀπορίες πού ἀναφέρονται στή Βίβλο.

Ἑρμηνεία εἰς τό Πάτερ ἡμῶν.

Σχόλια εἰς Διονύσιον Ἀρεοπαγίτην καί Γρηγόριον Ναζιανζηνόν.

Δογματικές ἐπιστολές.

Λόγος ἀσκητικός, ὅπου τονίζεται ἡ ἀνάγκη τῆς μετάνοιας τῶν ἀνθρώπων γιά νά ἀξιοποιηθῆ ἡ σάρκωση τοῦ Λόγου.

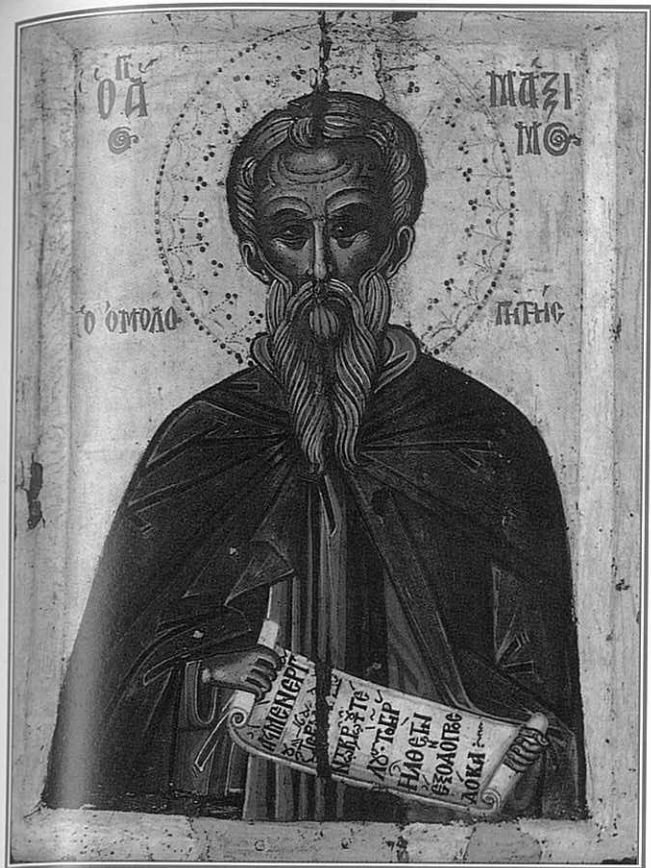
400 κεφάλαια περί θεολογίας καί τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας.

Ἐπιστολές. Σώζονται 47 ἐπιστολές του, πού ἀναφέρονται σέ δογματικά καί φιλοσοφικά θέματα.

Ἐκδόσεις:(PG 90 - 91, SC 9).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ 680 - 749

Γεννήθηκε στή Δαμασκό γύρω στό 680. Ὁ πατέρας του ἦταν ὑπουργός τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Χαλίφη, ἀξίωμα πού δόθηκε καί στόν Ἰωάννη. Ἐπειδή ἡ πολιτική τῶν Ἀράβων κατά τῶν Χριστιανῶν ἐγινε αἰσθητά ἐχθρική, ὁ Ἰωάννης ἐγκατέλειψε τό ἀξίωμά του καί πῆγε στή μονή τοῦ ἀγίου

Ο Άγιος Μάξιμος ο Όμολογητής. Φορητή εικών του 17ου αιώνας, εύρισκομένη εις τήν Ι. Μ. Αγίου Διονυσίου, Αγίου Όρους.

Σάββα για να μονάση. Τό 730 χειροτονήθηκε πρεσβύτερος από τον Ίωάννη Ε΄ Ίεροσολύμων. Τό 754 ή εικονομαχική σύνοδος πού ἔγινε στό ανάκτορο τῆς Ίερείας στή Χαλκηδόνα τόν κατεδίκασε για τή διδασκαλία του για τίς εἰκόνες. Ἡ Ζ΄ ὁμως Οἰκουμενική Σύνοδος, τό 787, ὄχι μόνο τόν αναγνώρισε ὡς ὀρθόδοξο, ἀλλά καί τόν ἐπαίνεσε. Πέθανε πρὶν ἀπό τό 754. Ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 4 Δεκεμβρίου.

Ἐγραψε τά παρακάτω ἔργα:

Πηγὴ γνώσεως. Τό σπουδαιότερο ἔργο του Δαμασκηνοῦ. Διαιρεῖται σέ τρία μέρη. α) **Κεφάλαια φιλοσοφικά**, εἶδος φιλοσοφικῆς εἰσαγωγῆς στή δογματική, β) **Ίστορία 103 αἰρέσεων**, γ) **Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως**, πού εἶναι ἓνα πλήρες ἐγχειρίδιο ὀρθόδοξης δογματικῆς.

Ἐπὲρ τῶν ἀγίων εἰκόνων. Τρεῖς λόγοι, πού ἦταν ἡ βάση τῶν σχετικῶν συζητήσεων.

Κατὰ Μανιχαίων διάλεξις.

Διάλεξις Σαρακηνοῦ καί Χριστιανοῦ, ὅπου καταπολεμεῖται ἡ διδασκαλία τῶν Μωαμεθανῶν για τό πεπρωμένο.

Κατὰ Νεστοριανισμοῦ, δύο ἔργα.

Κατὰ Μονοφυσιτισμοῦ, δύο ἔργα.

Κατὰ Μονοθελητισμοῦ.

Περὶ δρακόντων καί στρυγγῶν. Σώζονται μόνο ἀποσπάσματα.

Ἐκλογαί εἰς τάς 14 Ἐπιστολάς τοῦ Παύλου.

Τερά Παράλληλα. Διαιρεῖται σέ 24 τμήματα πού εἶναι κατανεμημένα μέ ἀλφαβητική σειρά. Ἀποτελεῖ μία συλλογή χωρίων ἀπό τή Γραφή καί τούς Πατέρες πού σχετίζονται μέ τά προβλήματα περὶ Θεοῦ, ἀνθρώπου, καί περὶ ἀρετῶν καί κακιῶν.

Ὁ Ἅγιος Ίωάννης ὁ Δαμασκηνός ἔγραψε ἀκόμη πολλές ὁμιλίες καί ὕμνους. Βλέπε: (PG 94 - 96).

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ 759 - 830

Γεννήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη τό 759. Είχε απόλυτο σεβασμό στήν παράδοση καί δέ δεχόταν κανένα συμβιβασμό σέ θέματα ἀρχῆς. Προκειμένου ὅμως νά ἐπιτύχη τή συμπαράσταση τοῦ Πάπα στους ἀγῶνες του, τόν κολακεύει ὑπέρμετρα στίς ἐπιστολές του πρὸς αὐτόν. Διετέλεσε ἡγούμενος τῆς Μονῆς Στουδίου, ἡ ὁποία ἔγινε κέντρο μερίδας τῶν Ζηλωτῶν καί τῶν Εἰκονοφίλων. Λόγω τῆς ἀντίθεσής του μέ τήν πολιτική ἐξουσία ἐπανειλημμένα ἐξωρίστηκε. Πέθανε τό 826.

Πέθανε ἀφήνοντας ἓνα πλούσιο συγγραφικό ἔργο καί ἔχοντας ἀναμορφώσει τόν κοινοβιακό μοναχισμό. Ἀδελφός του ἦταν ὁ ὑμνογράφος Ἰωσήφ Στουδίτης, ὁ ὁποῖος καί αὐτός ὑπέστη κακουχίες χάριν τῆς Ὁρθοδοξίας καί πέθανε στή φυλακή γύρω στό 830.

Τά σπουδαιότερα ἔργα τοῦ Θεοδώρου εἶναι:

Λόγοι κατά Εἰκονομάχων.

Ὁμιλίες. α) πρὸς Μοναχούς (Μικρά Κατήχησις - Μεγάλη Κατήχησις), β) Ὁμιλίες σέ ἑορτές.

Ἀσκητικά (ἀναφέρονται σέ θέματα τυπικοῦ ἀκολουθιῶν, νηστείας, ἐνδυμασίας μοναχῶν κ.λπ.).

Ποιητικά, Ἔγραψε

Ο ΑΓΙΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ο ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ

Ψηφιδωτόν ἀπό τήν Μονήν τῆς Χώρας, Κωνσταντινουπόλεως.

θεοτοκία καί σταυροθεοτοκία καί συνετέλεσε ὥστε νά εἰσαχθῶν στὸν κανόνα. Ἐγγραφε ἐπίσης τοὺς *Ἀναβαθμούς τῆς Ὀκτωήχου, Τριώδια, Τετραώδια, Ἰδιόμελα, Κοντάκια, καὶ Ἰάμβους.*

Ἐκδόσεις: PG 99, 327 ἔ.

ΦΩΤΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 820 - 893

Γεννήθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη γύρω στὸ 820 ἀπὸ εὐγενῆ καὶ εὐπορῆ οἰκογένεια, πού εἶχε ὑποστῆ διώξεις ἀπὸ τοὺς εἰκονομάχους. Ὁ Φώτιος ἦταν προικισμένος μὲ πολλὰ χαρίσματα καὶ ἀπέκτησε τεράστια μόρφωση. Νεαρός ἀκόμη στάλθηκε σέ διπλωματικές ἀποστολές στὴ Βαγδάτη μαζί μὲ τὸν Κύριλλο, τὸ φωτιστὴ τῶν Σλάβων.

Ὅταν ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος συγκρούστηκε μὲ τὸν καίσαρα Βάρδα, ἀναγκάστηκε νά παραιτηθῆ. Τότε κλήθηκε ὁ Φώτιος νά διαδεχθῆ τὸν Ἰγνάτιο. Ὁ Φώτιος ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς δισταγμοὺς δέχθηκε καὶ ἀπὸ λαϊκὸς σέ πέντε μέρες πέρασε ἀπὸ ὄλους τοὺς ἱερατικούς βαθμοὺς καὶ ἀναγορεύθηκε πατριάρχης στίς 25 Δεκεμβρίου 858, παρὰ τίς ἔντονες διαμαρτυρίες τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἰγνατίου.

Μέ ἀφορμὴ τὴν ἀναταραχὴ πού δημιουργήθηκε, ὁ πάπας Νικόλαος θέλησε νά ἀναμιχθῆ καὶ νά ἀνακαινίσῃ τίς ἀξιώσεις του γιὰ τὸ "πρωτεῖο" του καὶ τὴν ἐπιστροφὴ στὴ δικαιοδοσίᾳ του τοῦ ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ. *Τὸν Μάϊο τοῦ 861 ἡ σύνοδος, πού συγκλήθηκε γιὰ νά ἐξετάσῃ τὴν κατάσταση, ἐπικύρωσε τὴν ἐκλογή τοῦ Φωτίου.* Ὁ πάπας ἀπέριψε τίς ἀποφάσεις τῆς συνόδου καὶ μὲ δική του σύνοδο καθήρεσε τὸ Φώτιο.

Οἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπιδεινώθηκαν ἐξαιτίας τῆς ἱεραποστολικῆς δράσης τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τοὺς Σλάβους μὲ τὸ Μεθόδιο καὶ τὸν Κύριλλο. Ὁ πάπας ἔστειλε στὴ Βουλγαρία ἀπεσταλμένους, οἱ ὅποιοι, μὲ τὴ συ-

μπαράσταση του ἡγεμόνα Βόρι, προσπαθοῦσαν νά ὑπαγάγουν τή Βουλγαρία στή Ρώμη. Τότε ἡ σύνοδος πού συγκλήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη καθήρεσε τόν πάπα καί τούς κληρικούς του στη Βουλγαρία.

Μέ τή δολοφονία τοῦ Βάρδα ἐπέστρεψε ὁ Ἰγνάτιος στόν πατριαρχικό θρόνο καί ὁ Φώτιος φυλακίστηκε γιά τρία χρόνια. Ὁ Φώτιος συμφιλιώθηκε μέ τόν Ἰγνάτιο καί τόν διαδέχθηκε, ὅταν πέθανε τό 877.

Ὁ νέος αὐτοκράτορας Λέων Στ' ἀνάγκασε τό Φώτιο νά παραιτηθῆ καί στή συνέχεια τόν φυλάκισε στή μονή τῶν Ἀρμενιανῶν, ὅπου καί πέθανε τό 893. Λίγο ἀργότερα ἀναγνωρίστηκε ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 6 Φεβρουαρίου.

Ὁ Φώτιος ἔχει ἕνα πλούσιο συγγραφικό ἔργο. Τά σπουδαιότερα ἔργα του εἶναι τά ἑξῆς:

Μυριόβιβλος ἢ Βιβλιοθήκη. Περιέχει ἀποσπάσματα ἀπό διάφορα βιβλία πού μελέτησε καί δικά του σχόλια. Πρόκειται γιά πολύ ἀξιόλογο ἔργο.

Ἀμφιλόχεια. Λύνει διάφορες ἀπορίες, θεολογικές καί φιλολογικές.

Λόγοι περί ἁγίου Πνεύματος. Ἀναπτύσσεται ἡ ὀρθόδοξη διδασκαλία καί καταδικάζεται τό filioque.

Ἐγραψε ἐπίσης **Κατά Μανχαίων**, νομικά καί ἰατρικά ἔργα, **Ἕμνους**, πολλούς **Λόγους** καί διάφορες **Ἐπιστολές**.

Ἐκδόσεις:(PG 101 - 104).

Η ΡΩΜΗ

κατά τόν 4ον & 5ον αιώνα.

Εἰς τό παρόν ἡμερολόγιον ἀναφερόμεθα κυρίως εἰς τό *χριστολογικόν πρόβλημα* τό ὁποῖον ἀφορᾷ τό *πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ*.

Τό πρόβλημα αὐτό ἐνεφανίσθη κυρίως εἰς τόν χώρον τῆς ἀνατολῆς καί ὄχι τῆς δύσεως.

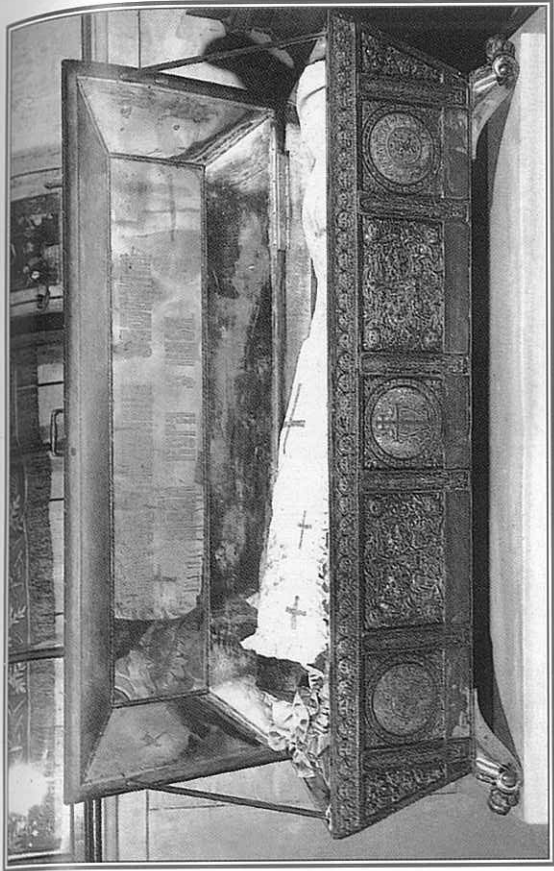
Δι' αὐτό τό πατριαρχεῖον τῆς Ρώμης δέν ἀντιμετώπιζεν τοιούτου εἶδους δογματικά προβλήματα. Μάλιστα τότε ἡ Ρώμη ἀνέδειξεν μεγάλους ἱεράρχας καί ἀγίους ὅπως ὁ Λέων, ἐπίσκοπος Ρώμης, ὁ Δάμασος, ὁ Ἰννοκέντιος ὁ Καίλεστινός καί ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν τάς αἱρέσεις.

Ἄν καί εἰς τήν Δύσιν ὅπως εἶπαμε δέν εἶχον μεγάλην διάδοσιν οἱ μεγάλες αἱρέσεις πού συνετάραξαν τήν Ἀνατολή, παρά ταῦτα ὅμως ἐμφανίσθησαν καί ἐδῶ ὀρισμένες αἱρέσεις, ἀπό τίς ὁποῖες οἱ κυριώτερες εἶναι, ὁ *Δονατισμός*, ὁ *Πρισκιλλιανισμός* καί ὁ *Πελαγιανισμός*.

Ὁ *Δονατισμός* θεωρεῖ τήν Ἐκκλησία ὡς κοινωνία μόνο ἁγίων στήν ὁποία δέν ἔχουν θέση οἱ ἁμαρτωλοί καί ἐξαρτᾷ τό κύρος τῶν μυστηρίων ἀπό τήν ἠθική ζωή τοῦ λειτουργοῦ. Κύριος πολέμιος τοῦ Δονατισμοῦ ἦταν ὁ *Αὐγουστίνος*.

Ὁ *ἰσπανός Πρισκιλλιανός* δέχθηκε διαρχικές ἀπόψεις μέ ἐπιδράσεις *γνωστικές* καί *μανιχαϊκές*, πού τίς διετύπωσε σέ διδασκαλία. Διαδόθηκε στήν Ἰσπανία καί Γαλλία, ἀλλά διώχθηκε μέ σκληρότητα καί χάθηκε.

Ὁ *βρετανός μοναχός Πελάγιος* ἀσχολήθηκε μέ τό πρόβλημα τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Στή διδασκαλία τοῦ Αὐγουστίνου γιά τόν ἀπόλυτο προορισμό ἀντιπαράθεσε καί ὑπερτόνισε τή σημασία τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως σέ σχέση μέ τήν θεία χάρη. Τόν Πελαγιανισμό καταπολέμησε ὁ Αὐγουστίνος καί κατεδίκασεν ἡ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος.

Τό Ι. Λείψανο τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας ἀποτεθησαυρισμένον εἰς τόν Πάνσ-
πτον Πατριαρχικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς Φανάριον Κωνσταντινουπόλεως.
Κατά τήν παράδοσιν θαυματουργικῶς τό Ι. Λείψανον τῆς Ἁγίας Εὐφημίας ἐπικύρωσε τόν
τόμον τῆς 4ης Οἰκουμ. Συνόδου καί ἀπέριψε τόν τόμον τῶν αἰρετικῶν Μονοφυσιτῶν.

ΑΙ ΕΠΤΑ ΑΓΙΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

Περί τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος ἡσχολήθησαν αἱ
(5) τελευταῖαι οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Αἱ δύο πρῶται εἶχον ὡς θέμα τό Τριαδολογικόν Δόγμα καί ἐπειδή εἰς αὐτάς ἀνεφέρθη καί περί τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, (κυρίως εἰς τήν πρώτην Οἰκ. Σύνοδον), δι' αὐτό ἐκρίθη σκόπιμον, ὅπως ἀναφερθῶμεν σύντομα καί εἰς αὐτάς τάς δύο, ὥστε νά σχηματισθῇ καί πλήρης εἰκόνα εἰς τόν ἀναγνώστην περί τῶν (7) Οἰκουμ. συνόδων.

Η Α' ΟΙΚΟΥΜ. ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ ΤΟ 325 μ.Χ.

Ἡ Α' Οἰκουμενική Σύνοδος συνεκλήθη ὑπό τοῦ αὐτοκράτορος Μεγ. Κωνσταντίνου εἰς τήν Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας τό ἔτος 325 μ.Χ.

Ἡ σύγκλησις αὕτη ἐγένετο κυρίως, διά τήν, ὑπό τῆς Ἐκκλησίας, ἀντιμετώπισιν τῆς αἰρέσεως τοῦ Ἀρείου, ἡ ὁποία προκαλοῦσε μεγάλην ἀναταραχήν εἰς ὀλόκληρον τήν Ἐκκλησίαν.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου ἤρχισαν προκαταρκτικῶς μὲν, ἀπό τās 20 Μαΐου καί ἐπισήμως τήν 14ην Ἰουνίου μέ τήν παρουσίαν τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου καί ἐτελείωσαν εἰς τās 25 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 325.

Περί τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συμμετεχόντων καί λαβόντων μέρος ἐπισκόπων εἰς τήν Σύνοδον, ὑπάρχουν διάφοραι

πληροφορία. Ἡ ἐπικρατεστέρα πληροφορία εἶναι 318. Ἄλλοι ἱστορικοὶ ἀναφέρουν ὅτι ἦσαν 300 πατέρες. Ὁ Καισαρείας Εὐσέβειος ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸ 250. Ὁ Ἀντιοχείας Εὐστάθιος αὐξάνει τὸν ἀριθμὸ εἰς 270. Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος αὐξάνει τὸν ἀριθμὸ εἰς 300.

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος χρησιμοποιεῖ διαφόρους ἀριθμούς γράφων: *“Οἱ συνελθόντες ἐπίσκοποι ἦσαν πλεον ἢ ἕλαττον τριακόσιοι”* ἢ *“ἐγγύς τριακόσιοι”*, ἀκριβῶς 300, ἢ 318.

Τελικῶς ἐπεκράτησεν ὁ ἀριθμὸς 318. Ἐκ τῆς Δύσεως εἶχον προσέλθει πέντε Πατέρες. Ποῖος προήδρευσε εἰς τὴν Σύνοδον παραμένει ἄγνωστον.

Ὅρισμένοι σύγχρονοι θεολόγοι ἐρευνηταὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ὑπῆρχεν ἓνα εἶδος συλλογικοῦ προεδρείου, ἀπὸ τοὺς Εὐστάθιον Ἀντιοχείας, Ἀλέξανδρον Ἀλεξανδρείας μετὰ τοῦ Μεγ. Κωνσταντίνου ὡς κυρίου προέδρου.

Ὅπως εἶπομεν κυρία αἰτία συγκλήσεως τῆς Συνόδου, ἦτο ἡ καταδίκη τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ ἡ διατύπωσις ὀρθοδόξου Δογματικῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, διότι τὴν θεότητα αὐτοῦ, τὴν εἶχε ἀρνηθῆ ἤδη, ἀπὸ τό ἔτος 318, ὁ πρεσβύτερος Ἄρειος, ὅστις ἦτο μαθητῆς τοῦ Λουκιανοῦ.

Ὁ Ἄρειος ἠρνεῖτο τελειῶς τὴν θεότητα τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι Θεὸς συναΐδιος (αιώνιος) καὶ ὁμοούσιος μέ τὸν Πατέρα. Ἔλεγεν ὅτι μόνον ὁ Πατὴρ εἶναι Ἕνας, ἀναρχος καὶ ἀληθινὸς Θεός, ἐνῶ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος εἶναι κτίσμα, τό ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἐν χρόνῳ ὁ Πατήρ.

Ἔλεγεν ὅτι: *“ἐξ οὐκ ὄντων”, “ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν”*,

“οὐκ ἔστιν ἄτρεπτος ὡς ὁ Πατήρ, ἀλλὰ τρεπτός ἐστί φύσει, ὡς τὰ κτίσματα..., τρεπτός καὶ ἀλλοιωτός τὴν φύσιν”(1), καὶ ἄλλα σχετικὰ.

Κατὰ τῆς αἰρέσεως ταύτης πρωτοστάτησεν ὁ Μέγας Ἀθανάσιος καὶ μάλιστα εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τῶν ἐπτὰ πρώτων ἄρθρων τοῦ “Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν... κ.λπ.”.

Ἡ Ἰ. Σύνοδος κατεδίκασεν καὶ ἀνεθεμάτισεν τὴν αἵρεσιν ταύτην καὶ τοὺς αἰρετικούς, Ἄρειον, Νικομηδείας Εὐσέβειον κ.λπ. καὶ ἐπικύρωσεν τὸ συνταχθέν ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΠΙΣΤΕΩΣ μὲ τὰ (7) ἄρθρα. Τὰ ὑπόλοιπα (5) συνέταξεν ἡ Β΄ Οἰκουμ. Σύνοδος τὸ 381 μ.Χ.

Ἐκτός ἀπὸ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου, ἡ Σύνοδος ἔθεσεν τέρμα καὶ εἰς ἄλλα τρία σχίσματα, τὸ Νοβατιανό, Σαμοσατιανό καὶ τὸ Μελιτιανό.

Ἀκόμη ἔθεσεν τέρμα καὶ εἰς τὰς, περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ΠΑΣΧΑ, ἔριδας καὶ διαφωνίας καὶ καθώρισεν τὸν τρόπον ὑπολογισμοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, καὶ τέλος, ἐξέδωκεν (20) ἱεροῦς κανόνας.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὥρισεν νὰ ἑορτάζεται ἡ Α΄ Οἰκουμ. Σύνοδος τὴν Κυριακὴν πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς.

Η Β΄ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, 381 μ.Χ.

Ἡ Β΄ Οἰκουμ. Σύνοδος συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μεγ. Θεοδοσίου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀπὸ τὸν Μάϊον ἕως τὶς 30 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 381.

Ἀρχικῶς ἡ Σύνοδος αὕτη ἦτο κυρίως γενική Σύνοδος, μόνον τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους, ἀργότερον ὅμως ἀνεγνωρίσθη ὡς Οἰκουμενική καὶ ἀπὸ τοὺς Δυτικούς καὶ ἀπὸ τοὺς

Πατέρας τῆς Δ' Οικουμενικῆς Συνόδου καί τήν Καθολικὴν Ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν διὰ τό σπουδαιότατον δογματικόν ἔργον αὐτῆς καί εἰδικά διὰ τήν ὀλοκλήρωσιν τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας, (δηλαδή συνεπλήρωσεν τὰ (5) τελευταῖα ἄρθρα τοῦ "Πιστεύω...").

Εἰς τήν Σύνοδον συμμετεῖχαν (150) πατέρες καί κανένας ἀπό τήν Δύσιν. Μεταξύ αὐτῶν διεκρίνοντο ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, ὁ Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνός, ὁ Θεολόγος, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριος, ὁ Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος, ὁ Γρηγόριος Νύσσης, ὁ Θεσσαλονίκης Ἀσχόλιος καί ἄλλοι.

Πρόεδροι τῆς Συνόδου κατά σειράν ἦσαν, ὁ Ἀντιοχείας Μελέτιος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, καί τέλος, ὁ ἐκλεγεῖς Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριος.

Ἡ ἀλλαγὴ τῶν προέδρων συνέβη λόγῳ θανάτου τοῦ Μελετίου καί λόγῳ παραιτήσεως τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ.

Αἰτία τῆς συγκλήσεως τῆς Β' Οἴκουμ. Συνόδου ἦτο ἡ πολυτάραχος κατάστασις πού ἐπικρατοῦσε εἰς τήν Ἐκκλησίαν ὅπου οἱ καταδικασθέντες Ἀρειανοὶ ἔκαναν συνεχῶς σκληροὺς ἀγῶνας διὰ τήν ἐπικράτησίν τους. Παράλληλα ὁμως, ἐνεφανίσθησαν καί οἱ νέοι αἰρετικοὶ οἱ Πνευματομάχοι, οἱ Ἡμιαρειανοὶ καί Μακεδονιανοὶ ὑπὸ τόν Μακεδόνιον Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἀπολλινάριος Λαοδικείας, ὁ Σαβέλλιος Πτολεμαῖδος, ὁ Παῦλος Σαμοσατεύς καί ἄλλοι.

Εἰς τήν Ἀρειανικὴν παράταξιν ὑπῆρχαν τρεῖς ομάδες, οἱ ἀνόμοιοι, οἱ ὅμοιοι καί οἱ ὁμοιοῦσοι.

Τό 362 ἐγένετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν Σύνοδος ὑπὸ τοῦ Μεγ. Ἀθανασίου. Κατ' αὐτὴν ἐγένοντο δεκτοὶ ὅσοι ἀπὸ τούς ὁμοιοουσιανούς ὑπέγραψαν τό Σύμβολον τῆς Νικαί-

ας. Ὅσοι ἀπό τούς ὁμοιουσιανούς δέν ἐδέχθησαν τό Σύμβολον *ὀνομάσθησαν Πνευματομάχοι*, διότι ἡ Σύνοδος εἶχε καταδικάσει τήν πνευματομαχική διδασκαλίαν ἢ ὁποία ἀφωροῦσε τό Ἅγιον Πνεῦμα, ἐπειδή οἱ Ἄρειανοί ἐφήρμοζον τίς ἀρειανικές ἀπόψεις των περί τοῦ Υἱοῦ καί εἰς τό Ἅγιον Πνεῦμα.

Οἱ πνευματομάχοι καταδικάσθησαν ἀπό τήν σύνοδον τῆς Ἀντιοχείας τό 379, ἐπί τοῦ Μελετίου Ἀντιοχείας.

Παρά τήν καταδίκη των ἡ ἀρειανική αἵρεσις ἐξακολουθοῦσε νά διαδίδεται. Ὁ Φωτεινός Σιρμίου ἐπίστευε ὅτι ὁ Λόγος εἶναι ἡ αἰωνία δύναμις τοῦ Θεοῦ κατά σαβελλιανικό τρόπο, ὁ δέ Υἱός ἦτο ἄνθρωπος πού γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένο Μαρία μέ τόν ὁποῖον ἐνώθηκε ὁ Λόγος.

Ὁ Ἀπολλινάριος Λαοδικείας ὑπεστήριζε, ὅτι ἔλαβε σῶμα καί ψυχή χωρίς νοῦ ὅταν ἐνσαρκώθηκε ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα, καί τήν Ἁγία Παρθένο.

Ὁ Μακεδόνιος καί οἱ ὀπαδοί του ὑποστήριζον ὅτι τό Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι κτίσμα καί ποίημα τοῦ Θεοῦ.

Εἰς ὅλας αὐτάς τάς κακοδοξίας ἔθεσεν τέρμα ἡ Β' Οἰκουμένη Σύνοδος *καί ἐπικύρωσε καί συνεπλήρωσεν τήν πίστιν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, περί τοῦ Τριαδικοῦ ἢ Τριαδολογικοῦ Δόγματος* ἐναντίον τοῦ ὁποῖου ἐστρέφοντο οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοί.

Τό ἐπόμενον ἔτος 382, οἱ περισσότεροι Πατέρες συνήλθον εἰς Σύνοδον εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν, ἢ ὁποία ἀποτελοῦσεν συνέχεια τῆς Β' Οἴκουμ. Συνόδου καί ἐξέδωκεν τόμον, εἰς τόν ὁποῖον ἐξέθετε τήν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν περί Ἁγίας Τριάδος καί ἀνεθεμάτισεν τάς νέας αἱρέσεις τάς ὁποίας προαναφέραμε.

Μετά τήν λήξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς, ἡ Β' Οἴκουμ. Σύνοδος ἀπηύθυνεν ἐπιστολήν τήν 30ήν Ἰουλίου 381, πρὸς τόν

αυτοκράτορα Μέγα Θεοδόσιον ἐκθέτουσα τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἐργασιῶν της.

Οἱ ὑπογράψαντες ἦσαν 148 ἀπὸ τοὺς 150.

Ἡ Σύνοδος αὕτη *συνεπλήρωσεν τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου προσθέσασα τὰ τελευταῖα (5) ἄρθρα εἰς τὸ "Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν... καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν... κ.λπ."*, ἕως τέλους.

Συνεπῶς, ἡ Β' Οἰκουμ. Σύνοδος δύναται νὰ θεωρηθῆ *συνέχεια τῆς Α' Οἰκουμ. Συνόδου τῆς Νικαίας.*

Ἡ Β' Οἰκουμ. Σύνοδος ἐκτός τῆς καταδίκης τῶν πνευματομάχων καὶ τῶν προαναφερομένων, *κατεδίκασεν καὶ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀπολλιναρίου ἢ ὁποῖα ἀκρωτηρίαζε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὠδηγοῦσεν εἰς τὸν Μονοφυσιτισμὸν, καὶ διακήρυξεν ὅτι: "...πιστεύειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Δηλαδή θεότητος καὶ δυνάμεως, καὶ οὐσίας μᾶς τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος πιστευομένης, ὁμοτίμου τε τῆς ἀξίας, καὶ συναϊδίου τῆς βασιλείας, ἐν τρισὶ τελείαις ὑποστάσεσιν, ἡγουν τρισὶ τελείοις προσώποις, ὡς μὴτε τὴν Σαβελλίου νόσον χώραν λαβεῖν συγχεομένων τῶν ὑποστάσεων, εἴτοῦν τῶν ιδιοτήτων ἀναιρουμένων, μὴτε μὴν τῶν Εὐνομιανῶν, καὶ Ἀρειανῶν, καὶ Πνευματομάχων τὴν βλασφημίαν ἰσχύειν, τῆς οὐσίας, ἢ τῆς φύσεως, ἢ τῆς θεότητος τεμνομένης, καὶ τῆ ἀκτίστῳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ συναϊδίῳ Τριάδι μεταγενεστέρας τινός, ἢ κτιστῆς, ἢ ἑτεροουσίου φύσεως ἐπαγομένης. Καὶ τὸν τῆς ἐνανθρωπήσεως δέ τοῦ Κυρίου λόγον ἀδιάφορον σώζομεν, οὔτε ἄψυχον, οὔτε ἄνουν, ἢ ἀτελεῆ τὴν τῆς σαρκὸς οἰκονομίαν παραδεχόμενοι, ὅλον δέ εἰδότες τέλειον μὲν ὄντα πρό αἰώνων Θεοῦ Λόγον, τέλειον δέ ἄνθρωπον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν διὰ τὴν*

ἡμετέραν σωτηρίαν γινόμενον...". (Παρά Θεοδωρήτῳ, Ἐκκλ. Ἱστορία 5, 9, MIGNE, PG σ. 1212 κ.έ.).

Τελικῶς ἡ Β' Οἰκουμ. Σύνοδος ἐξέδωκεν (7) Κανόνας.

Ἡ Β' Οἰκουμ. Σύνοδος ἐορτάζεται ὑπό τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέρως τὴν 22αν Μαΐου ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς 3, 4 καὶ 25 Αὐγούστου.

Η Γ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ, 431 μ.Χ.⁽¹⁾

Ἡ Γ' Οἰκουμ. Σύνοδος συνεκλήθη ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον τὸν Μικρὸν τὸ ἔτος 431 μ.Χ. εἰς τὴν Ἔφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Πρόεδρος τῆς Συνόδου καὶ πρωταγωνιστὴς αὐτῆς ἦτο ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ σκοπὸς αὐτῆς ἦτο ἡ καταδίχη τῶν αἱρέσεων τοῦ Νεστοριανισμοῦ καὶ Πελαγιατισμοῦ, καὶ τῶν ἀρχηγῶν Νεστορίου καὶ Πελαγίου.

Εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν συμμετεῖχον (200) θεοφόροι Πατέρες ἀπὸ τοὺς ὁποίους διακρίνοντο οἱ: Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ Πάπα Ρώμης Κελεστίνου, ἐπίσκοποι Ἀρχάδιος καὶ Προῖεκτος μὲ τὸν πρεσβύτερον Φιλίππου, ἐπίσης οἱ, Ἐφέσου Μέμων, Φιλίππων Μακεδονίας Φλαβιανός, Κύρου Θεοδώρητος καὶ ἄλλοι.

Ἡ Σύνοδος ἤρχισεν τὰς ἐργασίας τῆς τὴν 22αν Ἰου-

⁽¹⁾ *Mansi IV καὶ V (IV 567 κ.έ., VI - 1022). Περί τῶν ἐπομένων Οἰκ. Συνόδων Γ', Δ', Ε', Στ' καὶ Ζ' θά ἀναφερθῶμεν ὀλίγον τι πλατύτερον, ἐπειδὴ ἠσχολήθησαν περὶ τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος τὸ ὁποῖον διαπραγματευόμεθα εἰς τὸ παρὸν ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 2000.*

νίου τό ἔτος 431 καί ἔληξεν εἰς τάς 30 Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους.

Ἡ κυρία αἵρεσις τήν ὁποίαν ἀντιμετώπισεν ἡ Σύνοδος ἦτο ὁ Νεστοριανισμός καί ὁ πρωτεργάτης αὐτῆς Νεστόριος, τούς ὁποίους κατεδίκασεν καί ἀναθεμάτισεν.

Ὁ Νεστόριος ἐγένετο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως εἰς τάς 10 Ἀπριλίου τό ἔτος 428. Κατά τήν πατριαρχίαν του καταπολέμησεν τούς Ἀρειανούς, Νοβατιανούς, Μακεδονιανούς καί ἄλλους αἰρετικούς.

Παρά ταῦτα εἶχεν αἰρετικά φρονήματα ὡς πρός τό πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, τά ὁποῖα ἐξεδήλωσε εἰς κάποιο κήρυγμα ὅπου ἔκανε ἱερεύς τις Ἀναστάσιος, ἐπί παρουσία του, τόν ὁποῖον ἐχρησιμοποῖει ὡς σύμβουλόν του.

Ὁ ἐν λόγῳ ἱερεύς ἐνώπιον τοῦ Νεστορίου μεταξύ ἄλλων εἶπεν διά τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τά ἑξῆς:

“Θεοτόκον τήν Μαρίαν καλεῖτω μηδεῖς. Μαρία γάρ ἄνθρωπος ἦν, ὑπό ἀνθρώπου δέ Θεόν τεχθῆναι ἀδύνατον”. Αὐτό τό βλάσφημον κήρυγμα προεκάλεσεν *δογματικόν σκάνδαλον* εἰς τόν εὐσεβῆ λαόν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ ὁποῖος συνήθιζε νά ὀνομάζη τήν μητέρα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, *Θεοτόκον*, ἀφοῦ ἐγέννησεν, *“τόν υἱόν τοῦ Θεοῦ τόν Μονογενῆ τόν ἐκ τοῦ Πατρός γεννηθέντα πρό πάντων τῶν αἰώνων...καί σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου καί ἐνανθρωπήσαντα...”*, ὅπως ὠμολογοῦσε εἰς τό Ἱερόν Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Ὁ Νεστόριος μετά τήν ἀντίδρασιν τοῦ λαοῦ ἠθέλησεν νά ἀναλάβῃ ὁ ἴδιος τήν εὐθύνην τοῦ ἐν λόγῳ ἱερέως Ἀναστασίου καί νά τόν καλύψῃ μέ τό πατριαρχικόν κῦρος του. Πρός τοῦτο μέ σειράν ὀμιλιῶν προσεπάθησεν νά ἀναλύσῃ τήν Θεολογικήν ἔννοιαν τοῦ ὄρου *“Θεοτόκος”* τόν ὁποῖον

ἀντικατέστησεν μέ τόν ὄρο “χριστοτόκος”.

Τόν ὄρον “χριστοτόκος” τόν ἐφεῦρε διά νά δημιουργήσῃ σύγχυσιν, κατόπιν τῆς ἀμέσου ἀντιδράσεως κλήρου καί λαοῦ, ἐνῶ αὐτός πίστευε ὅτι εἶναι “ἀνθρωποτόκος”.

Ὁ Νεστόριος ἐδίδασκεν ὅτι ὁ Θεός Λόγος διῆλθε διά τῆς Παρθένου, διά νά ἔχη τόν ἀνθρωπον Χριστόν, ὡς ὄργανον, ἢ κατοικητήριον, ἢ ναόν, ἢ φορεῖον, ἢ ἔνδυμα. Καί ἔτσι ὁ Χριστός δέν ἦτο Θεός ἀλλά “θεοφόρος”.

Ἀκόμη ὁ Νεστόριος ἐδίδασκεν καί ὑπεστήριζεν ὅτι ἡ Παρθένος Μαρία ἐγέννησεν “ψιλόν ἀνθρωπον”, μέ τόν ὁποῖον ἦλθεν εἰς “συνάφεια” ἢ θεία φύσις καί ἐπομένως ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἡ Μαρία πρέπει νά ὀνομάζεται ἀπλά **Χριστοτόκος καί ἀνθρωποτόκος καί Θεοδόχος, ὄχι ὁμως Θεοτόκος**.

Δηλαδή ὁ Νεστόριος ἐχώριζε τάς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ καί διαιροῦσε τόν ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΝ εἰς δύο πρόσωπα ἢ δύο ὑποστάσεις. Ἡ ἀπλῶς, διαιροῦσε τόν ΕΝΑΝ ΥΙΟΝ εἰς δύο Υἱούς καί ἔλεγε ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί ἄλλος ὁ Υἱός τῆς Παρθένου.

Κατόπιν αὐτῶν ὡς ἦτο εὐκολονόητον ἐξηγέρθησαν οἱ πάντες ἐναντίον του καί πρό τῆς γενικῆς ἀντιδράσεως προσπαθοῦσεν μέ φιλοσοφικά καί θεολογικά τεχνάσματα νά δίδῃ τήν ἐντύπωσιν ὅτι ἀποδέχεται εἰς τόν Χριστόν δύο φύσεις –ἀλλά ὑπονοοῦσε δύο πρόσωπα– καί “ἐν πρόσωπον ἐνώσεως”, τό ὁποῖον ὁμως δέν ἦτο διά τόν Νεστόριον ὁ Θεός Λόγος, ἀλλά ἡ συνάφεια ἢ ἡ ἡθική ἔνωσις τοῦ Θεοῦ Λόγου μετά τοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ.

Ἐπιμένοντας ὁ Νεστόριος ὅτι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ δέν ἐγεννήθη ἀπό τήν Ἁγίαν Θεοτόκον κατά τήν ἀνθρώπινον φύσιν, ἀπέρριπτεν τάς δύο γεννήσεις τοῦ Λόγου, καθώς ἐπίσης καί τήν διπλήν ὁμοουσιότητα Αὐτοῦ, δηλαδή ὅτι

“ὁ Λόγος εἶναι ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα καὶ ὁμοούσιος τῇ Μητρὶ Αὐτοῦ καὶ ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα”, (Mansi 5, 292).

Αἱ αἰρετικαὶ αὐταὶ θεωροῦναι τοῦ Νεστορίου ὡς ἦτο ἐπόμενον, διήγειρον τὴν γενικὴν κατακραυγὴν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τὰς ὁποίας κατεδίκασαν, ὡς φοβεράς βλασφημίας κατὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ Θεοτόκου, αἱ Γ' καὶ Δ' Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι.

Ὁ Νεστόριος ἐλισσόμενος ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ “ἀποδεχθῆ” καὶ τὸν ὄρον **Θεοτόκος**, ὑπολογίζοντας ὅτι ἔτσι θὰ ἀποφύγῃ τὴν καταδίκην καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ κατὰ τὴν κρίσιν του νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν αἵρεσίν του.

Ἀναφέρεται λοιπόν ὅτι περὶ τοῦ ὄρου Θεοτόκος εἶπεν: *“Λεγέσθω καὶ Θεοτόκος ἡ Μαρία καὶ παυσάσθω τὰ λυπηρά”*, (Σωκράτους Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία 34, 10, PG 67, 816).

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἃς κάνωμεν μίαν παρένθεσιν. Τὴν τακτικὴν αὐτὴν ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ αἰρετικοὶ ὅταν ἤρχοντο εἰς δύσκολον θέσιν. Ὑποκρινόμενοι, ἐφαίνετο ὅτι ἐδέχοντο τὰ ὀρθόδοξα δόγματα, ἀλλὰ ἡ διατύπωσίς των ἦτο τοιαύτη ὥστε νὰ ἐπιδέχεται δύο ἢ τρεῖς ἐρμηνείας.

Παράδειγμα εἰς τὰς ἡμέρας μας οἱ νεοεικονομάχοι, οἱ ὁποῖοι διατηροῦν τὰς εἰκόνας τὰς ὁποίας ἐξύβρισαν, *“πρὸς ἄγραν ψήφων”*, ἢ περὶ τῆς πρώτης Ἐγκυκλίου 2566/23.1.92 γράφουν ὅτι τὴν δέχονται, *“...ὐπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν τρόπον πού ὑπεγράφη...”* (Κ.Γ.Ο. Ὀκτώβριος 1995).

Αὐτό εἶναι ἴδιον γνῶρισμα τῶν αἰρετικῶν τὸ ὁποῖον ἔχουν διδαχθῆ ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν τους τὸν διάβολον ὅστις ἐμφανίζεται *“ὡς ἄγγελος φωτός”*, ὅπως μᾶς λέγει ὁ Ἄπ. Παῦλος.

Η Δ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ 451⁽¹⁾

Ἡ Δ' Οἰκουμενική Σύνοδος συνεκλήθη ἀπό τούς αὐτοκράτορα, Μαρκιανόν καί Πουλχερίαν εἰς τήν Χαλκηδόνα τό ἔτος 451 ἐναντίον τοῦ αἰρεσιάρχου Εὐτυχοῦς.

Ἡ Πουλχερία ἦτο ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφή τοῦ προηγουμένου αὐτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Β', ὅστις ἀπέθανε τό 450 καί ἡ ὁποία συνεζεύχθη τόν συνετόν Θράκα Μαρκιανό.

Ὁ Μαρκιανός καί ἡ Πουλχερία συνεχάλεσαν τήν Δ' Οἰκουμενικήν Σύνοδον ἡ ὁποία συνήλθεν εἰς Χαλκηδόνα, ἣτις εἶναι προάστειον ἀνατολικῶς τῆς Κωνστ/λεως καί ἤρχισεν τάς ἐργασίας τῆς τήν 8ῃ Ὀκτωβρίου 451, εἰς τό "μαρτύριον" (Ναόν), τῆς Ἀγίας Εὐφημίας Χαλκηδόνας καί ἔληξαν τήν 1ην Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους.

Τά πρακτικά τῆς Συνόδου ταύτης ἔχουν διασωθῆ.

Ὁ ἀριθμός τῶν ἐπισκόπων οἵτινες συμμετεῖχαν εἰς τήν Σύνοδον ποικίλλει κατά τούς ἱστορικούς, 530, 600 ἢ 630.

Πάντως ἦτο ἡ πολυπληθεστέρα Σύνοδος.

Πρόεδροι τῆς Συνόδου ἦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα Λέοντος καί ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος μέ πολυμελές προεδρεῖο ἀποτελούμενο ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τοῦ αὐτοκράτορος καί τῆς συγκλήτου.

Τό κύριον ἔργον τῆς Συνόδου ἦτο ἡ καταδίκη τῆς, ἀντιθετης μέ τόν Νοεστοριανισμό, αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, τῆς ὁποίας ἀρχηγός ἦτο ὁ Εὐτυχής, Ἀρχιμανδρίτης Μονῆς προαστείου Κων/λεως.

(1) Mansi 6, 972, (Ἰωάν. Καρμίρη Α' 157).

Ὁ Εὐτυχῆς ἐνῶ ἠγωνίσθη κατὰ τῆς αἱρέσεως τοῦ Νεστοριανισμοῦ, εἰς τὴν συνέχειαν παρεσύρθη εἰς ἄλλην αἵρεσιν, ἀνακαινίσας τὰ δόγματα τοῦ Οὐαλεντίνου καὶ τοῦ Ἀπολλιναρίου. Ἐνῶ ὁ Νεστόριος ἐξεχώριζεν ἐντελῶς τὰς δύο φύσεις, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, εἰς μίαν, ὥστε ἔλεγεν ὅτι ἔπαθεν καὶ αὐτὴ ἡ θεότης.

Εἰς τοῦτο κατέληξεν διότι ἐπίστευεν ὅτι μετὰ τὴν ἐνανθρώπισιν δέν ὑπῆρχον ἐν Χριστῷ δύο φύσεις ἀλλὰ ἀπλῶς μία προελθοῦσα ἐκ τῆς ἀναμίξεως καὶ συγκράσεως ἀμφοτέρων.

Ἐδίδασκεν ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων οὐχὶ δύο ἀλλὰ μίαν ὀφείλομεν νά ὁμολογῶμεν ἐν Χριστῷ φύσιν.

Προσέτι καὶ ἄλλα τινὰ τερατώδη καὶ ἀλλόκοτα ἔλεγεν, ὡς λ.χ. ὅτι τό σῶμα τοῦ Κυρίου κατήλθεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ὅτι ὁ Θεός Λόγος διήλθεν διὰ τῆς Παρθένου ὡς διὰ σωλῆνος, καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν Παρθενικῶν αἱμάτων τῆς Παρθένου συνεπάγη τό σῶμα Κυρίου καὶ ἄλλα παρόμοια.

Εἶχε διατυπώσει τό φρόνημά του ὡς ἐξῆς:

“Ὁμολογῶ ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι τόν Κύριον ἡμῶν πρό τῆς ἐνώσεως μετὰ δέ τὴν ἔνωσιν μία φύσι ὁμολογῶ” καὶ “μίαν φύσιν προσκυνῶ καὶ ταύτην Θεοῦ σαρκωθέντος καὶ ἐνανθρωπήσαντος” (Ἰωάν. Καρμίρη, τόμος Α' σελ. 158).

Ὑπερασπιστής τῆς αἱρέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς ἀνεφάνη ὁ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας, ὁ διάδοχος τοῦ Ἱεροῦ Κυρίλλου, (†444). Κατὰ τῆς αἱρέσεως τοῦ Εὐτυχοῦς ἔγραψεν ὁ Θεοδώρητος Κύρου εἰς τό σύγγραμμά του, τό 447, “Πολύμορφος” ἢ “*Εραμιστής*”, τό ὁποῖον ἐνέσχυψεν ὡς κεραυνός εἰς αὐτήν.

Κατὰ τὴν 8ην Νοεμβρίου τοῦ 448, ἔγινε Ἐνδημοῦσα

Σύνοδος εἰς τήν Κων/πολιν μέ τόν Πατριάρχη Φλαβιανόν, ἡ ὁποία κατεδίκασεν τόν Εὐτυχῆ.

Σύμφωνα μέ τόν Πατρ. Φλαβιανόν ὁ αἰρεσιάρχης Εὐτυχῆς, *“τὴν πάλαι τοῦ δυσσεβοῦς Οὐαλεντίνου καὶ Ἀπολλιναρίου κακοδοξίαν ἀνανεούμενος... διαρρήδη ἐπὶ τῆς Ἁγίας Συνόδου ἡμῶν διίσχυρίζετο, λέγων τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν μηδεῖν ὁμολογεῖσθαι ἐκ δύο φύσεων μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐν ἐνὶ προσώπῳ παρ’ ἡμῶν γνωριζόμενον, μήτε μὴν τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου ὁμοούσιον ἡμῖν ὑπάρχειν, οἷα δὴ ἐξ ἡμῶν εἶναι, αὐτόν δέ τόν Κύριον μὴ εἰληφέναι ἐξ αὐτῆς σάρκα ἡμῖν ὁμοούσιον, ἀλλὰ τό τοῦ Κυρίου σῶμα μὴ εἶναι μέν σῶμα ἀνθρώπου, ἀνθρώπινον δέ σῶμα τό ἐκ τῆς Παρθένου”* Mansi V 1229-33, (Ἰωάν. Καρμίρη Τ. Α΄ Δ.Σ.Μ. Ἀθήναι 1960, σελ. 159).

Ὁ Εὐτυχῆς καὶ ὁ Διόσκορος, προσπαθοῦσαν νά ἀποδείξουν ὅτι εἰς τόν Χριστόν ὑπῆρχεν ἓνα πρόσωπο, ἐπομένως εἶναι καὶ μία φύσις.

Αὐτή ἡ ἐσφαλμένη ἀρχὴ τῆς ἀχώριστης σχέσεως τῆς φύσεως καὶ τοῦ προσώπου ἀνετράπη ἀπό τούς: Γρηγόριον Θεολόγον, Γρηγόριον Νύσσης, Ἀμφιλόχιον Ἰκονίου, Λέοντα Α΄ καὶ ἀντικατεστάθη μέ τὴν σωστὴ ἔκφρασιν, *“δύο φύσεις ἓνα πρόσωπο”*, τὴν ὁποίαν χρησιμοποίησεν ἡ Δ΄ Οἰκουμένη Σύνοδος διὰ νά ἐπιτύχη τὴν Ὀρθόδοξον διατύπωσιν τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος, σχετικῶς μέ τὴν ὑποστατικὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων εἰς τό ἓνα πρόσωπον τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν πρότασιν τοῦ ὅρου αὐτῆς:

“ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως, γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σωζομένης δέ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἐκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρό-

σωπον καί μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον ἀλλ' ἓνα καί τόν αὐτόν Υἱόν..." (Ἰωάν. Ρωμανίδου, Κείμενα Δογματικῆς καί Συμβολικῆς Θεολογίας, Τ. Β', σελ. 45).

Κατόπιν αὐτοῦ ἔπαυσεν νά ταυτίζεται ἡ ἔννοια τοῦ ὄρου "φύσις" μέ τήν ἔννοια τῶν ὄρων "πρόσωπο ἢ ὑπόστασις". Ἐπομένως ἄλλο "φύσις" καί ἄλλο "ὑπόστασις". Ἐχομεν ἔτσι, δύο φύσεις εἰς ἓνα πρόσωπον.

Ὁ Φλαβιανός κοινοποίησεν τήν ἀπόφασιν, κατά τοῦ Εὐτυχοῦς, εἰς τούς κυριότερους προέδρους τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καί εἰς τόν πάπαν τῆς Ρώμης Λέοντα Α'.

Ὁ πάπας Λέων Α' συνεφώνησε μέ τήν ἀπόφασιν καί ἔγραψεν εἰς τάς 13 Ἰουνίου τοῦ 449, τήν περίφημον Δογματικήν ἐπιστολήν του ἢ "Τόμον" πρός τόν πατρ. Φλαβιανόν. Ἀλλά καί ὁ Εὐτυχῆς ἔστειλεν ἐπιστολάς εἰς τούς προέδρους τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Β' ὑπεστήριξε τόν Εὐτυχήν καί συνεκάλεσεν νέα Οἰκουμ. Σύνοδον εἰς τήν Ἔφεσον τήν 1η Αὐγούστου τοῦ 449, μέ σκοπόν νά ἀθωώσῃ τόν Εὐτυχήν καί νά καταδικάσῃ τόν πατρ. Φλαβιανόν.

Εἰς τήν Σύνοδον αὐτήν παρῆσαν 160 ἐπίσκοποι καί πρόεδρος ἦτο ὁ ὁμόφρων τοῦ Εὐτυχοῦς ὁ Διόσκορος Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Διόσκορος καί ὁ αὐτοκράτωρ εἶχον ἀποκλείσει ὅσους δέν συμφωνοῦσαν μαζί τους, ὁ δέ Φλαβιανός καί οἱ περί αὐτόν ἠδύναντο νά παρακαθήσουν χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Μέσα εἰς μονοφυσιτικήν ἀτμόσφαιρα καί πρωτοφανῆ βίαν καί τρομοκρατίαν τοῦ προέδρου Διοσκόρου καί τῶν πολυπληθῶν ὀργάνων του ἠθωώθη ὁ Εὐτυχῆς καί καθηρέθη ὁ πατρ. Φλαβιανός, ὁ Θεοδώρητος Κύρου καί ἄλλοι. Ὁ δέ

Φλαβιανός κακοποιηθείς άγρίως έξωρίσθη και μετά όλίγας ήμέρας απέθανεν.

Έπειδή εις την σύνοδον ταύτην έγέγοντο βαρβαρότητες, βιαιότητες και βανασότητες άπεδοκιμάσθη ύπό του λαου, έμεινε εις την ιστορία, με τό όνομα "Ληστρική", και όλοι έξήτουν να άκυρωθῃ.

Διά τουτο, ό μέν Πάπας Ρώμης Λέων Α' συνεκάλεσεν τον Σεπτέμβριον του 449, Σύνοδον εις την Ρώμην και κατεδίκασεν τά όσα έγέγοντο εις την Έφεσον διαμαρτυρόμενος εις τον αυτοκράτορα, ό δέ Πατρ. Κων/λεως Άνατόλιος συνεκάλεσεν Σύνοδον τον Νοέμβριον του 450 εις Κων/λιν και κατεδίκασεν τον Ευτυχῃ και τους όμόφρονas αυτου.

Οί δύο νεοι αυτοκράτορες Μαρκιανός και Πουλχερία, μετά τον θάνατον του Θεοδοσιου Β', εύρισκόμενοι πρό αυτης της καταστάσεως άπεφάσισαν να συγκαλέσουν την Δ' Οικουμενικήν σύνοδον προς άποκατάστασιν της ειρήνης και της ένότητος και ικανοποίησιν του καθολικου αιτήματος κλήρου και λαου, δι' αυτό τό ζήτημα.

Η σύγκλησις άπεφασίσθη κυρίως, διά να εύρεθῃ λύσις εις τό έκκρεμές Δογματικόν ζήτημα περί των δύο φύσεων του Χριστου, με την έκδοσιν νέου Δογματικου όρου από την Δ' Οικουμ. Σύνοδον και διά να καταδικασθῃ ή αίρεσις του Μονοφυσισμου.

Εις τάς 16 Μαΐου 451, οί αυτοκράτορες έξαπέστειλαν διάταγμα προσκαλούντες τους επισκόπους προς συγκρότησιν Συνόδου εις την Νίκαιαν της Βιθυνίας την 1η Σεπτεμβριου του έτους 451. Λόγω ασχολιων όμως του αυτοκράτορος Μαρκιανου και μηχανορραφιων του Διοσκόρου, διετάχθη ή μεταφορά του τόπου συγκλήσεως εις την Χαλκηδόνα, προάστειον της Κων/λεως.

Ἡ Σύνοδος ὀλοκληρώθη εἰς 17 συνεδριάσεις. Τό πρῶτο ἔργον τῆς Συνόδου ἦτο ἡ ἀποκήρυξις ἐπισήμως τῆς “*Λησρικῆς*” Συνόδου καί ἡ καθαιρέσεις τοῦ πρωταιτίου τῶν βιαιοπραγιῶν αὐτῆς Διοσκόρου Ἀλεξανδρείας, τοῦ καί ὁμόφρονος τοῦ Εὐτυχοῦς.

Ἡ Σύνοδος ἀνεγνώρισεν καί ἐπικύρωσεν τό ἔργον τῆς ἐνδημούσης Συνόδου τοῦ 448. Ἐδικαίωσεν τόν πατρ. Φλαβιανόν καί ἀποκατέστησεν τούς ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι εἶχον καθαιρεθῆ ὑπό τοῦ Διοσκόρου.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Σύνοδος ὀλοκλήρωσεν τό κύριον αὐτῆς ἔργον, ἦτοι τήν καταδίκην τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ τοῦ Εὐτυχοῦς καί τοῦ δυοφυσιτισμοῦ τοῦ Νεστορίου καί *συνεπλήρωσεν τό Χριστολογικόν Δόγμα τῆς Γ Οἴκου. Συνόδου.*

Ὁ Δογματικός ὄρος ἀφοῦ συνετάχθη ὑπό ἐπιτροπῆς ἐξ 24 μελῶν, εἰς τήν τελικήν του μορφήν ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτός ὑφ’ ὄλων τῶν ὑπερεξακοσίων πατέρων καί *ὑπεγράφη εἰς τήν πανηγυρικήν συνεδρίαν τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 451, παρόντος καί τοῦ αὐτοκράτορος Μαρκιανοῦ.*

Τό Χριστολογικόν Δόγμα τῆς Χαλκηδόνος ἐν συντομίᾳ εἶναι: *“δύο φύσειζηνωμένοι ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως ἐν ἐνί προσώπῳ ἢ μιᾷ ὑποστάσει”.*

Οἱ αἰρετικοί Μονοφυσῖται πρό αὐτῆς τῆς Οἰκουμενικῆς ἀποδοχῆς τοῦ Χριστολογικοῦ Δόγματος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ’ Οἰκουμενικῆς Συνόδου προσεπάθησαν μέ φιλοσοφικά καί θεολογικά τεχνάσματα νά δημιουργήσουν σύγχυσιν, διατυπώνοντες τάς αἰρετικές θεωρίας των ὡς κάτωθι:

Ὁ Χριστός εἶναι, *“ἕνας ἐκ δύο φύσεων”.* Δέν συνέχίζον νά ἀναφέρουν τί ἐγένετο μετά τήν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων.

Οἱ Ὀρθόδοξοι ὁμολογοῦν: *“Ὁ Χριστός εἶναι ἕνας ἐν*

δύο φύσειν". Δηλαδή ὅτι εἶναι ἓνα πρόσωπον μέσα εἰς δύο φύσεις.

Οἱ Μονοφυσῖται μέ τό **"ἐκ δύο φύσεων"**, λέγουν ὅτι ὁ Χριστός προέρχεται ἐκ δύο φύσεων, δέν λέγουν ἢ ἀποφεύγουν νά ποῦν τί ἔγινε μέ τήν ἔνωσι τῶν δύο αὐτῶν φύσεων, τῆς θείας καί τῆς ἀνθρωπίνης.

Οἱ ὀρθόδοξοι λέγουν ὅτι προέρχεται ὁ Χριστός ἀπό τήν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων ἢ ἐκ δύο φύσεων, ἀλλά αἱ δύο φύσεις ἠνώθησαν μεταξύ των, **χωρίς σύγχυσιν καί τροπήν, χωρίς νά εἶναι διηρημένοι καί χωρισμένοι. δηλαδή, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καί ἀχωρίστως**".

Αὐτό ὅλο ἐκφράζεται μέ τό **"Ὁ Χριστός εἶναι ΕΝΑΣ ἐν δύο φύσειν"**, δηλαδή **ΕΝΑΣ μέσα σέ δύο φύσεις** αἱ ὁποῖαι ἠνώθησαν χωρίς ἢ ἔνωσις αὐτή νά φέρει σύγχυσιν, τροπήν, διαίρεσιν ἢ χωρισμόν τῶν δύο φύσεων, τῆς θείας καί τῆς ἀνθρωπίνης. Αὐτό σημαίνει τό **"Εἷς ἐν δύο φύσειν"** τό ὁποῖον οὔτε νά τό ἀκούσουν θέλουν οἱ Μονοφυσῖται.

Συμφώνως λοιπόν με τόν Δογματικόν ὄρον τῆς Χαλκηδόνος εἰς τόν ΕΝΑ Χριστόν ὑπάρχουν ὄχι μόνον δύο φύσεις πρό τῆς ἐνώσεως, ἀλλά **Αὐτός εἶναι "ἐν δύο φύσειν"** καί μετά τήν ἔνωσιν. Καί αὐταί αἱ δύο φύσεις εἰς τό ΕΝΑ Πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ καί εἰς τήν μίαν ὑπόστασιν Του εἶναι **"ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καί ἀδιαιρέτως"** ἠνωμένοι.

**Ὁ ὄρος Πίστεως τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου
τό 451 μ.Χ.**

"Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Οἰκουμενική Σύνοδος, ἡ κατά τοῦ Θεοῦ χάριν καί θέσπισμα τῶν εὐσεβεστάτων καί φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων Μαρκιανοῦ καί Οὐαλεντιανοῦ Αὐγούστων, συναχθεῖσα ἐν Χαλκηδονίῳ Μητροπόλει τῆς

Βιθυνῶν, ἐπαρχίας ἐν τῷ Μαρτυρίῳ τῆς Ἁγίας καὶ Καλλινίκου Μάρτυρος Εὐφημίας ὥρισεν τὰ ὑποτεταγμένα. “Ἐπόμενοι τοίνυν τοῖς Ἁγίοις Πατρᾶσιν, ENAN καὶ τὸν Αἴτον ὁμολογεῖν Ἰῶν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν...”.

Ὁ τόμος τοῦ Λέοντος Α' Ρώμης.

Ὁ τόμος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης Λέοντος Α' ὅστις ἀπεστάλη τὴν 13ην Ἰουνίου 449, πρὸς τὸν Πατριάρχην Φλαβιανὸν εἶναι ἀρκετὰ μέγας, περίπου (10) σελίδες καὶ εὐρίσκειται εἰς (Mansi V 1265 - 1289).

Εἰς τὴν συνέχειαν παραθέτομεν ἐξ αὐτοῦ μικρὰ ἀποσπάσματα:

“Διὰ ταύτην τοίνυν τοῦ προσώπου τὴν ἔνωσιν, τὴν ἐν ἑκατέρῃ φύσει νοεῖσθαι ὀφείλουσαν, καὶ υἰὸν ἀναγινώσκωμεν ἀνθρώπου κατεληλυθέναι ἐξ οὐρανοῦ, ὅποτε ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τό σῶμα ἐξ αὐτῆς τῆς Παρθένου, ἐξ ἧς ἐτέχθη, προσέλαβε, καὶ πάλιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ σταυρωθεὶς λέγεται καὶ ταφεῖς, ὅποτε ταῦτα οὐκ ἐν αὐτῇ τῇ θεότητι, ἐν ἧ ἡ μονογενῆς καὶ συναΐδιος καὶ ὁμοούσιος ὢν τῷ Πατρί, ἀλλ' ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπομεμένηκε φύσεως. Καὶ πάλιν ὁ αὐτός τὰ τραύματα τῆς πλευρᾶς καὶ τὰς διατρήσεις τῶν ἧλων καὶ πάντα τὰ τοῦ νεαροῦ πάθους ἐπεδείκνυε σημεῖα λέγων, ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμέ θεωρεῖτε ἔχοντα, ὅπως ἂν ἐν αὐτῷ μεμενηκέναι γνωσθῇ ἡ ιδιότης τῆς τε θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀδιαίρετος.

“...Μετά δέ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, ἧτις δηλαδὴ τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ ΣΩΜΑΤΟΣ γέγονεν, ἐπειδὴ περ οὐκ ἄλλος ἀνέστη εἰ μὴ ὁ σταυρωθεὶς καὶ ἀποθανών...”.

Ἡ ἀπόσχισις τῶν Μονοφυσιτῶν.

Μετά τήν καταδίχην τῆς αἰρέσεως τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καί τῶν αἰρεσιαρχῶν, Εὐτυχοῦς καί Διοσκόρου, οἱ Μονοφυσῖται ἀπεσχίσθησαν ἐκ τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ δημιουργήσαντες τό πρῶτο ΣΧΙΣΜΑ.

Πρέπει νά σημειωθῆ ὅτι οἱ καταδικασθέντες Μονοφυσῖται κατέφυγον εἰς τάς νοτιοανατολικάς ἐπαρχίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τήν Αἴγυπτον καί συνεκρότησαν ἰδικᾶς τῶν αἰρετικᾶς ἐκκλησίας ὅπως τήν *Ἀρμενική*, τήν *Ἰακωβιτική* εἰς τήν *Συρία* ὑπό τοῦ *Ἰακώβου Βαραβαίου*, τήν *Κοπτική* εἰς τήν *Αἴγυπτον* καί τήν *Αἰθιοπικήν* ἢ *Ἀβυσσυνιακήν* ἡ ὁποία ἀπεσπάσθη τελευταίως ἀπό τήν ἐκκλησίαν τῆς Αἰγύπτου.

Εἰς τήν προσπάθειάν τους νά ἐπικρατήσουν αὐταί αἱ ἐκκλησῖαι μετήρχοντο ὅλα τά θεμιτά καί ἀθέμιτα μέσα, ὅπως βιαιοπραγίας, δολοπλοκίας, τρομοκρατίας, ἀκόμη καί φόνους.

Ἦγωνίζοντο νά καταλάβουν κεντρικάς θέσεις, Μητροπόλεις, πατριαρχεῖα κ.λπ. Μετά τό θάνατον τοῦ Διοσκόρου, ὅστις ἀπέθανεν εἰς τήν ἐξορίαν τό 454, ἀνῆλθεν εἰς τόν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας ὀρθόδοξος πατριάρχης, ὁ Προτέριος 451 - 457, τόν ὁποῖον ἐφόνευσαν οἱ Μονοφυσῖται, καί εἰς τήν θέσιν του ἀνέβασαν τόν Τιμόθεο Αἴλουρο.

Παρόμοια γεγονότα συνέβησαν ἀργότερα καί εἰς τήν Ἀντιόχειαν καί εἰς τήν Συρίαν.

Δι' ὅλην αὐτήν ἀναταραχήν, σύγχυσιν καί σχεδόν ἐσωτερικόν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τήν αὐτοκρατορίαν ἐξ αἰτίας τῶν δημιουργηθησῶν νέων αἰρέσεων οἱ βασιλεῖς κατέβαλον προσπάθειαν νά εὔρουν λύσιν πρός εἰρήνευσιν τῶν λαῶν.

Οὕτω ὁ Βασιλίσκος (476) ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον μέ τήν ὁποίαν ἐπεχείρησεν νά εἰρηνεύσῃ τήν κατάστασιν καί τά πνεύματα, ἀλλά εἰς μάτην,

Ἀργότερον ὁ αὐτοκράτωρ Ζήνων (482) μέ τό “*Ἐνωτικόν*” προσπάθησεν νά ἱκανοποιήσῃ καί τάς δύο πλευράς, τοὺς Ὁρθοδόξους καί τοὺς Μονοφυσίτας ἀλλά εἰς τήν οὐσίαν τοῦτο ἀποτελοῦσε ἐγκατάλειψιν τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος.

Ἡ ὅλη αὐτή ἐνέργεια εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τήν ὑποδι-
αίρεσιν τῶν Μονοφυσιτῶν καί ἕνα ὀλιγοχρόνιον σχῆμα
μεταξύ Κων/λεως καί Ρώμης, ἀπό τό 484 - 519.

Οἱ Μονοφυσῖται ὑποδιαιρέθησαν εἰς πολυαρίθμους
μερίδας ὅπως: Ἀκέφαλοι, Θεοπασχῖται, ἀφθαρτοδοκῆ-
ται, φαντασιανισταί, ἀγνοῆται, τριθεῖται, ἀνθρωπομορ-
φῖται κ.λπ.

Ἐν τῷ μεταξύ ἀνεφύη ἡ αἵρεσις τῶν Ὀριγενιστῶν,
ὁπαδῶν τοῦ Ὀριγένους (185 - 254) ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποθά-
νει τό 254, καί εἰς τά συγγράμματά του ὑπῆρχον πολλαί
ἀνατολικαί αἱρέσεις.

Τήν ἐποχὴν τῶν αὐτοκρατόρων Ἰουστίνου (518 - 527),
καί Ἰουστινιανοῦ (527 - 565) ἀπερρίφθη τό “*Ἐνωτικόν*” τοῦ
Ζήνωνος καί τελικῶς ἀπεκαταστάθη πλήρως ἡ Σύνοδος τῆς
Χαλκηδόνος τοῦ 451.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐμφανίζεται ἕνας ὑπέρμαχος τῶν Μονο-
φυσιτῶν ὁ Σεβῆρος ἀπό τήν Σωζόπολιν τῆς Πισιδίας (460
- 538), ὁ ὁποῖος προήχθη ὡς πατριάρχης τῶν μονοφυσιτῶν
τῆς Ἀντιοχείας τό 512.

Τό 536 συγκαλεῖται τοπική σύνοδος συμμετέχοντος καί
τοῦ Ρώμης Ἀγαπητοῦ, ἡ ὁποία κατεδίκασεν τόν Σεβῆρον
καί τά συγγράμματά του καί καθήρεσεν τόν Ἀνθιμον
Κων/λεως καί ἀνέδειξε τόν Ὁρθόδοξον Μηνᾶ εἰς τόν θρό-

νον τῆς Κων/λεως.

Τό 543 ὁ Ἰουστινιανός ἐξέδωκεν ἕνα νέο διάταγμα, τό ὁποῖον ἀνεφέρετο εἰς τήν καταδίκην τοῦ Ὀριγένους καί τοῦτο σχετικόν τόσο μέ τήν διδασκαλίαν του, ὅσο και μέ τήν προσωπικότητά του. Μέ αὐτό ἤθελε νά εὐχαριστήσῃ τοὺς αὐστηρῶς ὀρθοδόξους, διότι αἱ Ὀριγενεῖς θεωροῦντο εἶχον δημιουργήσει διενέξεις εἰς Παλαιστίνην μεταξύ τῶν Μοναχῶν καθὼς οἱ ἐκεῖ ὀρθόδοξοι εὕρισκοντο εἰς ἄμεσον ἐπαφήν μέ τοὺς Μονοφυσίτας.

Τό 544 ὁ Ἰουστινιανός ἐξέδωκεν καί τρίτον διάταγμα μέ θεολογικά ζητήματα καί αὐτό ἦταν ἡ καταδίκη τῶν μνημονευθέντων *“Τριῶν Κεφαλαίων”*, διὰ νά ἀρθῇ μέ αὐτό κάθε κατηγορία ἐναντίον τῆς Δ’ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, ὅτι δηλ. δέν ἦτο *“Νεστοριανίζουσα”*.

Τά *“Τρία Κεφάλαια”* ἦσαν τρία συγγράμματα τῶν: 1) Θεοδώρου Μοψουεστίας, 2) Θεοδώρητου Κύρου καί 3) τοῦ Ἰβρα Ἐδέσσης.

Καί μετά τήν καταδίκη τῶν *“Τριῶν Κεφαλαίων”* ὁ Ἰουστινιανός δέν ἱκανοποίησεν οὔτε τοὺς ὀρθοδόξους οὔτε τοὺς Μονοφυσίτας καίτοι αὐτοὶ οἱ τρεῖς πρὶν λάβουν μέρος εἰς τήν Δ’ Οἰκουμ. Σύνοδον τῆς Χαλκηδόνος εἶχον οἱ ἴδιοι ἀποκηρύξει τίς δικές των ἀντικυρίλλειες θέσεις, ὅταν ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος κατεδίκασαν τόν Νεστόριον καί προηγουμένως μετανόησαν καί μόλις τότε ἔβησαν δεκτοὶ σάν μέλη τῆς Δ’ Οἰκουμ. Συνόδου.

Διὰ νά λυθῇ τό πρόβλημα αὐτό, δέν ἦταν ἀρκετή ἡ αὐτοκρατορική ἀπόφασις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, δι’ αὐτό οὗτος συνεκάλεσεν τήν Ε’ Οἰκουμενικήν Σύνοδον εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν τό 553 εἰς τήν ὁποίαν προσῆλθον 165 ἐπίσκοποι καί περί τῆς ὁποίας θά ἀναφερθῶμεν εἰς τό ἐπόμενον κεφάλαιον.

Ἡ Δ' Οἰκουμ. Σύνοδος ἐξέδωκεν 30 Ἱερούς Κανόνας.

Αὕτη καθωρίσθη νά ἐορτάζεται τήν Κυριακὴν μεταξύ 13-19 Ἰουλίου λαβούσα θέσιν τῆς συνάξεως τῶν τεσσάρων πρώτων καί ἀργότερον τῶν ἕξ πρώτων Συνόδων.

Τό ἔτος 1951 ἐορτάσθησαν τά 1500 ἔτη ἀπό τῆς συμφησίσεως τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, (451 - 1951).

Ἡ Ε' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 553 μ.Χ.

Τήν Ε' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον συνεκάλεσεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν μέ σκοπό τήν καταδίκην:

Πρῶτον: Τῶν **“Τριῶν Κεφαλαίων”** πού εὐνοοῦσαν τόν Νεστοριανισμόν, δηλαδή τοῦ προσώπου καί τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδώρου Μοφουεστίας, τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδωρήτου Κύρου τῶν κατά τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καί τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσου καί ὑπέρ τοῦ Νεστορίου, καί τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰβρα Εδέσης πρὸς Μάρην τόν Πέρσην.

Δεύτερον: Τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Ὀριγένους καί τῶν νέων Ὀριγενιστῶν οἱ ὅποιοι ὑπῆρχον τήν ἐποχὴν ἐκείνην.

Ἡ Σύνοδος συνεκλήθη εἰς τό σεκρετάριον, **“ἐν τῷ σεκρεταρίῳ”** τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπό τίς (5) Μαΐου μέχρι τίς (2) Ἰουνίου 553, μέ πρόεδρον τόν Πατριάρχην Κων/λεως Εὐτύχιον καί παρόντας 165 Θεοφόρους Πατέρας. Μεταξύ αὐτῶν ἦσαν καί οἱ Πατριάρχαι, Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριος, Ἀντιοχείας Δομνίνος καί τρεῖς Ἐπίσκοποι ἀντιπρόσωποι τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἀπό τήν Ρώμην δέν παρέστη κανεὶς καίτοι ὁ πάπας Βιγίλιος εὐρίσκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ τήν σύγκλησιν

τῆς Ε' Οικουμ. Συνόδου.

Μετά τὴν λήξιν τῆς Συνόδου ὁ Βιγίλιος ἀνεγνώρισε τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου καὶ ὑπέγραψεν τὰ πρακτικά. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ διάδοχός του πάπας Πελάγιος.

Ὁ πάπας Βιγίλιος δὲν παρέστη εἰς τὴν σύνοδον καίτοι ἦλθεν πρὸς τοῦτο εἰς Κων/λιν φοβούμενος τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς Συνόδου. Ἀπέστειλεν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἔγγραφον εἰς τὸ ὅποῖον ἀντέφρασκεν πρὸς ἑαυτὸν, κατεδίκασεν μὲν τὰ *“Τρία Κεφάλαια”*, ὄχι ὅμως καὶ τοὺς συγγραφεῖς των, διὰ τοῦτο κατηρέθη ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ ἐφυλακίσθη διὰ τὸ ἀλλοπρόσαλλον τοῦ χαρακτῆρος του. Εἰς τὴ συνέχειαν ἄλλαξεν γνώμην καὶ ὑπέγραψεν τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ρώμην. *Τὰς ἀποφάσεις τῆς Ε' Οικουμενικῆς Συνόδου, καθὼς καὶ περὶ τοῦ Βιγιλίου ἀνεγνώρισεν ὁ διάδοχός του Πελάγιος ὡς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Πάπαι.*

Ὁ Ἰουστινιανός δὲν ἔλαβεν μέρος εἰς τὸ ἔργον τῆς Συνόδου.

Ὅπως εἶπομεν ἡ Ε' Οικουμ. Σύνοδος *κατεδίκασεν τὸν Ὀριγένη, τὸν Εὐάγριον καὶ τὸν Δίδυμον καθὼς καὶ τὰ “Τρία Κεφάλαια”*, χωρὶς νὰ παραβῇ τὴν αὐθεντία τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οικουμ. Συνόδου.

Παρά ταῦτα οἱ Μονοφυσῖται δὲν προσῆλθον εἰς μέγαν ἀριθμὸν εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἀργότερον τὸ 564, κάποιον διάταγμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ περὶ τοῦ *“ἀφθαρτοδοκητισμοῦ”* δὲν ἔγινε ἀποδεκτό ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ αἵρεσις τοῦ *“ἀφθαρτοδοκητισμοῦ”* ἐφανίσθη εἰς τὴν Αἴγυπτον τὸ 518, ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἀλικαρνασοῦ, ὅστις ἐδίδασκεν, ὅτι, ἡ ἀνθρώπινος φύσις τοῦ Χρι-

στοῦ ἤτο ἤδη ἀπὸ τὴν γέννησιν “ἄφθαρτος”. Αὐτό ὅμως ὠδηγοῦσε εἰς ἀμφιβολίαν τὸ πραγματικὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ, δι’ αὐτὸ ἀπερρίφθη ὡς Μονοφυσιτικὴ. *Οἱ Πατέρες ἔλεγον ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἔγινεν ἄφθαρτος*. Ὁ Μονοφυσισμὸς ὑποδιαιρέθη εἰς πολλὰς παραφυάδας ὅσον καμμία ἄλλη αἵρεσις.

Τὰς κυριωτέρας ὑποδιαιρέσεις καταχωροῦμεν εἰς τὴν συνέχειαν.

Εὐτυχῆς	{	Εὐτυχιανισταὶ = Ἄρμένιοι.	{	Τρεῖς αἵρέσεις	
		Φαντασιασταὶ			
		Δοκῆται			
		Ἰουλιανισταὶ		{	Ἄρθρωπομορφῖται
		Γαζανῖται			
Ἀκέφαλοι	{	Ἐσαιανισταὶ			
Θεοπασχῖται.					

Διόσκουρος	{	Μονοφυσῖται	{	Ἄγνοῆται = Θεμιστιανοὶ
		Διοσκουριανοὶ		Κοντοβασδίται
		Σευηριανοὶ		Παυλιανισταὶ
		Τιμοθεϊανοὶ		Δαμιανῖται = Ἀγγελῖται
		Θεοδοσιανοὶ		Κοσονῖται
		Διακρινόμενοι Ἀμφιβάλλοντες		Τριθεῖται
	Πετρῖται			
	Σεργιανῖται			
	Νιοβῖται			

Ἡ μὲ φανατισμὸ ἄρνησις τῶν Μονοφυσιτῶν, νὰ ἀπορρίψουν τίς πολλαπλασιαζόμενες συνεχῶς αἵρέσεις των, *τούς ὠδήγησεν εἰς τὰς Μεγάλας αἵρέσεις τοῦ Μονοθελητισμοῦ καὶ μονοενεργητισμοῦ τὰς ὁποίας κατεδίκησεν ἡ ΣΤ' Οἰκουμένη Σύνοδος*.

Ἡ Ε' Οἰκουμ. Σύνοδος ἐξέδωκεν: 1) Ὅρον Πίστεως. 2) Τούς 14 ἀναθεματισμούς κατὰ τῶν “*Τριῶν Κεφαλαίων*”, 3) τούς 15 ἀναθεματισμούς κατὰ τοῦ Ὀριγένους καὶ 4) τούς 10 ἀναθεματισμούς ἐκ τοῦ Διατάγματος τοῦ αὐτο-

κράτορος Ἰουστινιανουῦ.

Εἰς τὴν συνέχειαν καταχωροῦμεν ὀρισμένους ἐκ τῶν ἀναθεματισμῶν.

Πρῶτον: Ἐκ τῶν ἀναθεματισμῶν τῶν **“Τριῶν Κεφαλαίων”** τούς: 1ον, 2ον καὶ 3ον.

α'. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ Πατρός καὶ Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν, μίαν τε δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, Τριάδα ὁμοούσιον, μίαν θεότητα ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν, ἥγουν προσώποις, προσκυνουμένην, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Εἰς γὰρ Θεός καὶ Πατήρ ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἐν Πνεῦμα ἅγιον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

Δεύτερον: Ἐκ τῶν κατὰ Ὠριγένους ἀναθεματισμῶν τούς: 1ον, 10ον, 11ον καὶ 12ον.

α'. Εἴ τις τὴν μυθώδη προὔπαρξιν τῶν ψυχῶν καὶ τὴν ταύτην ἐπομένην τερατώδη ἀποκατάστασιν προσβέυει, Ἀνάθεμα ἔστω.

ι. Εἴ τις λέγει, ὡς τό τοῦ Κυρίου ἐξ ἀναστάσεως σῶμα αἰθέριόν τε καὶ σφαιροειδές τῷ σχήματι, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τῶν λοιπῶν ἐξ ἀναστάσεως ἔσται σώματα, καὶ ὅτι αὐτοῦ τοῦ Κυρίου πρῶτον ἀποτιθεμένου τό ἴδιον αὐτοῦ σῶμα, καὶ πάντων ὁμοίως εἰς τό ἀνύπαρκτον χωρήσει ἡ τῶν σωμάτων φύσις, ἀνάθεμα ἔστω.

ια'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἡ μέλλουσα κρίσις ἀναίρεσιν παντελῆ τῶν σωμάτων σημαίνει, καὶ ὅτι τέλος ἐστὶ τοῦ μυθεομένου ἡ αἴσλος φύσις, καὶ οὐδέν ἐν τῷ μέλλοντι τῶν τῆς ὕλης ὑπάρξει, ἀλλὰ γυμνός ὁ νοῦς, ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ'. Εἴ τις λέγει, ὅτι ἐνοῦνται τῷ Θεῷ Λόγῳ οὕτως ἀπαράλλακτως αἱ τε ἐπουράνιαι δυνάμεις καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ ὁ διάβολος καὶ τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας, ὡς αὐτός ὁ νοῦς ὁ λεγόμενος παρ' αὐτῶν Χριστός, καὶ ἐν

μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων καὶ κενώσας, ὡς φασίν, ἑαυτόν, καὶ πέρας ἔσσεσθαι τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἀνάθεμα ἔστω.

Τρίτον: Τούς δέκα ἀναθεματισμούς τοῦ διατάγματος τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

α'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, προϋπάρχειν τάς τῶν ἀνθρώπων ψυχάς, οἷα πρῶν νόας οὔσας καὶ ἀγίας δυνάμεις, κόρον δέ λαβούσας τῆς θείας θεωρίας καὶ πρὸς τό χειρον τραπείσας, καὶ διὰ τοῦτο ἀποφυγείσας μὲν τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, ἐντεῦθεν δέ ψυχάς ὀνομασθείσας, καὶ τιμωρίας χάριν εἰς σώματα καταπεμφθείσας, ἀνάθεμα ἔστω.

β'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, τήν τοῦ Κυρίου ψυχὴν προϋπάρχειν, καὶ ἠνωμένην γεγενῆσθαι τῷ Θεῷ Λόγῳ πρό τῆς ἐκ παρθένου σαρκώσεώς τε καὶ γεννήσεως, ἀνάθεμα ἔστω.

γ'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πρῶτον πεπλάσθαι τό σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀγίας παρθένου, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνωθῆναι αὐτῷ τόν Θεόν Λόγον, καὶ τήν ψυχὴν ὡς προϋπάρξασαν, ἀνάθεμα ἔστω.

δ'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πᾶσι τοῖς ἐπουρανίοις τάγμασιν ἐξομοιωθῆναι τόν τοῦ Θεοῦ Λόγον, γενόμενον τοῖς χερουβεΐμ, χερουβεΐμ, καὶ τοῖς σεραφεΐμ, σεραφεΐμ καὶ πάσαις ἀπλῶς ταῖς ἄνω δυνάμεσιν ἐξομοιωθέντα, ἀνάθεμα ἔστω.

ε'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ἐν τῇ ἀναστάσει σφαιροειδῆ τά τῶν ἀνθρώπων ἐγείρεσθαι σώματα, καὶ οὐχ ὁμολογεῖ ὀρθίους ἡμᾶς ἐγείρεσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

ς'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, οὐρανόν καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας καὶ ὕδατα τά ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν ἐμφύχους καὶ λογικάς εἶναι τινας δυνάμεις, ἀνάθεμα ἔστω.

ζ'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ὅτι ὁ δεσπότης Χριστός ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι σταυρωθήσεται ὑπὲρ δαιμόνων, καθά καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

η'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ἢ πεπερασμένην εἶναι τήν τοῦ Θε-

οὐ δύναμιν, καὶ τοσαῦτα αὐτόν δημιουργῆσαι, ὅσον περιδράξασθαι καὶ νοεῖν ἠδύνατο, ἢ τὰ κτίσματα συναΐδια εἶναι τῷ Θεῷ, ἀνάθεμα ἔστω.

θ'. Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πρόσκαιρον εἶναι τὴν τῶν δαιμόνων καὶ ἀσεβῶν ἀνθρώπων κόλασιν, καὶ τέλος κατὰ τινα χρόνον αὐτὴν ἔξειν, ἡγουν ἀποκατάστασιν γενέσθαι δαιμόνων ἢ ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

ι'. Ἀνάθεμα καὶ Ὁριγένει τῷ καὶ Ἀδαμαντίῳ τῷ ταῦτα ἐκθεμένῳ μετὰ τῶν μισαρῶν αὐτοῦ καὶ ἐπικαταράτων (ἐναγῶν τε) δογμάτων, καὶ παντὶ προσώπῳ φρονοῦντι ταῦτα ἢ ἐκδικοῦντι ἢ κατὰ τι παντελῶς ἐν οἰωδήποτε χρόνῳ τούτων ἀντιποιεῖσθαι τολμῶντι.

Ἡ Ε' Οἰκουμ. Σύνοδος δὲν ἐξέδωκεν Κανόνας.

Ἡ Σύνοδος αὕτη, ἢ Ε' Οἰκουμ. Σύνοδος τῆς Κων/λεως 553, ἐορτάζεται εἰς τίς 25 Ἰουλίου καὶ τὴν Κυριακὴν, μετὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου (16 Ἰουλίου).

Τό 1953 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐώρτασεν τὴν ἐπέτειον τῶν 1400 ἐτῶν ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Ἡ ΣΤ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 680-861

Ἡ Στ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Δ' τοῦ Πωγωνάτου εἰς τὴν Κων/λιν ἀπὸ 7 Νοεμβρίου 680 ἕως 16 Σεπτεμβρίου 681, μέ σκοπὸν τὴν καταδίκη τῆς αἰρέσεως τοῦ *Μονοθελητισμοῦ καὶ Μονοεργητισμοῦ* ἢ ὁποῖα συνετάραξε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν αὐτοκρατορίαν διὰ πολλὰ χρόνια.

Εἰς τὴν Σύνοδον συμμετεῖχον 174 ἐπίσκοποι ὅπως φαίνεται ἀπὸ τοὺς ὑπογράψαντας τὰ Πρακτικά, ἢ κατὰ

ἄλλους περισσότεροι, ἂν καί εἰς μερικές συνεδριάσεις ὁ ἀριθμὸς ἦτο πολὺ μικρότερος.

Παρίσταντο: Ὁ Πατριάρχης Κων/λεως Γεώργιος, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Πάπα Ἀγάθωνος, ὁ Ἀντιοχείας Μακάριος – ὅστις καθρέθη ἀπὸ τὴν Σύνοδον ὡς αἰρετικός.

Ἐπίσης παρίσταντο, ἀντιπρόσωποι τῶν πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων, ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου καὶ πάρα πολλοὶ ἄλλοι.

Αἰτία τῆς συγκλήσεως τῆς Στ' Οἴκουμ. Συνόδου ἦταν οἱ ἐναπομείναντες Μονοφυσῖται οἱ ὅποιοι παρεκκλίναντες ἀκόμη περισσότερο τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας, ἐδίδασκον ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχε μία θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν καὶ ἡ διδασκαλία αὐτὴ εἶναι ἡ γνωστὴ μέ τὸ ὄνομα Μονοθελητισμὸς καὶ Μονοενεργητισμὸς.

Τὸ αἰρετικὸ αὐτὸ φρόνημα προήρχετο κυρίως ἀπὸ τὸν Μονοφυσίτην Σεβῆρον Ἀντιοχείας καὶ τοὺς ὄπαδούς του.

Ἄλλη αἰτία ἦτο ἡ προσπάθεια τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου (610 - 641) νὰ ἐνώσῃ τοὺς Μονοφυσίτας οἱ ὅποιοι ἐπρέσβευον ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει μία φύσιν καὶ ἐπομένως μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἔνωσιν, δηλαδὴ τὴν θείαν.

Οἱ Μονοφυσῖται θὰ ἐδέχοντο τίς δύο φύσεις εἰς τὸν Χριστὸν μετὰ τὴν ἔνωσιν, ἐὰν καὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἐδέχοντο ἀντιστοιχῶς ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν.

Αὐτὴ ἡ θεωρία ὠδηγοῦσε πάλιν εἰς τὸν Μονοφυσιτισμὸν, καὶ θὰ ἀναιροῦσεν τὴν Δ' Οἴκουμ. Σύνοδον.

Ἡ αἵρεσις αὐτὴ τοῦ Μονοθελητισμοῦ ἀντιμετωπίσθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Σωφρονίου, ὅστις διὰ τῆς πολυσελίδου ἐγκυκλίου τὴν κατεδίκασεν τὸ 643.

Δέν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ αἵρεσις τοῦ Μονοενεργ-

γρητισμοῦ ὡς φρόνημα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι μέ τήν θεωρίαν των δέν ἠδύνατο νά ἐξηγηθοῦν τά συμβαίνο-
ντα εἰς τόν Χριστόν ὅπως:

1) Ὅταν ὁ Χριστός ἐνεργοῦσε θαύματα, θεραπείας ἀσθενῶν, δαιμονισμένων, ἀναστάσεις νεκρῶν, βάδισμα ἐπί τῆς θαλάσσης, πολλαπλασιασμός τῶν 5 ἄρτων καί δύο ἰχθύων κ.λπ., κ.λπ., ἡ ἐνέργεια αὐτή ἦτο ἀνθρώπιος ἢ θεϊκή; Ἀσφαλῶς θεϊκή.

2) Ὅταν ὁ Χριστός, περπατοῦσε, ἔτρωγε, ἐκοιμάτο, ἐδάκρυζε, ὠμιλοῦσε, ἐδιψοῦσε καί ἔπινε νερό, ἐκουράζετο (κεκοπιακῶς), ἴδρωνε, ἔσταζε αἷμα ἀπό τό πρόσωπόν του, (ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος), ἐπονοῦσε ἐπάνω εἰς τόν Σταυρόν, ἔτρεχεν αἷμα ἀπό τίς πληγές του καί τελικῶς ἐξέπνευσε. Αὐτά ὅλα ἦσαν ἐνέργειαι τῆς θείας φύσεώς του ἢ τῆς ἀνθρωπίνης; Ἀσφαλῶς τῆς ἀνθρωπίνης.

Εἰς ὅλα αὐτά ὁ Μονοθελητισμός καί Μονενεργητισμός δέν ἠδύνατο νά ἀπαντήσῃ ἢ οἱ ἀπαντήσεις δέν ἦσαν δυνατόν νά σταθοῦν καί νά γίνουν δεκταί, δι' αὐτό ἡ Στ' Οἰκουμ. Σύνοδος κατεδίκησεν τήν ἐν λόγω αἵρεσιν.

Εἰς τήν αἵρεσιν ταύτην, τήν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον περιέλθει ὅλες οἱ ἐκκλησίες – Κων/λεως, Ρώμης, Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ἀντιοχείας, Κύπρου κ.λπ.

Ἐναντίον αὐτῆς τῆς αἵρέσεως ὑπερμάχησαν δύο μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὁ **Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων καί ὁ ὅσιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής ἢ μᾶλλον ὀσιομάρτυς (580-662).**

Ὁ Πατρ. Σωφρόνιος ἐκοιμήθη τό 638, τόν ἀγῶνα συνέχισε ὁ μοναχός Μάξιμος ὅστις διῆλθε ὅλα σχεδόν τά πατριαρχεῖα καί μέ τήν χάριν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετέπεισεν αὐτά καί κατεδίκησαν τήν αἵρεσιν αὐτήν, ἐκτός τοῦ πατριαρχείου Κων/λεως.

Διά διαταγῆς τοῦ τότε αὐτοκράτορος συνελήφθη ὁ Ἅγιος Μάξιμος εἰς τὴν Ρώμην καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν Κων/λιν, ἀλλὰ μὴ μεταπεισθεὶς ἐξωρίσθη καὶ μετὰ πολλῶν μαρτυρίων ἐκοιμήθη ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ὅπως καὶ ὁ πάπας Ρώμης Μαρτίνος διὰ τὸν ἴδιον λόγον.

Ἡ Στ' Οἰκουμ. Σύνοδος ἦτις συνεκλήθη (18) ἔτη μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Ἁγίου Μάξιμου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε καὶ ἐξήτασεν τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου Ἱεροσολύμων τὴν ἐψήφισεν ὡς ἀθθεντικὴ καὶ δογματικὴ κείμενο.

Τὸ ὅλον κείμενον τῆς ἐγκυκλίου εἶναι 30 σελίδες κανονικοῦ σχήματος, καὶ διεσώθη ὁλόκληρον.

Εἰς τὴν συνέχειαν παραθέτομεν τμήματα τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου. Ἄν καὶ τὸ κείμενον αὐτῆς εἶναι γραμμένο εἰς τὴν γλώσσαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, χάριν τῆς Ἱερότητος αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν, ἐκρίθη σκόπιμον νὰ παρατεθοῦν δειγματοληπτικῶς μικρὰ μέρη αὐτοῦ.

“... Ὡσπερ οὖν τὴν ἐκατέρας οὐσίας καὶ φύσεως, ἐξ ὧν ἡμῖν ἀσυγχύτως ἐπὶ Χριστοῦ γέγονεν ἡ ἔνωσις, καὶ τὸν ἓνα Χριστόν καὶ Υἱόν ἀπετέλεσεν ὅλον Θεόν, ὅλον τόν αὐτόν πιστεύομεν ἄνθρωπον, ἐκατέραν φυσικὴν ὁμολογοῦμεν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ τὰς ἀσυγχύτως ἐνωθείσας φύσεις συγχέωμεν, εἴπερ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ μόνων κατὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα δεινούς αἱ φύσεις γνωρίζονται καὶ τῶν οὐσιῶν ἀεὶ τὸ διάφορον ἐκ τοῦ διαφόρου τῶν ἐνεργειῶν καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν· οὕτω καὶ πᾶσαν φωνὴν καὶ ἐνέργειαν, κἂν θεία τις ἦ καὶ οὐράνιος, ἢ ἀνθρωπίνη τε καὶ ἐπίγειος, ἐξ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ προῖέναι Χριστοῦ καὶ Υἱοῦ δογματίζομεν, καὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου καὶ μοναδικῆς ὑποστάσεως ὡς σεσαρκωμένους τοῦ Θεοῦ Λόγους ἐτύγχανεν, ὁ καὶ ἐκατέραν ἀμερίστως

καί άσυγχύτως ένεργειαν κατά τάς έαυτοῦ φύσεις έξ-
 αὐτοῦ φυσικῶς προβαλλόμενος· κατά μέν τήν θεϊαν
 αὐτοῦ φύσιν, καθ' ἣν ἦν καί τῷ Πατρὶ ὁμοούσιος, τήν θε-
 ἰκὴν καί άνέκφραστον· κατά δέ τήν ανθρωπίνην, καθ' ἣν
 καί τοῖς ανθρωποῖς ἡμῖν ὁ αὐτός ὁμοούσιος ἔμεινε, τήν
 ανθρωπείαν καί πρόσειον...”.

Μικρόν παράδειγμα καί μέ έπιφύλαξιν περί τῶν δύο
 ένεργειῶν καί θελημάτων τοῦ Χριστοῦ, ἴσως θά ἡδύνατο νά
 χρησιμοποιηθῆ, χωρίς αὐτό νά εἶναι άπόλυτον, ὁ ανθρωπος
 ὅστις εἶναι σύνθετος, άπό ὑλικόν σῶμα καί ἄϋλον ψυχή.

Ἄλλαι εἶναι αἱ ένεργεiai τοῦ σώματος ὅπως: κινεῖται,
 βαδίζει, εργάζεται, κοιμάται, τρέφεται μέ τροφή, ὕδωρ,
 αναπνέει, πονάει, ματώνει, αυξάνει, αδυνατίζει κ.λπ.
 καί ἄλλαι αἱ ένεργεiai τῆς ψυχῆς διά τοῦ νοός ὅπως:
 σκέπτεται, ἔχει επίγνωσιν καί συνείδησιν ὑπάρξεως, φι-
 λοσοφεῖ, θεολογεῖ, αστρονομεῖ, δημιουργεῖ ἐπιστῆμες,
 τρέχει εἰς τό παρελθόν, εἰς τό μέλλον καί ἐπιστρέφει εἰς
 τό παρόν ενῶ τήν ἴδιαν στιγμὴν τό σῶμα πολλάκις εύρί-
 σκεται εἰς τήν αὐτὴν στάσιν. Ὀργίζεται, αγαπᾶ, μισεῖ,
 φθονεῖ, συγχωρεῖ, συναποφασίζει, εἰρηνεύει, ἐχθρεύεται,
 ραδιουργεῖ, ἐπιθυμεῖ τήν δικαιοσύνην ἢ τήν ἀδικίαν ἔχει
 αγαθές ἢ πονηρές σκέψεις κυβερνᾶ τό σῶμα, τό ὀδηγεῖ
 ὅπου θέλει, ανταλλάσσει ιδέες, αναγνωρίζει ὕπαρξιν θε-
 οῦ, ἄλλην ζωὴν μεταφυσικὴν καί πνευματικὴν, ἐλέγχεται
 άπό τήν συνείδησίν της διά τίς πράξεις της ἂν εἶναι κα-
 λές ἢ ὄχι, κ.λπ., κ.λπ.

Ὅλα αὐτά εἶναι ένεργεiai καί θελήσεις τῆς ψυχῆς καί
 ὄχι τοῦ σώματος.

Περί τῶν δύο θελημάτων καί δύο ένεργειῶν εν τῷ Χρι-
 στῷ εύρίσκονται ὀρθόδοξοι θέσεις εἰς τούς Μεγάλους Πατέ-
 ρας τῶν προηγουμένων αἰώνων, εἰς τούς ὁποίους ἐστηρίχθη-

σαν οἱ Ἅγιοι, Σωφρόνιος καὶ Μάξιμος ὁ ὁμολογητής.

Περὶ τοῦ Δόγματος αὐτοῦ ἀργότερον ἔγραψαν καὶ ἄλλοι ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Φώτιος, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς κ.λπ.

Ἡ σπουδαιότης καὶ ἀναγκαιότης τῆς Στ' Οἴκουμ. Συνόδου διαπιστοῦται εἰς τό ὅτι διέσωσεν τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς ἀποπλανήσεως, ὅταν ὅλα τὰ πατριαρχεῖα εἶχον περιπέσει εἰς τὴν αἵρεσιν τοῦ Μονοεργητισμοῦ καὶ Μονοθελητισμοῦ.

Διότι ἐάν ἐπικρατοῦσεν ἡ αἵρεσις αὕτη θά καταργοῦσεν καὶ τὰς προηγουμένας Συνόδους ἤτοι, τὴν Ε', τὴν Δ', καὶ τὴν Γ' καὶ ἀφοῦ αἱ τρεῖς προηγούμεναι θά καταργοῦντο, τότε ἐτίθετο θέμα καὶ πρόβλημα καὶ διὰ τὰς δύο πρώτας, τὴν Α' καὶ Β' Οἴκουμ. Συνόδους, ἐάν δηλ. εἶχον διατυπώση ὀρθοδόξως τὰ περὶ Χριστοῦ εἰς τὸ **Τριαδολογικόν Δόγμα** καὶ τότε θά ἐπανήρχετο ἡ Ἐκκλησία εἰς τοὺς πρώτους ἀγῶνας τῆς κατὰ τῶν αἰρετικῶν τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων πρώτων αἰώνων.

Ἐπὶ πλέον θά εἶχεν χάση τό κῦρος τῆς ἡ Ἐκκλησία ὡς Ἀλάθητος καὶ καθοδηγουμένη ὑπὸ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅποτε θά ἐτίθετο ἐν ἀμφιβόλῳ ὀλόκληρος ἡ πνευματική τῆς ὑπόστασις.

Ἰδοὺ πού δύναται νά ὀδηγήσῃ μία ἔστω καὶ μικρά θεωρουμένη παρέκκλησις δογματικοῦ χαρακτήρος. Δι' αὐτό ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει: **“Ὅν μικρόν τό μικρόν ὅταν εἰς μέγαν ἐκφέρει”**, καὶ δι' αὐτό οἱ ἅγιοι ἠγωνίσθησαν ἀφιερώνοντες ὀλόκληρον τὴν ζωὴν των πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὀρθοδόξων Δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐξ αὐτῆς τῆς θέσεως θεωροῦμε σκόπιμο νά τονίσουμε ὅτι μέ τὴν Στ' Οἴκουμενική Σύνοδο διατυπώθηκε τελικὰ καὶ ἐπεκυρώθηκε ἐκκλησιαστικὰ τό **Χριστολογικόν Δόγμα**

τόν Ζ' αἰῶνα καί ἔτσι ἔληξαν οἱ μεγάλες τριαδολογικές καί χριστολογικές διαμάχες, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἤδη ἀρχίσει ἀπό τόν Γ' αἰῶνα.

Οἱ ἐναπομείναντες Μονοθελήτες εἶναι γνωστοί σάν *Μαρωνίτες* κυρίως στό Λίβανο.

Ἡ Στ' Οἰκουμενική Σύνοδος δέν ἐξέδωκε κανόνες, ὅπως καί ἡ Ε'. Τούς κανόνες αὐτῶν τούς ἐξέδωκε ἡ *Πενθέκτη Οἰκουμενική Σύνοδος 691/2* στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τήν συμπλήρωσι αὐτῶν τῶν δύο Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί διά τοῦτο, ὀνομάζεται καί Πενθέκτη, μέ τήν ὁποία θά ἀσχοληθοῦμε στή συνέχεια.

Ἡ Στ' Οἰκουμενική Σύνοδος ἐορτάζεται τήν 13η, 14η ἢ 18η Σεπτεμβρίου ἢ 23 Ἰανουαρίου.

Τό 1980 ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐώρτασεν τήν ἐπέτειον τῶν 1300 ἐτῶν ἀπό τῆς Συγκλήσεως τῆς Στ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Γίγαντες καί Ὑπέρμαχοι τῆς Ὁρθοδοξίας ἀναμφισβητήτως ὑπῆρξαν οἱ Ἅγιοι Σωφρόνιος πατρ. Ἱεροσολύμων καί Μάξιμος ὁ ὁμολογητής.

Η Ζ' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ 787

Ἡ Ζ' Οἰκουμενική Σύνοδος συνεκλήθη εἰς τήν *Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας* ὑπό τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Στ' καί τῆς μητρὸς του Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας τό ἔτος 787.

Σκοπός τῆς Συνόδου ἦτο νά καταδικάσῃ τήν αἵρεσιν τῆς εἰκονομαχίας καί τούς εἰκονομάχους καί νά ἐπιφέρῃ εἰρήνην εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί εἰς τήν αὐτοκρατορίαν.

Εἰς τήν Σύνοδον αὐτήν συμμετεῖχον 367, 365, 370 ἢ 350 Πατέρες. Ὁ ἀριθμός τῶν συνέδρων μελῶν ποικίλλει ὅπως

καί εἰς ὅλας τὰς προηγουμένας συνόδους, μάλιστα δέ εἰς ἐκείνας ὅπου διεσώθησαν πρακτικά.

Ὁ Πατρ. Κων/λεως Νικηφόρος (806 - 815), ὅστις ἦτο μέλος τῆς συνόδου αὐτῆς ἀναφέρει ὅτι οἱ Πατέρες ἦσαν 350.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει τό πιθανότερο εἶναι ὅτι ὁ ἀριθμός αὐτός (350) εἶναι κατά προσέγγισιν. Πρόεδρος τῆς Συνόδου ἦτο ὁ Κων/λεως Ταράσιος.

Ὁ πάπας τῆς Ρώμης Ἀδριανός Α' ἀπέστειλεν ἀντιπροσώπους καθὼς καί ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Πολιτιανός, ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας Θεοδώρητος καί ὁ Ἱεροσολύμων Ἡλίας.

Παρόντες ἦσαν ὁ Κύπρου Κων/νος ὁ μοναχός Θεοφάνης ὁ χρονογράφος καί πολλοί ἄλλοι.

Οἱ αὐτοκράτορες δέν παρέστησαν προσωπικῶς εἰς τὴν Σύνοδον ἀλλὰ ἀντιπροσωπεύθησαν ἀπὸ δύο ἀπεσταλμένων. Παρέστησαν ὁμως εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν ἢ ὅποια ἔγινε εἰς τὴν Κων/λιν καὶ ὑπέγραψαν τὰ πρακτικά καὶ τὸν ὄρον Πίστεως τῆς Συνόδου.

Ἡ Ζ' Οἰκουμ. Σύνοδος ἀρχικῶς ἤρχισεν τίς ἐργασίες της εἰς τὴν Κων/λιν τὸν Αὐγουστον τοῦ 786 ὅπου παρευρίσκοντο οἱ αὐτοκράτορες ἀλλ' ἐξαιτίας τῶν εἰκονομάχων οἵτινες εἰσῆρχοντο εἰς τὰς συνεδριάσεις δημιουργοῦντες σοβαρά προβλήματα μέ βανδαλισμούς καί δημιουργοῦσαν δυσμενεῖς συνθήκας, ἀνεβλήθη καί συνῆλθεν διὰ δευτέραν φοράν εἰς τὴν Νίκαιαν τό ἐπόμενον ἔτος.

Οἱ ἐργασίες της εἰς τὴν Νίκαιαν ἐγένοντο εἰς τὸν μητροπολιτικόν Ναόν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἀπὸ τίς 24 Σεπτεμβρίου 787 μέχρι τίς 13 Ὀκτωβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους εἰς 8 συνεδρίας.

Αἰτία διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Ζ' Οἰουμενικῆς Συνόδου

ἦτο ὁ πόλεμος τῶν εἰκονομάχων κατὰ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων, ὁ ὁποῖος ἄρχισεν ἀπὸ τό 726 μέ τόν αὐτοκράτορα Λέοντα Ἰσαυρον, ὅστις ἐξέδωκεν δύο Διατάγματα κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τό 726 καί τό 730.

Μέ αὐτά διέτασεν νά κατεβάσουν τὰς ἀγίας Εἰκόνας καί νά τίς καταστρέψουν καί ἀπαγόρευσε τελείως τήν προσκύνησιν αὐτῶν ὡς *εἰδωλολατρεία*.

Ἡ Εἰκονομαχία εἶχε δύο φάσεις, α) ἡ πρώτη 726 - 728 καί β) ἡ δευτέρα 815 - 843.

Τό 754 σύνοδος εἰκονομαχική εἰς τά ἀνάκτορα τῆς Ἱερειᾶς μέ 338 ἐπισκόπους χωρίς νά συγκαλέσῃ τά ἄλλα Πατριαρχεῖα κατεδίκασεν τήν προσκύνησιν τῶν ἀγίων εἰκόνων, *κυρίως τήν Εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ὡς νεστοριανική καί μονοφυσιτική αἵρεσι*.

Ἐδῶ πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι καί ἡ αἵρεσις αὐτή τῆς Εἰκονομαχίας ἦτο κατὰ τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὅπως καί (4) προηγούμεναι, *Νεστοριανισμός, Μονοφυσιτισμός, Μονοθελητισμός καί Μονοενεργητισμός*.

Ἡ εἰκονομαχία εἶχε βαθιές ρίζες ἀπὸ τόν 4ον αἰῶνα καί ἀπὸ τίς αἵρέσεις τῶν *Παυλικιανῶν καί Νεστοριανῶν αἵτινες δέν ἐδέχοντο τὰς ἀγίας εἰκόνας*.

Μάλιστα ὀρισμένοι αἵρέσεις αἱ ὁποῖαι δέν ἐπίστευον ὅτι ὁ Χριστός εἶχε καί πραγματικήν ἀνθρώπινον φύσιν ἀλλά φανταστικήν, (*ἔλεγον ὅτι κατὰ φαντασίαν ἐφαίνοντο ὅτι ἐσαρκώθη*), καθὼς καί οἱ *δοκῆται*, συγγενεῖς τῆς αἵρέσεως τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ ὁ ὁποῖος πρέσβευε ὅτι ἡ ἀνθρώπινος φύσις "*ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς θείας*" καί ἔμεινε μόνον ἡ θεία, αὐταὶ ἦσαν κατὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων καί ἰδίως τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ αἵρεσις αὐτῆ τῆς εἰκονομαχίας ὡς *χριστολογική* εἶχε καί προέλευσιν καί κίνητρα *ἐβραϊκά κατάλοιπα*, ὅπως

εἶπαμεν ἀρχικῶς ἀπό τούς ἕξ ἑβραίους γενομένους χριστιανούς ἢ καί ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν ἑβραίων, οἱ ὅποιοι τότε εἶχον τό κέντρον τους εἰς τήν Κων/λιν.

Προσχήματα τῆς εἰκονομαχίας ἦσαν:

1. Οἱ εἰκόνες εἶναι εἰδῶλα καί ἡ προσκύνησις των εἰδωλολατρεία. (ἑβραϊκή προέλευσις).

2) Οἱ εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ εἶναι νεστοριανική αἵρεσις διότι χωρίζει τήν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καί παρουσιάζει μόνον τήν ἀνθρωπότητά του.

Παρενθετικά ἀναφέρομεν ὅτι οἱ ἀπόψεις αὐτές συμπίπτουν μέ τίς αἰρετικές ἀπόψεις τῶν σημερινῶν *νεοεικονομάχων*, οἱ ὅποιοι πιστεύουν ὅτι γίνεται ὁ χωρισμός αὐτός, (θεότητος & ἀνθρωπότητος), εἰς τάς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀγιογραφημέναι κατά τήν μὴ Βυζαντινὴ τεχνοτροπία.

Αὐτοὶ φρονοῦν ὅτι ὁ Χριστός διὰ τῆς βυζαντινῆς εἰκονογραφικῆς τέχνης "*παρίσταται ὡς Θεάνθρωπος*" (αἰρετική θεωρία Χρυσοφίου, Μαξίμου Τσακίρογλου καί τῶν ὁμοφρόνων των).

3) Τό εἰκονιζόμενον πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν εἰκόνα δέν ἦτο τό πραγματικόν πρόσωπον πού εἶχε ὁ Χριστός. Ἄρα εἶναι εἰδῶλον.

Ἡ Εἰκονομαχική αἵρεσις τοῦ *8ου αἰῶνος* εἰς τήν οὐσίαν ἦτο *συνέχεια τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ* τόν ὅποιον ἐχρησιμοποίησεν ὁ ἑβραϊσμός εὐρών τήν κατάλληλον εὐκαιρίαν.

Ὁ Μονοφυσιτισμός ἐπρέσβευε ὅτι μετά τήν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων ἐν Χριστῷ, ἦτοι τῆς θείας καί τῆς ἀνθρωπίνης ἔμεινεν μόνον ἡ θεία διότι ἡ ἀνθρωπίνη ἀπερροφήθη ὑπό τῆς θείας. Ὅποτε δέν ὑπῆρχε ἀνθρώπινος φύσις καί δι' αὐτό δέν ἔπρεπε νά εἰκονίζεται ἡ μορφή τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ εἰκονομαχία ἦτο τό τελευταῖον ἢ φυλάκιον τῶν

προηγουμένων χριστολογικῶν αἱρέσεων.

Ἡ ἀγία καὶ Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος κατὰ τὴν συνέλευσίν της ἀκύρωσε τὴν αἱρετικὴν Σύνοδον τοῦ 754 τὴν ὁποίαν κατεδίκασεν ὡς εἰκονομαχική καὶ ἀναθεμάτισεν ὅλους τοὺς εἰκονομάχους.

Ἀποκατέστησεν τοὺς ὑπερασπιστάς τῶν Ἀγίων Εἰκόνων, Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, Γερμανόν Πατριάρχην Κων/λεως κ.λπ. τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀναθεματίσει ἢ ἐν Ἱερεῖα εἰκονομαχική σύνοδος τὸ 754.

Τὸ μόνον θέμα μέ τὸ ὁποῖον ἠσχολήθη ἡ Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ἦτο ἡ Ἀναστήλωσις τῶν ἀγίων εἰκόνων. Διευτύπησεν Δογματικόν ὄρον Πίστεως, ἀπόσπασμα τοῦ ὁποίου περιελήφθη εἰς τὸ “Συνοδικόν τῆς Ὁρθοδοξίας”, ἀναγινωσκόμενον τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας τὴν Ἀ΄ Κυριακὴν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς.

Κατὰ τῆς Εἰκονομαχίας συνέγραψεν τρεῖς λόγους ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέπτυσεν τὴν θεολογίαν του περὶ τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων. (Migne PG, 94, 1232 - 1420).

Τονίζει καὶ ὁ ἴδιος τὸ τοῦ Μεγ. Βασιλείου ὅτι: “Ἡ τῆς εἰκόνος τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει· πρωτότυπον δέ ἐστὶ τὸ εἰκονιζόμενον, ἐξ οὗ τὸ παράγωγον γίνεται”. (Migne PG, 94, στί 1169 Α΄).

Ἡ Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδος ἐξέδωκεν 22 Ἱ.Κανόνας. Εἴκοσι ὀκτώ (28) ἔτη μετὰ τὴν Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδον ἀνεκινήθη πάλιν ἡ εἰκονομαχία ἣτις διήρκησεν ἄλλα (28) ἔτη (815 - 843).

Τότε ἀνεφάνησαν οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν Ἱ. Εἰκόνων ὁ Νικηφόρος Κων/λεως, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης κ.λπ.

Τέλος, ἡ Θεοδώρα ἡ Αὐγούστα (τὸ ἅγιον Λεῖψανον αὐτῆς ὀλόκληρον σώζεται εἰς Κέρκυραν), συγκαλεῖ τοπι-

κὴν σύνοδον μέ πατριάρχην τόν Μεθόδιον Κων/λεως (842 - 846) τό 843 εἰς Κων/λιν ἥτις Ἄνανέωσεν τὰς ἀποφάσεις τῆς Ζ' Οἴκουμ. Συνόδου τοῦ 787.

Ἐκτός αὐτοῦ ὤρισε νά τελεσθῆ πανηγυρική ἀναστήλωσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων τήν Α' Κυριακήν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς (τότε 19 Φεβρουαρίου 843), περιφέροντας αὐτάς εἰς ὅλην τήν πόλιν.

Ἐκτοτε ἐθεσπίσθη ἡ *έορτή τῆς ὀρθοδοξίας*, νά ἐορτάζεται ἐπισήμως τήν Α' Κυριακήν τῶν Νηστειῶν ἡ ὁποία ἀπό τότε ὀνομάζεται "*Κυριακή τῆς Ὀρθοδοξίας*" εἰς ἀνάμνησιν τοῦ *Θριάμβου καί τῆς νίκης τῶν ἀγίων Εἰκόνων ἀλλά καί γενικότερον τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐναντίον ὄλων τῶν αἱρέσεων.*

Ἡ Ζ' Οἴκουμ. Σύνοδος ἐορτάζεται τήν Κυριακήν ἥτις θά συμπέσῃ μεταξύ 11 - 17 Ὀκτωβρίου.

Τό ἔτος 1987 ἡ Ὀρθόδοξος Καθολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐώρτασεν τήν ἐπέτειον τῶν 1200 ἐτῶν ἀπό τῆς συγχλήσεώς της.

Η ΠΕΝΘΕΚΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ (691 - 192)

Ἡ Πενθέκτη, ἥτοι ἡ "*ἐν Τρούλλῳ*" Οἰκουμενική Σύνοδος συνεχλήθη ὑπό τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ Β', (685 - 695), τόν ρινόμητον, υἱόν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, εἰς τήν Κων/λιν, τό ἔτος 691. Ἡ Σύνοδος συνῆλθεν πιθανώτατα ἀπό φθινόπωρον (Ὀκτώβριον 691 ἕως Αὐγούστον τοῦ 692). Ἄλλοι ἱστορικοί πιθανολογοῦν τήν ἀρχή καί τήν λήξιν τῶν συνεδριάσεων τῆς Συνόδου ἀπό (1η Σεπτεμβρίου 691 - 31 Αὐγούστου 692).

Ἐλαβον μέρος εἰς αὐτήν κυρίως οἱ Πατέρες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν λάβει μέρος εἰς τήν Στ' Οἰκουμενικήν Σύνοδον τό 680

- 81 καὶ ἀνέρχονται εἰς τὸν ἀριθμὸν 211, ἢ 227 ἢ 240.

Εἰς αὐτὴν τὴν Σύνοδον προήδρευσε ὁ Κων/λεως Παῦλος Γ' (688 - 694).

Παρόντες ἦσαν οἱ Πατριάρχαι, Ἀλεξανδρείας Πέτρος, Ἀντιοχείας Γεώργιος καὶ Ἱεροσολύμων Ἀναστάσιος.

Τὸν Ρώμης Σέργιον (687 - 701) τὸν ἐκπροσωποῦσε ὁ ἐπίσκοπος Γορτύνης Κρήτης Βασίλειος ὁ ὁποῖος ὑπέγραψεν εἰς τὰ πρακτικά ὡς, *“ἐπέχων τὸν τόπον τῆς πάσης τῆς Συνόδου τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τῆς Ρώμης”*.

Τὴν Σύνοδον αὐτὴν οἱ παπικοὶ τότε δὲν τὴν ἀνεγνώρισαν. Ἀργότερον ὅμως ἐπὶ Μεγάλου Φωτίου καὶ Πάπα Ἰωάννου Η' (872 - 882), ἀνεγνώρισαν τοὺς Κανόνας τῆς Πενθέκτης μέ ὀρισμένους ὄρους.

Ἡ ἰδία ἡ Σύνοδος χαρακτήρισε τὸν ἑαυτὸν της ὡς *Οἰκουμενική*.

Σκοπὸς τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου ταύτης ἦτο ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἔργου τῶν δύο προηγουμένων συνόδων, Ε' καὶ Στ' καὶ ἡ ἔκδοσις τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐπειδὴ αὐταὶ ἠσχολήθησαν κυρίως μέ θέματα Δογματικά καὶ δὲν ἐξέδωσαν Κανόνας.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ σύνοδος αὕτη ὠνομάσθηκε *“Πενθέκτη”*, σάν συμπληρωματικὴ τῆς Ε' καὶ τῆς Στ'. Ἀκόμη δὲ ὠνομάσθηκε καὶ *“ἐν Τρούλλῳ”*, διότι εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν ἀνακτόρων ὅπου συνεδρίαζεν αὕτη ἦτο σκεπασμένη μέ τρούλλο.

Ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὁ πατριάρχης Ταράσιος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τὴν ὀνομάζουν *“ἕκτην Οἰκουμενική”* σάν συνέχεια ἐκείνης, ἀφοῦ οἱ περισσότεροὶ Πατέρες αὐτῆς ἦταν μέλη τῆς Στ' Οἰκουμ. Συνόδου, ἡ ὁποία εἶχε συνέλθει πρὶν δέκα ἔτη (τό 680 - 681).

Ἡ Πενθέκτη κατὰ τό διάστημα τῶν συνεδριάσεων της διε-

τύπωσεν καὶ ἐξέδωκεν 102 ἱερoύς κανόνας, συμπληρώνοντας τὸ ἔργον τῶν δύο προηγουμένων συνόδων *Ε' καὶ Στ'*.

Μία σημαντικὴ λεπτομέρεια ἐνός Κανόνος τῆς Πενθέκτης, ἥτοι τοῦ (82), εἶναι ὅτι δι' αὐτοῦ ἀνεγνωρίζετο ἡ προσκύνησις τῶν εἰκόνων καὶ εἰδικῶς τοῦ Χριστοῦ.

Αὐτὸ τὸ σημειώνομεν διότι εἰς τὴν συνέχειαν θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν Ζ' Οἰκουμ. Σύνοδον ἢ ὁποῖα ἠσχολήθη μετὰ τὴν προσκύνησιν τῶν ἱερῶν Εἰκόνων τὰς ὁποίας ἐπολέμησεν ἡ αἵρεσις τῶν Εἰκονομάχων καὶ οὕτω ὀλοκληρῶνεται καὶ καταχυρῶνεται τὸ Ὅρθόδοξον ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΟΓΜΑ τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸ ΘΕΑΝΔΡΙΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ διὰ τῶν (5) πέντε τελευταίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἀεροφωτογραφία τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τοῦ Κερατίου Κόλπου, ὅπου ἡ ἔδρα τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου καὶ ὅπου συνεκροτήθησαν αἱ Οἰκουμ. Σύνοδοι Β', Ε', ΣΤ', & Ζ'. Ὁ Ἱ. Ν. τῆς Ἁγίας Σοφίας διακρίνεται στὸ ἐπάνω ἀριστερὰ μέρος τῆς φωτογραφίας.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΤΩΝ

Εἰς προηγούμενον κεφάλαιον τοῦ παρόντος, *“Αἱ αἱρέσεις ... καί αἱ προελεύσεις των”*, ἔχομεν ἀναφέρει τούς (4) μεγάλους ἐχθρούς οἱ ὅποιοι ἦσαν: 1) οἱ Ἑβραῖοι, 2) οἱ Εἰδωλολάτραι, 3) οἱ Φιλοσοφούντες καί 4) οἱ ἀσιᾶται εἰδωλολάτραι.

Ἡ ἐχθρική διάθεσις ὄλων αὐτῶν, μετεφράσθη εἰς πόλεμον ὑπό δύο μορφάς:

Ἡ πρώτη, ἦτο ὁ ἀπευθείας πόλεμος τῶν τεσσάρων ἀναφερομένων, πρὸς τὴν ἐξ οὐρανοῦ Ἀποκαλυφθεῖσαν ΑΛΗΘΕΙΑΝ, τὴν Χριστιανικὴν Πίστιν, μέ διωγμούς καί μαρτύρια μέχρι θανάτου.

Ἡ Δευτέρα, ἦτο ἔμμεσος πόλεμος, ὁ προερχόμενος ἐξ αὐτῶν, διότι ἐπολεμεῖτο ἡ Ἐκκλησία ἐκ τῶν ἰδίων τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον τὴν καταγωγὴν ἐξ αὐτῶν.

Ὅσοι δηλαδὴ ἐγένοντο χριστιανοὶ ἐξ αὐτῶν καί δὲν ἀπέβαλον ἐντελῶς τὰ τῆς προηγουμένης θρησκείας των, ἐδημιούργησαν ἕναν *πέμπτον ἐχθρόν* τοῦ χριστιανισμοῦ, τὰς *“ποικιλωνύμους αἱρέσεις”*.

Αὐτό συνέβη, διότι ὅπως εἶπομεν διατηροῦσαν εἰς ἀρκετόν βαθμόν τίς προηγούμενες δοξασίαι, τὰ *“πιστεύω”* των, καί τίς κοσμοθεωρίαι των, ἔτσι ὥστε δημιουργοῦσαν ἀναλόγως μικρὴ ἢ μεγάλην αἵρεσιν.

Αὐτούς λοιπόν δυνάμεθα νά τούς χαρακτηρίσωμεν ὡς τούς *“Σαμαρείτας”* πρό Χριστοῦ οἱ ὅποιοι ἐδέχθησαν μὲν τὸν *Νόμον τοῦ Μωϋσέως*, ἦτοι τὰ (5) πρῶτα βιβλία τῆς

Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀλλά ἀπέρριπτον τὰ ὑπόλοιπα.

Παράλληλα δέ διετήρησαν καί πολλά ἐκ τῆς προηγουμένης ειδωλολατρικῆς, Ἀσιατικῆς ἢ Βαβυλωνιακῆς θρησκείας των.

Διὰ τοῦτο οἱ Ἑβραῖοι δέν τούς ἐδέχθησαν ὡς ὁμοθρήσκους των καί δέν εἶχαν καμμίαν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ των καθὼς ἀναφέρει ὁ Εὐαγγ. Ἰωάννης: **“οὐ γάρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις”** (Ἰωάν. Δ' 9).

Παρομοίως λοιπόν, χαρακτηρίζομεν καί ἡμεῖς τούς **αἵρετικούς, ὡς τούς Σαμαρεῖτας μετὰ Χριστόν**, καί παρᾶλληλίζοντες αὐτούς μέ ἐκείνους λέγομεν: **“οὐ γάρ συγχρῶνται Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, Αἵρετικοῖς”**.

Ἡ διάρκεια τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἐκκλησίας κατά τῶν τότε αἵρετικῶν διήρκεσεν 850 περίπου ἔτη.

Αὐτοί, μὴ ὑποταχθέντες εἰς τὴν **Θεόπνευστον ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ** ἢ ὁποῖα ὀμιλεῖ ξεκάθαρα περί τῆς Θεανθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ καί ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τοῦ **“σπορέως τῶν ζιζανίων”**, **διαβόλου**, **“ἔσπειραν ζιζάνια”** καί ἐφύτρωσαν καί πολλαπλασιάσθησαν αἱρέσεις τὰς ὁποίας θά ἀναφέρωμεν κατωτέρω.

Αἱ χριστολογικαὶ αἵρετικαὶ θεωρίαι τὰς ὁποίας θά παραθέσωμεν εἶναι **μόνον αἱ κυριώτεραι** ἐξ αὐτῶν, ἀναφερόμεναι περιληπτικῶς, διὰ νά δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης νά σχηματίσῃ μίαν μικράν εἰκόνα περί αὐτῶν. Ἡ πλήρης ἀναφορά δέν εἶναι δυνατὴ εἰς τό παρόν, λόγῳ χώρου.

Αἱ διαφοροὶ αἵρετικαὶ θεωρίαι περί τοῦ Χριστοῦ

1. Ὁ Ἄρειος ἐπίστευεν ὅτι: Ὁ Θεός ἐδημιούργησεν τόν Χριστόν πρὶν ἀπ' ὅλα τὰ δημιουργήματά του καί μετὰ διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐδημιούργησεν τόν ἀόρατον καί

όρατόν κόσμον. Δηλαδή κάτι μέσον Θεοῦ καί κόσμου, ἦτο ὁ Χριστός.

Ὁ Χριστός εἶναι κτίσμα τοῦ Θεοῦ καί ὄχι τῆς αὐτῆς οὐσίας μετά τοῦ Θεοῦ, διότι, “ἦν ποτέ ὅτε οὐκ ἦν”.

Ἐάν ὁ Θεός ἐγέννησεν υἱόν, τόν Χριστόν, τότε τό Πνεῦμα εἶναι τό “ἐγγονάκι” τοῦ Θεοῦ. (Ἄπαγε τῆς βλασφημίας!). Αὐτά καί ἄλλα παρόμοια ἐπίστευεν ὁ Ἄρειος.

2. Ὁ Χριστός εἶχεν τήν ψυχήν τοῦ Ἀδάμ (διάφοροι αἰρετικοί).

3. Δέν εἶχεν σῶμα ὅμοιον μέ τῶν ἀνθρώπων (διάφοροι αἰρετικοί).

4. Τό σῶμα του προϋπῆρχεν καί τό ἔφερεν ἀπό τόν οὐρανόν.

5. Ὁ Χριστός πῆρε ἀπό τήν Παρθένον Μαρίαν μόνον σῶμα χωρίς ψυχήν, καί τήν θέσιν τῆς ψυχῆς κατέλαβεν ἡ Θεότης. (Απολλινάριος).

Δεύτερη θεωρία τοῦ Ἀπολλιναρίου: Ὁ Χριστός πῆρε σῶμα καί ψυχήν ἄνουν, (χωρίς λογική), καί τήν θέσιν τοῦ νοός κατέλαβεν ὁ Θεός Λόγος.

Τρίτη θεωρία Ἀπολλιναρίου: Ὁ Χριστός δέν εἶναι Θεάνθρωπος ἀλλά μόνον Θεός διότι ἔλαβεν ἢ ἔφερεν μόνον σάρκα. Καί ἐφ’ ὅσον ἔλαβεν μόνον σάρκα ἐσαρκώθη, ἀλλά δέν ἐνηθρώπισεν. Ἡ ἀνθρώπινος φύσις τοῦ Χριστοῦ δέν ἦτο ὅμοιος μέ τῶν ἀνθρώπων. Ἀκόμη ἐπίστευε ὅτι εἰς τό τρισύνθετον τοῦ ἀνθρώπου σῶμα, ψυχή καί πνεῦμα καί ἄλλας αἰρέσεις περί χιλιετοῦς βασιλείας κ.λπ.

Ὅλοι οἱ αἰρετικοί ὡς γνωστόν δέν εἶχον συστηματοποιήσει τάς θεωρίας των ἐξ ἀρχῆς, ἀλλά τάς διεμό-

ρφωνον, σταδιακῶς κατά τήν πορείαν, μέ περισσοτέρας ἢ λιγοτέρας ἀποκλίσεις ἐκ τῆς Ὀρθοδοξίας, τροποποιούντες αὐτάς κατά τήν κρίσιν των καί τίς ἀνάγκες των διά τήν ἐπικράτησίν των. Τόν ἴδιον λοιπόν τρόπον ἠκολούθησε καί ὁ αἵρετικός Ἀπολινάριος.

Τήν αὐτήν τακτικήν ἠκολούθησαν καί οἱ λοιποὶ ὅπως, Μανιχαῖοι, Πνευματομάχοι, ὁμοιουσιανοί, Νεστοριανοί, Μονοφυσίται, Μονοθεληταί, εἰκονομάχοι κλπ.

Παράδειγμα εἰς τήν ἐποχήν μας παρόμοιον ἔχομεν τήν τακτικήν τῶν νεοεικονομάχων, οἱ ὅποιοι ἀλλάζουν "πιστεύω" διότι ἀντιφάσκουν μέ τόν ἑαυτό τους καί ἔτσι παραπλανοῦν καί ἀποπροσανατολίζουν τούς ἀφελεῖς, διαμορφώνοντες καί τροποποιούντες αὐτό, διότι ἐπ' ἀληθεία δέν ξέρουν τί πιστεύουν!

Ἄλλαι αἵρετικά θεωρία περί Χριστοῦ.

6) Ὁ Υἱός ἦτο κατώτερος ἀπό τόν Πατέρα καί ἀνώτερος ἀπό τό Ἅγιον Πνεῦμα. (Ὠριγένης).

7) Ὁ Χριστός εἶναι: Ἐνωσις θεότητος μετά προϋπαρχούσης ψυχῆς καί σώματος τό ὅποῖον ἐλήφθη ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας (Ὠριγένης).

Σημειωτέον ὅτι ὁ Ὠριγένης εἶναι αὐτός ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐχρησιμοποίησεν τόν ὄρον "Θεάνθρωπος" διά τοῦ ὁποῖου ἐπίστευε ὅτι αἱ δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ ἠνώθησαν εἰς ἓνα πρόσωπον τόν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

Παρά ταῦτα ὅμως, δέν εἶχεν ὀρθόδοξον ἀντίληψιν περί προελεύσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καθώς καί δι' ἄλλα, δι' αὐτό κατεδικάσθη καί ἀναθεματίσθη ὑπό τῆς Ἐ' Οἰκ. Συνόδου.

8) Ὁ Θεός εἶναι ἓνα πρόσωπον ὃ δὲ Υἱός εἶναι ἡ δύναμις του. (Παῦλος Σαμοσατέας).

9) Οἱ Ἄνόμοιοι ἐπίστευον ὅτι ὁ Υἱός ἦτο κατ' οὐσίαν "ἀνόμοιος τῷ Πατρὶ". Αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἀκραῖοι Ἀρειανοί.

10) Οἱ "ὅμοιοι", προκειμένου νά συμβιβάσουν τοὺς "ὁμοιουσιανούς" καὶ τοὺς "ἀνομοίους", ἐδέχοντο τὸν Υἱόν ὡς ὅμοιον μέ τὸν Πατέρα, χωρὶς νά διευκρινίζου πῶς ἐννοοῦν τὸ "ὅμοιος", ὅποτε ἐκατηγορήθησαν ὡς "ἀνόμοιοι" ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους.

11) Ὁ Ἰησοῦς ἦτο μόνον ἄνθρωπος χωρὶς θεικὴν ἐνέργειαν. (Θεόδοτος Σκητεύς, 190 μ.Χ.).

12) Εἰς τὸν Χριστόν ἦσαν Δύο υἱοί. Δηλαδή ἄλλος ἦτο ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλος ὁ Υἱός τῆς Παρθένου Μαρίας, δι' αὐτό τὴν ὀνόμαζον ἀνθρωποτόκον ἢ θεοδόκον καὶ ὄχι Θεοτόκον (Νεστόριος).

13) Εὐτυχής: Ἐπίστευε ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως δέν ὑπάρχουν δύο φύσεις, διότι ἡ ἀνθρωπίνη ἀπερροφήθη ὑπὸ τῆς Θείας καὶ ἔμεινεν μόνον ἡ Θεία.

Τότε κατὰ τὴν ἀποψίν των πρέπει νά ἔπασχε ἡ Θεία, ὅποτε οἱ ὀρθόδοξοι τοὺς ὀνόμασαν Θεοπασχίτας καὶ Μονοφυσίτας.

14) Σαβέλλιος: Ὁ Υἱός δέν ἦτο πρόσωπον ἢ ὑπόστασις, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ Θεός ὅστις ἔχει ἓνα μόνον πρόσωπον καὶ ἐμφανίζεται μέ τρία διαφορετικά προσωπεῖα, τρόπους ἢ ὀνόματα ἦτοι: Ἄλλοτε ὡς Πατήρ, ἄλλοτε ὡς Υἱός καὶ ἄλλοτε ὡς Πνεῦμα.

Οἱ ὀπαδοί του ὀνομάσθησαν Σαβελλιανοί ἢ Πατροπασχίται. Ὁ δὲ Σαβέλλιος κατεδικάσθη καὶ ἀναθεματίσθη ὑπὸ τῆς Β' Οἴκουμ. Συνόδου.

15) Κήρυνθος: Ὁ αίρειτικός αὐτός ἐξεχώριζεν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ ἐπίστευε ὅτι ἡ ἐνσάρκωσις ἢ ἐνανθρώπισις τοῦ Χριστοῦ ἦτο τελείως φαινομενική, (φανταστική), ὅπως οἱ Θεοφάνειες τῆς Παλ. Διαθήκης.

Οἱ ὀπαδοὶ του ὠνομάσθησαν “**Δοκῆται**” ἢ “**Φανταστίται**”. Αὐτός ἐζήσεν τέλη τοῦ πρώτου αἰῶνος καὶ ἀρχὰς τοῦ δευτέρου αἰῶνος.

16) Ἐβριωνῖται: Ἐπίστευον ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο κανονικός ἄνθρωπος, ὅστις κατὰ τὴν βάπτισιν ἔγινεν θεοφόρος ὅπως οἱ παλαιοὶ προφῆται καὶ ἴσως λίγο περισσότερο.

Αὐτοὶ ἦσαν οἱ προερχόμενοι ἐξ ἐβραίων Χριστιανοὶ καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Χριστὸς ἠνώθη μετὰ τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν Βάπτισιν καὶ ἔγινεν **Θεοποιημένος ἄνθρωπος**.

17) Ὁ Μαρκίων: Εἶχεν ἐπίδρασιν ἐκ τῶν Γνωστικῶν καὶ ἄλλων ἀνατολικῶν θρησκειῶν, ἐπίστευε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶχε ἀγγελική σωματικότητα, (οὐράνιον σῶμα), καὶ ὅπως οἱ τρεῖς ἄγγελοι εἰς τὸν Ἀβραάμ ἔτρωγον, ἔπινον, ὡς σωματικοὶ καὶ πραγματικοὶ ἄνθρωποι, οὕτω ἐφαίνετο καὶ εἰς τὸν Χριστὸν ὅστις εἶναι ὁ ἀγαθὸς θεὸς καὶ κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκτὸς αὐτῶν ἐπίστευεν καὶ ἄλλα ἀντιφατικά καὶ παρανοϊκά.

18) Οἱ Παυλικιανοί: Αὐτοὶ ἦσαν “**Δοκητισταὶ**” καὶ συνταυτίζοντο μετὰ τῶν Γνωστικῶν καὶ Μαρκιωνιστῶν.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἤθελον νὰ προσελκύσουν καὶ ἄλλους αίρειτικούς μαζί των, ὅπως τοὺς Νεστοριανούς κλπ. προσεποιούντο ὅτι συνεφώνουν μετὰ αὐτοὺς διαμορφώνοντες καὶ προσαρμόζοντες τίς αίρειτικὲς των θεωρίες ὥστε νὰ προσεγγίζον μετὰξὺ των.

Δι' αὐτό, “συνελαυνόμενοι διομολογεῖν ἐκ τῆς Παρθένου προελθεῖν τόν Χριστόν, ἐπειδάν ὅπως συναναγκασθῶσιν, ἄνωθεν μέ τό σῶμα συγκατανεγκεῖν αὐτό τερατολογουῖσιν, δι' αὐτῆς δέ ὡς διά σωλήνος διεληλυθέναι”. (Ἐκκλ. ἱστορ. Στεφανίδου σελ. 256).

Τοῦτο ἐδέχοντο καί οἱ Βαλεντιανοὶ Γνωστικοί.

Δηλαδή: Πιεζόμενοι προσεποιουῖντο ἀναγκαζόμενοι νά δεχθοῦν ὅτι ὁ Χριστός προῆλθεν ἐκ τῆς Παρθένου, φέροντας τό σῶμα του ἄνωθεν (ἐξ οὐρανοῦ), τερατολογουῖντες ἔλεγον ὅτι ἐπέρασεν αὐτό, (τό σῶμα), διά τῆς Παρθένου ὅπως περνᾷ ἕνα ἀντικείμενο μέσα ἀπό τό σωλήνα.

Αὐτά τά τερατολογήματα ἐπίστευον οἱ Δοκητισταί καί μέ τήν αἴρεσιν αὐτήν συνεφώνησαν πολλοί αἰρετικοί μέ παρεμφερεῖς θεωρίας.

19) Οἱ Πατροπασχῖται ἔλεγον “τόν Πατέρα γεγενῆσθαι καί πεπονθέναι”. Αὐτή ἦτο φράσις τοῦ Μικρασιάτου Νοητοῦ ἐκ Σμύρνης (περί τό 180) ὅστις θεωρεῖται ὁ πρῶτος Πατροπασχίτης.

Ὁ δέ Πραξέας ἔλεγεν ὅτι ὁ Θεός, ἐνσαρκωθείς ἔγενεν υἱός, (Θεός Πατήρ + σάρξ = υἱός). Οὕτως ἠδύναντο νά ἀποφύγωσιν, ὅτι ὁ Πατήρ ἔπαθεν, (ἐσταυρώθη), λέγοντες ὅτι ὁ Υἱός ἔπαθεν. (Ἐκκλ. Ἱστορ. Στεφαν. σελίς 167).

Ὁ Σαβέλλιος ὁ Λίβυος 220 μ.Χ. προσεχώρησεν εἰς τόν Πατροπασχιτισμόν καί διεμόρφωσεν ἰδικήν του θεωρίαν συμπεριλαβών καί τό Ἅγιον Πνεῦμα, λέγων, ὁ Θεός χάριν τῆς σωτηρίας παρουσιάσθη διαδοχικῶς κατά τρεῖς διαφόρους τρόπους καί ἐνεργείας.

Ὁ Σαβέλλιος μετεχειρίζετο μέν τόν ὄρον “τρία πρόσωπα”, ἀλλ' ἐννοῦσεν αὐτά ὡς ρόλους καί προσω-

πίδας, ἦτοι ἔν καί τό αὐτό πρόσωπον παρουσιάσθη ὡς Πατήρ κατά τήν νομοθεσίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡς υἱός ἔν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ καί ὡς ἅγιον Πνεῦμα ἔν τῇ Ἐκκλησίᾳ. (Ἐκκλ. Ἱστορ. Στεφ. 167).

20) **Θεοπασχίται**: Μονοφυσιτική αἵρεσις δημιουργηθεῖσα ἐκ τῆς φράσεως “ὁ σταυρωθεῖς δι’ ἡμᾶς”, ἐλέησον ἡμᾶς, ἡ ὁποία προσετέθη εἰς τό τέλος τοῦ Τρισαγίου Ὕμνου ὅστις ἐψάλη τό 510 (;) εἰς τήν Κωνσταντινούπολιν.

Τήν φράσιν αὐτήν ἐφεῦρεν ὁ ἐπίσκοπος Πέτρος Ἀντιοχείας ὁ Γναφεύς. Οἱ μονοφυσῖται ἐνενόουν τήν ἀφομίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπό τῆς θείας καί ἐπομένως ἐδημιουργεῖτο Θεοπασχιτικόν νόημα δηλαδή ὅτι ἔπασχεν ἐπί τοῦ Σταυροῦ ἡ θεία φύσις. (Ἐκκλ. Ἱστορ. Στεφανίδου, σελίς 228 - 229).

21) **Υἱοθετισταί**: Αὐτοί ἠρνοῦντο τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Πρῶτος Υἱοθετιστής ἀναφέρεται Θεόδοτος ὁ Σκητεὺς ὅστις ἦλθεν ἐκ τοῦ Βυζαντίου εἰς τήν Ρώμην τό 190 καί ἐδίδαξεν τόν υἱοθετισμόν λέγων, “φιλόν ἄνθρωπον εἶναι τόν Χριστόν”, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη μὲν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί τῆς Παρθένου ἀλλ’ εἶναι ἀπλοῦς ἄνθρωπος κατ’ οὐδέν διαφέρων τῶν ἄλλων, εἰμή μόνον κατά τήν πρότυπον δικαιοσύνην καί ὅτι τό Πνεῦμα τό ἅγιον κατήλθεν ἐπ’ αὐτοῦ κατά τό βάπτισμα.

Ὁ Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τό 260, διεμόρφωσεν τόν υἱοθετισμόν, ὅπως ὁ Σαβέλλιος τόν πατροπασχιτισμόν, καί ἐδέχετο τόν Θεόν ὡς “ἔν πρόσωπον”, τόν δέ Υἱόν καί τό Πνεῦμα ὡς ἄλλας ἀπροσώπους δυνάμεις τοῦ Θεοῦ.

Ἐδέχετο τήν ὑπερφυσικήν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ ὁ ὁποῖος κατ’ οὐδέν διέφερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀπρόσωπος αὐτὴ θεία δύναμις, (“μὴ εἶναι τὸν υἱὸν ἐνυπόστατον”)! Καί ἐδῶ φαίνεται ἡ συνταύτησις τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὸν Παῦλον τὸν Σαμοσατέα.

Ἐπρέσβευεν ἀκόμη ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτὴ ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς θείας δυνάμεως ὅπως ἐν τῷ Μωϋσεῖ καὶ τοῖς προφήταις ἀλλ’ εἰς μεγαλύτεραν βαθμίδα.

Τὴν ἐνέργειαν ταύτην προσδιώριζεν ὡς ἐνοίκησιν εἰς τὸν ἄνθρωπον Ἰησοῦν. (Ἐκκλ. Ἱστορ. Στεφ. 170 - 171).

Εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον παρεθέσαμεν σύντομον περιγραφὴν τῶν κυριωτέρων Χριστολογικῶν αἱρέσεων καὶ τοὺς δημιουργοὺς αὐτῶν.

Ἐκτός αὐτῶν ὑπάρχουν πλῆθος παρεμφερῶν θεωριῶν ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς καὶ οἱ ὁποῖαι παρομοιάζουν λίγο ἢ πολὺ ἀλλὰ δέν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστολογία τῆς Ἐκκλησίας.

**Οἱ φοβερώτεροι διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν
τούς τρεῖς πρώτους αἰῶνες ἔγιναν ἐπὶ:**

Νέρωνος	(64 - 65)
Δομιτιανοῦ	(79 - 96)
Τραϊανοῦ	(112 - 117)
Ἀνδριανοῦ	(117 - 138)
Μάρκου Αὐρηλίου	(161 - 180)
Κομμόδου	(180 - 192)
Σεπτιμίου Σεβήρου	(193 - 211)
Δεκίου	(249 - 251)
Γάλλου	(251 - 253)
Βαλεριανοῦ	(253 - 260)
Διοκλητιανοῦ	(303 - 311)

Ο Γεωγραφικός Χάρτης της Παλαιστίνης, εκει όπου εγεννηθη ο θεανθρωπος Ιησους Χριστος και εζησε κατα την εδω επιγειον ζωην του, και εδρασεν εις τας πολεις Βηθλεεμ, Ναζαρετ, Ιερουσαλημ, Καπερναουμ, Κανά κ.λπ.

Η ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Μετά τήν *Τριαδολογίαν*, ἢ *Χριστολογία*, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἤνωσεν τήν Θεϊάν καί τήν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τό πρόσωπόν Του, *ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως*, εἶναι ἀπό τά σπουδαιότερα Δογματικά θέματα, τό ὁποῖον ἀντιμετώπισεν ἡ Ἐκκλησία κατά τήν πρώτην χιλιετίαν.

Διά τήν ὀρθήν καί ἀλάθητον διατύπωσιν περί Χριστοῦ, οἱ Θεοφόροι Πατέρες συνεβουλευθήσαν τήν μόνην πηγὴν τῆς Θεϊας Ἀποκαλύψεως ἣτοι τήν ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ, Παλαιάν καί Καινήν Διαθήκην, ἡ ὁποία εἶναι *πηγή Δογμάτων καί πηγὴ Δικαίου* διὰ τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τά ὁποία ἀντλοῦν τό “ζῶν ὕδωρ” *“καί γενήσεται αὐτοῖς πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον”*.

“Ἐπόμενοι καί ἡμεῖς – (τοῖς βήμασι)– τοῖς Ἁγίοις Πατρᾶσι” καί ἀντιγράφωντες Αὐτούς, ἀντλοῦμεν ἀπό τό ἀνεξάντλητον χρυσορρυχεῖον, τήν ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ, τά σημεῖα ἐκεῖνα τά ὁποία κατωχυρώνουν *τήν Ὁρθόδοξον Χριστολογία*.

Μόνον μέ τόν *Προβολέα* τῆς Καινῆς Διαθήκης καί τήν *ἐρμηνείαν* τῶν Ἁγίων Πατέρων ἀποτολμοῦμεν τήν ἔρευνα εἰς τήν Παλαιάν Διαθήκην, τῶν χωρίων ἐκείνων τά ὁποία ὀμιλοῦν περί τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τήν συνέχειαν καταχωροῦμεν *μόνον* ὀρισμένα ἐξ αὐτῶν καί ὄχι ὅλα.

“*Ἐχθραν θήσω ἀνά μέσον σου καί ἀνά μέσον τῆς Γυναϊκός..... καί ἀνά μέσον τοῦ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ Αὐτῆς. ΑΥΤΟΣ σου τηρήσει κεφαλὴν καί σύ τηρήσεις ΑΥΤΟΥ Πτέρηνα*”. (Γέν. Γ' 15).

“...*Καί εἶπεν ὁ Θεός ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καί καθ' ὁμοίωσιν...*” (Γέν. Α' 26).

“...*καί εἶπεν ὁ Θεός: ἰδοὺ Ἀδάμ γεγονόςας ὡς εἷς ἐξ*

ΗΜΩΝ..., (Γέν. Γ' 22).

“...**δεύτε ΚΑΤΑΒΑΝΤΕΣ ΣΥΓΧΕΩΜΕΝ** αὐτῶν ἐκεῖ τὴν γλῶσσαν...” (Γέν. ΙΑ' 7).

“...ἀναπεσῶν ἐκοιμήθη ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ **ΑΥΤΟΝ**; οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰουδα καὶ ἡγούμενος ἕως ἂν ἔλθῃ καὶ **ΑΥΤΟΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ** ἐθνῶν...” (Γέν. ΜΘ' 95).

“...**ΠΡΟΦΗΤΗΝ** ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν..... καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὃς ἐάν μὴ ἀκούσῃ ὅσα ἂν λαλήσῃ ὁ **Προφήτης ἐκεῖνος** ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ **ΑΥΤΟΥ**...” (Δευτερ. ΙΗ' 15, 18).

“...ἔσται δέ πᾶσα ψυχὴ, ἣτις ἐάν μὴ ἀκούσῃ τοῦ **Προφήτου Ἐκείνου**, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ...” (Πράξεων Γ' 22 - 23).

“...τῷ **ΛΟΓΩ** Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ Στόματος Αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις **ΑΥΤΩΝ**...” (Ψαλμ. ΛΒ' 6).

Ὁλόκληρος ὁ 88ος ψαλμὸς ἀναφέρεται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἡσαΐας λέγει:“... Ἴδού ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται **ΥΙΟΝ**, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ **ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ**...” (Ζ' 14 - 16).

“...ὅτι **ΠΑΙΔΙΟΝ** ἐγεννήθη ἡμῖν **ΥΙΟΣ** καὶ ἐδόθη ἡμῖν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελος..... **ΘΕΟΣ** ἰσχυρός..... **ΠΑΤΗΡ** τοῦ μέλλοντος αἰῶνος...” (Ἡσαΐας Θ' 6-7).

Ὁ Ἰεζεκιὴλ λέγει:“...ἡ Πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι **ΚΥΡΙΟΣ** ὁ **ΘΕΟΣ** Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη...” (Ἰεζ. ΜΔ 1-2).

“...Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ **ΚΥΡΙΩ** μου κάθου ἐξ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν

σου...”, (Ψαλμ. 109, 1-3).

Τό ὄραμα τοῦ Προφ. Δανιήλ: “...ἐθεώρουν ἕως οὗτο οἱ θρόνοι ἐτέθησαν καί ὁ ΠΑΛΑΙΟΣ ἡμερῶν ἐκάθητο....., ἐθεώρουν ἐν ὀράματι τῆς νυκτός καί ἰδοῦ μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς ΥἱΟΣ Ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν καί ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασεν καί ἐνώπιον αὐτοῦ προσήνεχθη. Καί ΑἸΤΩ ἐδόθη ἡ ἀρχή καί ἡ τιμή καί ἡ Βασιλεία καί πάντες οἱ λαοί, φυλαί, γλῶσσαι ΑἸΤΩ δουλεύσουσιν· ἡ ἐξουσία ΑἸΤΟΥ ἐξουσία αἰώνιος, ἣτις οὐ παρελεύσεται, καί ἡ Βασιλεία ΑἸΤΟΥ οὐ διαφθαρήσεται...”, (Δανιήλ Ζ΄ 9-14).

Μαλαχίας: “...Ἴδού ἐγὼ ἐξαποστέλλω τόν ἄγγελόν μου καί ἐπιβλέφεται ὁδόν πρό προσώπου μου, καί ἐξαίφνης ἤξει εἰς τόν Ναόν Ἐαυτοῦ ὁ ΚΥΡΙΟΣ ...”, (Γ΄ 1-3).

Εἰς τό ὄραμά του ὁ προφ. Ἡσαΐας εἶδεν τόν Θεόν καθήμενον ἐπὶ θρόνου μέ τά Σεραφεῖμ καί ἐν συνεχείᾳ βλέπει καί λέγει ὅτι: “... ἀπεστάλη πρός με ἐν τῶν Σεραφεῖμ, καί ἐν χειρὶ εἶχεν ΑΝΘΡΑΚΑ, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπό τοῦ θυσιαστηρίου, καί ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου καί ἀφελεῖ τάς ἀνομίας σου καί τάς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ...”, (Ἡσαΐας Στ΄ 1-7).

Ὁ ΑΝΘΡΑΚΑΣ εἰς τό ὄραμα ἐσυμβόλιζεν τόν Χριστόν ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία: “Ἡ λαβίς ἡ μυστική ἡ τόν ΑΝΘΡΑΚΑ Χριστόν...”, (Εορτή Ὑπαπαντῆς).

Τά ἀνωτέρω εἶναι ἐλάχιστον δείγμα ἀπό τήν Παλαιάν Διαθήκην ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί ΘΕΟΣ προαιώνιος καί εἶχε προφητευθῆ ὑπό τῶν, ὑπό Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἐμπνεομένων προφητῶν καί ἦτο ἡ “ΠΡΟΣΔΟΚΑ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ” κατά τόν Πατρ. Ἰακώβ.

Εἰς τό ἐπόμενο θά παρατεθοῦν ὀρισμένα Χριστολογικά χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Η ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Εἰς τό παρόν κεφάλαιον θά καταχωρηθοῦν ἐλάχιστα καί ὀρισμένα μόνο χωρία τῆς Κ. Διαθήκης, ὅπως καί ἀπό τήν Παλ. Διαθήκην πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ, ὁ ΥἱΟΣ τοῦ Θεοῦ ὅστις ἔγινε καί Υἱός τοῦ ἀνθρώπου *“ἵνα Θεόν τόν Ἀδάμ ἀπειρογάσηται”*. (Δοξαστικόν, ἔσπερινοῦ Εὐαγγελ. Θεοτόκου).

Εἰς τόν Εὐαγγελισμόν: “... Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καί δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διό καί τό γεννώμενον ἐκ σοῦ Ἅγιον κληθήσεται ΥἱΟΣ ΘΕΟΥ...”. (Λουκ. Α΄ 35).. “...ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον ΣΩΤΗΡ, ὃς ἐστι ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΥΡΙΟΣ, ἐν πόλει Δαυΐδ...”. (Λουκ. Β΄ 11).

Εἰς τήν Βάπτισιν: “... καί ἰδοῦ φωνή ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτος ἐστίν ὁ ΥἱΟΣ Μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα”. (Ματθ. Γ΄ 17).

Ὁ Ἅγ. Πέτρος πρὸς τόν Χριστόν: “... ἀποκριθεὶς δέ Σίμων Πέτρος εἶπε· Σύ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ ΥἱΟΣ τοῦ ΘΕΟΥ τοῦ Ζῶντος...”, (Ματθ. ΙΣΤ΄ 10).

Εἰς τήν Μεταμόρφωσιν: “... ΟΥΤΟΣ ἐστίν ὁ ΥἱΟΣ μου ὁ Ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· Αἴτοῦ ἀκούετε...”, (Ματθ. ΙΖ΄ 5).

Ὁ Χριστός πρὸς τόν Φίλιππον: “... οὐκ ἔγνωκάς με Φίλιππε; ὁ ἑώρακάς ἐμέ ἑώρακε τόν Πατέρα· οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καί ὁ Πατήρ ἐν ἐμοὶ ἐστι; ... Πιστευετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καί ὁ Πατήρ ἐν ἐμοί...”.
 “ΕΓΩ καί ὁ ΠΑΤΗΡ ἐν ἐσμέν”, (Ἰωάν. Ι΄ 30).

“Ἐν Ἀρχῇ ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ καί ὁ ΛΟΓΟΣ ἦν πρὸς τόν ΘΕΟΝ καί ΘΕΟΣ ἦν ὁ ΛΟΓΟΣ ...”, (Ἰωάνν. Α΄ 1-6).

“... Πορευθέντες Βαπτίζετε αὐτούς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί Ἁγίου Πνεύματος...”, (Ματθ. ΚΗ΄ 19-20).

“... καί ἀπεκρίθη Θωμᾶς καί εἶπεν Αὐτῷ· ὁ ΚΥΡΙΟΣ μου καί ὁ ΘΕΟΣ μου...”, (Ἰωάνν. Κ΄ 28).

Ὁ Χριστός πρὸς τήν Σαμαρείτιδα: “... λέγει ἡ γυνή· οἶδα

ὅτι ὁ Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός..... λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ΕΓΩ ΕΙΜΙ ὁ λαλῶν σοι...”, (Ἰωάνν. Δ΄ 25).

Ὁ Ἄπ. Παῦλος περὶ Χριστοῦ: “ὅτι ἐν ΑΥΤΩ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς”, (Κολασ. Β΄ 9).

“... τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμόν ἠγῆσατο **τό εἶναι ἴσα Θεῷ**...”, (Φιλιπ. Β΄ 6-8).

“... Θεοσ ἐφανερῶθη ἐν σαρκί ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλλοις ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ...”, (Α΄ Τιμ. Γ΄ 16).

Οἱ δαίμονες ἔκραξαν λέγοντες: “...Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ γιε τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρό καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;...”, (Ματθ. Η΄ 28 - 29), (Λουκ. Η΄ 8).

“... καὶ δαιμόνια πολλά ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν ΑΥΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ εἶναι...”, (Μάρκ. Α΄ 34).

“... καὶ κράξας φωνή μεγάλη λέγει· τί ἐμοί καὶ σοί, Ἰησοῦ γιε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου; ὀρκίζω σε τόν Θεόν, μή μέ βασανίσης...”, (Μάρκ. Ε΄ 7).

“... καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα ὅταν ΑΥΤΟΝ ἐθεώρουν, προσέπιπτον Αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σύ εἶ ὁ ΥἱΟΣ τοῦ Θεοῦ...”, (Μάρκ. Γ΄ 11).

“... ἐξήρχετο δέ καὶ δαιμόνια ἀπό πολλῶν κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σύ εἶ ὁ ΧΡΙΣΤΟΣ ὁ ΥἱΟΣ τοῦ Θεοῦ...”, (Λουκ. Δ΄ 41).

Ἡ παράθεσις τῶν θεοπνεύστων χωρίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἐγένετο **δειγματοληπτικῶς** καὶ μόνον, καθὼς ὑπάρχει πλῆθος προφητειῶν εἰς ὀλόκληρον τὴν ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐστηρίχθησαν οἱ Θεόπνευστοι καὶ Θεοφόροι Πατέρες διὰ νά καθορίσουν καὶ διατυπώσουν τὴν **Ὁρθόδοξον Χριστολογία**ν εἰς τὰς Ἁγίας Οἰκουμενικάς Συνόδους.

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΩΣ

Εἰς τό κεφάλαιον “πίναξ κυριωτέρων αἰρετικῶν Χριστολογικῶν θεωριῶν...”, παραθέσαμεν περιληπτικῶς τάς αἰρετικάς θεωρίας περί τοῦ Προσώπου τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τό παρόν θά παραθέσωμεν συνοπτικῶς τάς Ὀρθοδόξους χριστολογικάς ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας περί τοῦ Θεανδρικοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ ὅπως διέτυπώθησαν εἰς τάς Οἰκουμενικάς Συνόδους ὑπό τῶν Θεοπνεύστων Ἁγίων Πατέρων.

Περί τοῦ Προσώπου τοῦ Χριστοῦ καίτοι ὑπάρχουν τά Χριστολογικά Δόγματα κατάσπαρτα εἰς τό παρόν Ἡμερολόγιον, ἐκρίθη σκόπιμον ὅπως καταχωρηθοῦν καί εἰς ἐνιαῖον κεφάλαιον ἐνταῦθα.

Περί τοῦ ΘΕΑΝΔΡΙΚΟῦ Προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἦτο ΤΕΛΕΙΟΣ ΘΕΟΣ καί ΤΕΛΕΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ μέ ΣΩΜΑ καί ΛΟΓΙΚΗΝ ΨΥΧΗΝ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΘΕΪΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ Ἡ ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ἦτο ἡ ἀπ' Ἀρχῆς ΠΙΣΤΙΣ τῶν πρώτων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἦτοι, τοῦ Ἰωανν. τοῦ Προδρόμου, τῆς Θεοτόκου τῶν Ἁγίων δώδεκα Ἀποστόλων, καί τῶν ἐβδομήκοντα ἄλλων ἀποστόλων.

Ἦτο τό ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὅπου ὠκοδομήθη ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, καί τό ΚΗΡΥΓΜΑ τοῦ Ἱεροῦ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ καί ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ἀλλά καί τῆς ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

Παρά ταῦτα ὁ σπορεύς τῶν “ζιζανίων” διάβολος ἔσπειρε τά “ζιζάνια” τάς διαφόρους αἱρέσεις του.

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὁμως διά τῶν θεοθέντων μελῶν της

–ΑΓΙΩΝ καὶ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ– ἤρμηνευσεν καὶ διετύπωσεν τὴν Ὁρθόδοξον Χριστολογία.

Ἡ Ὁρθόδοξος Χριστολογία ἡ ὁποία διευτυπώθη εἰς τὰς Ἁγίας καὶ Οἴκουμ. Συνόδους δὲν ἦτο κάτι τὸ νέο ἢ καινούργιο, ἦτο ὅπως εἶπομεν ἡ ἀπ' ἀρχῆς ΠΙΣΤΙΣ ὄλων τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Τοῦτο διαφαίνεται ἀπὸ τὰ πρῶτα *Βαπτιστικά Σύμβολα* τὰ ὁποία ἀπεδέχοντο οἱ κατηγούμενοι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ βαπτισθῶσιν, τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας.

Ἀκόμη φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ λεγόμενον *Ἀποστολικόν Σύμβολον* τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι ἦτο ἐν χρήσει τὸν πρῶτον καὶ δεῦτερον μετὰ Χριστόν αἰῶνα.

Ὅταν ἐνεφανίσθησαν οἱ αἰρετικοὶ οἱ ὁποῖοι διεκήρυττον ἀντίθετα ἀπὸ τὸ “*Πιστεύω*” τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς κατεδίδασεν Αὐτὴ καὶ τοὺς ἀπέβαλεν, διὰ *Τοπικῶν Συνόδων*.

Ἐπειδὴ ὁμως αὐτοὶ λόγῳ σχέσεων μετὰ τῶν ἐπάρχων ἢ ἄλλων ἐξουσιαστῶν ἢ καὶ αὐτοκρατόρων συνέχιζον νὰ διαδίδουν τὰς αἰρετικὰς θεωρίας των, προέκυψεν ἡ ἀνάγκη συγκλήσεως μεγάλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων πρὸς *γενικὴν ἀντιμετώπισιν*, καταδίκην καὶ Ἀναθεματισμόν τῶν κατὰ καιροὺς ἐμφανιζομένων αἱρέσεων.

Πρὸ τοῦ *4ου αἰῶνος* λόγῳ τῶν διωγμῶν δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῶν Συνόδων διότι ἡ Ἐκκλησία ἀκόμη εὐρίσκετο εἰς τὰς *Κατακόμβας* καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν αἱρέσεων ἐγένετο ὑπὸ μικρῶν Συνόδων τῶν λεγομένων *Τοπικῶν* ἢ καὶ ἀπὸ Ἱεραρχῶν μεμονωμένων.

Μετὰ τὸ Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων τοῦ ἔτους 313 μ.Χ. τὸ ἐκδοθέν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου κατέστη δυνατὴ ἡ Σύγκλησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἰς τὴν ὁποίαν προσήρχοντο ἐπίσκοποι ἀπ' ὅλας τὰς τοπικὰς Ἐκκλησίας ἀντιπροσωπεύοντες ὁλόκληρον τὴν Μίαν

Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ οὕτω ἀντιμετωπίζοντο αἱ νεοφανεῖς αἰρέσεις καὶ διευτυπώνοντο τὰ ὀρθόδοξα Δόγματα.

Οὕτω λοιπὸν κατὰ τὴν Σύγκλησιν τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸ 325 πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς Ἀρειανικῆς Αἰρέσεως τοῦ Ἀρείου διευτυπώθη τὸ Πρῶτον Δογματικὸν Σύμβολον τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ διὰ τοῦ ὁποῦ διεκηρύττετο ὅτι ὁ ΥἱΟΣ τοῦ ΘΕΟΥ ἦτο ΘΕΟΣ ΟΜΟΟΥΣΙΟΣ τῷ ΠΑΤΡΙ καὶ ΘΕΟΣ προαιώνιος, ὅτι κατῆλθεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνηνθρώπησεν.

Ἔσταυρώθη, Ἐπαθεν, Ἐτάφη καὶ Ἀνέστη τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ Ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς... κ.λπ.

Ὁ Δογματικὸς αὐτὸς ὅρος διευτυπώθη ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν 318 θεοφόρων Πατέρων καὶ ἀπετέλεσεν ἕκτοτε τὸ Γνωστὸν ΣΥΜΒΟΛΟΝ τῆς Πίστεώς μας.

Τὸ Σύμβολον αὐτὸ τότε ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὰ (7) πρῶτα ἄρθρα.

Ὅταν ἀργότερον ἐνεφανίσθη ἡ αἵρεσις τῶν Πνευματομάχων ὑπὸ τοῦ Μακεδονίου συνεκλήθη ἡ Β΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος τὸ 381 μ.Χ. καὶ διευτύπωσεν τὸν Δογματικὸν ὅρον περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς (5) ἄρθρα τὰ ὁποῖα προστετέθησαν εἰς τὰ (7) πρῶτα τῆς Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου καὶ ἀπετέλεσαν τὸ *Ἐνιαῖον Σύμβολον τῆς Πίστεώς μας* καὶ οὕτω ἀντιμετωπίσθη τὸ ΤΡΙΑΔΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΟΓΜΑ καὶ τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ *Πρῶτον Δόγμα* τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεώς μας.

Τὰ δέ πέντε ἄρθρα εἶναι τὰ γνωστά:

**“Πιστεύω... καὶ εἰς τὸ ΠΝΕΥΜΑ ΤΟ ἉΓΙΟΝ ΤΟ ΚΥ-
ΡΙΟΝ τὸ Ζωοποιὸν τὸ ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΚΠΟ-
ΡΕΥΟΜΕΝΟΝ τὸ σὺν ΠΑΤΡΙ καὶ ΥἼΩ συμπροσκυνούμενον
καὶ συνδοξαζόμενον τὸ ΛΑΛΗΣΑΝ διὰ τῶν Προφητῶν.**

Εἰς ΜΙΑΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ὁμολογῶ ἐν Βάπτισμα εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, προσδοκῶ Ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος Ἀμήν...".

Ἀργότερον ὅταν ἐνεφανίσθη ἡ χριστολογικὴ αἵρεσις τοῦ Νεστορίου, καίτοι μέ τὰς ἀποφάσεις τῶν δύο πρώτων Οἴκουμ. Συνόδων θά ἠδύνατο νά ἱκανοποιηθῆ ὁ Νεστόριος, παρέστη ἡ ἀνάγκη συγκλήσεως τῆς Γ' Οἴκουμ. Συνόδου τό 431 εἰς Ἐφεσον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ ἀρχηγός τῆς Νεστοριανῆς αἵρέσεως, ὁ Νεστόριος, ἐδίδασκεν ὅτι εἰς τόν Χριστόν ὑπάρχουν δύο υἱοί. Ὁ ἓνας υἱός εἶναι τῆς Μαρίας καί ὁ ἄλλος εἶναι τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἠνώθη μέ τόν τῆς Μαρίας κατά τήν Βάπτισιν. Ἡ δέ Μαρία πρέπει νά λέγεται ἀνθρωποτόκος καί ὄχι Θεοτόκος.

Αὐτό ὅμως ἀνατρέπει ὁλόκληρον τό ἀπολυτρωτικόν ἔργον τοῦ Χριστοῦ καί τό κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων καί τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελίου.

Οἱ Θεοφόροι Πατέρες τῆς Γ' Οἴκουμ. Συνόδου πρωτοστατοῦντος τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου ἐδογματίσαν ὅτι:

1. Ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι καί πρέπει νά ὀνομάζεται **ΘΕΟΤΟΚΟΣ**, διότι ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθεῖς εἶχε **ΘΕΪΚΗΝ ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ** καί **ΠΡΟΣΩΠΟΝ**.

2. Ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ καί **ΘΕΟΣ** ἔχει **δύο γεννήσεις**. **Ἡ ΠΡΩΤΗ**, προαιωνίως ἐγεννήθη ἐκ τοῦ **ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΟΣ** ἄνευ μητρός καί ἡ **ΔΕΥΤΕΡΑ** ἐν χρόνῳ, ἐκ τῆς μητρός Παρθένου Μαρίας ἐπί τῆς γῆς ἄνευ Πατρός, διά Πνεύματος Ἁγίου.

3. **Ἦνώσεν** τήν **ΘΕΟΤΗΤΑ** του καί τήν Ἀνθρωπότητα, (ἦτοι Σῶμα καί Λογικήν Ψυχήν), τήν ὁποῖαν ἔλαβεν ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας καί Θεοτόκου, εἰς τό ἰδικόν του **ΘΕΪΚΟΝ ΠΡΟΣΩΠΟΝ** καί **ΥΠΟΣΤΑΣΙΝ**.

4. Εἰς τόν Χριστόν δέν εἶναι δύο ὕιοι ὁ ἓνας τοῦ Θεοῦ Πατρός καί ὁ ἄλλος τῆς Μαρίας ὅπως ἐβλασφήμει ὁ αἰρετικός Νεστόριος, ἀλλά **ΕΝΑΣ**, ὁ πρό αἰώνων Γεννηθεῖς ἐκ τοῦ ΠΑΤΡΟΣ, ὁ ΥἱΟΣ καί ΛΟΓΟΣ τοῦ ΘΕΟΥ καί ΘΕΟΣ.

5. Ὁ Χριστός εἶχεν ΔΥΟ ὁμοουσιότητα. Ἦτο ΟΜΟΟΥΣΙΟΣ μέ τόν ΠΑΤΕΡΑ κατά τήν ΘΕΟΤΗΤΑ καί ΟΜΟΟΥΣΙΟΣ μετά τῆς Παρθένου Μαρίας καί ΘΕΟΤΟΚΟΥ καί ἡμῶν κατά τήν Ἀνθρωπότητα.

Κατωτέρω παραθέτομεν Συνοδικά κείμενα τῆς Γ' Οἰκουμ. Συνόδου, διά τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίσθη ἡ αἵρεσις τοῦ Νεστοριανισμοῦ καί διευτώθη ἡ Ὁρθόδοξος δογματική περί τοῦ ΕΝΟΣ ΠΡΟΣΩΠΟΥ τοῦ Χριστοῦ.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ

πρός τόν Νεστόριον,

μέ τούς δώδεκα Ἀναθεματισμούς

Ταῦτα φρονεῖν δεδιδάγμεθα παρά τε τῶν ἀγίων ἀποστόλων καί εὐαγγελιστῶν, καί πάσης δέ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς καί ἐκ τῆς τῶν μακαρίων Πατέρων ἀληθοῦς ὁμολογίας· τούτοις ἅπασιν καί τήν Σήν Εὐλάβειαν συναινέσαι χρή καί συνθέσθαι δίχα δόλου παντός.

Ἄ δέ ἐστίν ἀναγκαῖον ἀναθεματίσαι τήν Σήν Εὐλάβειαν, ὑποτέτακται τῆδε ἡμῶν τῇ ἐπιστολῇ.

α. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ Θεόν εἶναι κατά ἀλήθειαν τόν Ἐμμανουήλ καί διά τοῦτο Θεοτόκον τήν ἀγίαν Παρθένον (γεγένηκε γάρ σαρκικῶς, σάρκα γεγονότα τόν ἐκ Θεοῦ Λόγον), ἀνάθεμα ἔστω.

β. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ σαρκί καθ' ὑπόστασιν ἠνώσθαι τόν ἐκ Θεοῦ Πατρός Λόγον, ἓνα τε εἶναι Χριστόν μετά τῆς ἰδίας σαρκός, τόν αὐτόν δηλονότι Θεόν τε ὁμοῦ καί

ἄνθρωπον, ἀνάθεμα ἔστω.

γ. Εἴ τις ἐπὶ τοῦ ἐνός Χριστοῦ διαιρεῖ τὰς ὑποστάσεις μετὰ τὴν ἔνωσιν, μόνη συνάπτων αὐτὰς συναφείᾳ τῇ κατὰ τὴν ἀξίαν ἢ γοῦν αὐθεντίαν ἢ δυναστείαν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον συνόδῳ τῇ καθ' ἔνωσιν φυσικὴν, ἀνάθεμα ἔστω.

δ. Εἴ τις προσώποις δυσὶν ἢ γοῦν ὑποστάσεσιν τὰς τε ἐν τοῖς εὐαγγελικοῖς καὶ ἀποστολικοῖς συγγραμμάσι διανέμει φωνάς ἢ ἐπὶ Χριστῶ παρά τῶν ἀγίων λεγομένας ἢ παρ' αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ, καὶ τὰς μὲν ὡς ἀνθρώπῳ παρά τόν ἐκ Θεοῦ Λόγον ἰδικῶς νοουμένῳ προσάπτει, τὰς δὲ ὡς θεοπρεπεῖς μόνῳ τῷ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγῳ, ἀνάθεμα ἔστω.

ε. Εἴ τις τολμᾷ λέγειν “θεοφόρον ἄνθρωπον” τόν Χριστόν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον Θεόν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ὡς Υἱόν ἕνα καὶ φύσει, καθό γέγονε σὰρξ ὁ Λόγος καὶ κεκοινωνήκε παραπλησίως ἡμῖν αἵματος καὶ σαρκός, ἀνάθεμα ἔστω.

στ. Εἴ τις λέγει Θεόν ἢ δεσπότην εἶναι τοῦ Χριστοῦ τόν ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Λόγον καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον τόν αὐτόν ὁμολογεῖ Θεόν τε ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπον, ὡς γεγονότος σαρκός τοῦ Λόγου κατὰ τὰς γραφάς, ἀνάθεμα ἔστω.

ζ. Εἴ τις φησιν ὡς ἄνθρωπον ἐνηργῆσθαι παρά τοῦ Θεοῦ Λόγου τόν Ἰησοῦν καὶ τὴν τοῦ Μονογενοῦς εὐδοξίαν περιῆφθαι ὡς ἑτέρῳ παρ' αὐτόν ὑπάρχοντι, ἀνάθεμα ἔστω.

η. Εἴ τις τολμᾷ λέγειν τόν ἀναληφθέντα ἄνθρωπον συμπροσκυνεῖσθαι δεῖν τῷ Θεῷ Λόγῳ καὶ συνδοξάζεσθαι καὶ συγχρηματίζειν Θεόν ὡς ἕτερον ἑτέρῳ (τό γάρ “συν” αἰεὶ προστιθέμενον τοῦτο νοεῖν ἀναγκάσει) καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον μιᾷ προσκυνήσει τιμᾷ τόν Ἐμμανουήλ καὶ μίαν αὐτῷ τὴν δοξολογίαν ἀναπέμπει, καθό γέγονε σὰρξ ὁ Λόγος, ἀνάθεμα ἔστω.

θ. Εἴς τις φησιν τόν ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν δεδο-

ξάσθαι παρά τοῦ Πνεύματος, ὡς ἄλλοτρία δύναμι τῇ δι' αὐτοῦ χρώμενον καί παρ' αὐτοῦ λαβόντα τό ἐνεργεῖν δύνασθαι κατά πνευμάτων ἀκαθάρτων καί τό πληροῦν εἰς ἀνθρώπους τάς θεοσημείας, καί οὐχί δὴ μᾶλλον ἴδιον αὐτοῦ τό Πνεῦμά φησιν, δι' οὗ καί ἐνήργηκε τάς θεοσημείας, ἀνάθεμα ἔστω.

ι. Ἀρχιερέα καί ἀπόστολον τῆς ὁμολογίας ἡμῶν γεγενῆσθαι Χριστόν ἢ θεία λέγει γραφή· προσκεκόμιξε δέ ὑπέρ ἡμῶν ἑαυτόν εἰς ὄσμῆν εὐωδίας τῷ Θεῷ καί Πατρί. Εἴ τις τοίνυν ἀρχιερέα καί ἀπόστολον ἡμῶν γεγενῆσθαι φησιν οὐκ αὐτόν τόν ἐκ Θεοῦ Λόγον, ὅτε γέγονε σάρξ καί καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς ἕτερον παρ' αὐτόν ἰδικῶς ἄνθρωπον ἐκ γυναικός, ἢ εἴ τις λέγει καί ὑπέρ ἑαυτοῦ προσενεγκεῖν αὐτόν τήν προσφοράν καί οὐχί δὴ μᾶλλον ὑπέρ μόνων ἡμῶν (οὐ γάρ ἂν ἐδεήθη προσφορᾶς ὁ μὴ εἰδῶς ἁμαρτίαν), ἀνάθεμα ἔστω.

ια. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τήν τοῦ Κυρίου σάρκα ζωοποιόν εἶναι καί ἰδίαν αὐτοῦ τοῦ ἐκ Θεοῦ Πατρός Λόγου, ἀλλ' ἑτέρου τινός παρ' αὐτόν συνημμένου μὲν αὐτῷ κατά τήν ἀξίαν ἢ γοῦν ὡς μόνην θείαν ἐνοίκησιν ἐσχηκότος, καί οὐχί δὴ μᾶλλον ζωοποιόν, ὡς ἔφημεν, ὅτι γέγονεν ἴδια τοῦ Λόγου τοῦ τά πάντα ζωογονεῖν ἰσχύοντος, ἀνάθεμα ἔστω.

ιβ. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τόν τοῦ Θεοῦ Λόγον παθόντα σαρκί καί ἐσταυρωμένον σαρκί καί θανάτου γευσάμενον σαρκί γεγονότα τε πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, καθό ζῶή τέ ἐστι καί ζωοποιός ὡς Θεός, ἀνάθεμα ἔστω.

Ὁ ὅρος τῆς ἐνώσεως ἢ οἱ διαλλαγές τῆς Ἀντιοχείας 443.

Ὁμολογοῦμεν τοιγαροῦν τόν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν υἱόν τοῦ Θεοῦ, τόν μονογενῆ, Θεόν τέλειον καί ἄνθρωπον τέλειον ἐκ ψυχῆς λογικῆς καί σώματος· πρό αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρός γεννηθέντα κατά τήν

θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δέ τῶν ἡμερῶν τόν αὐτόν δι' ἡμᾶς καί διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατά τήν ἀνθρωπότητα ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τόν αὐτόν κατά τήν θεότητα, καί ὁμοούσιον ἡμῖν κατά τήν ἀνθρωπότητα· δύο γάρ φύσεων ἔνωσις γέγονε· διό ἓνα Χριστόν, ἓνα υἱόν, ἓνα κύριον ὁμολογοῦμεν. Κατά ταύτην τήν τῆς ἀσυγχύστου ἐνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν τήν ἀγίαν παρθένον Θεοτόκον, διὰ τό τόν θεόν λόγον σαρκωθῆναι καί ἐνανθρωπήσαι, καί ἐξ αὐτῆς τῆς συλλήψεως ἐνῶσαι ἑαυτῷ τόν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν. Τάς δέ εὐαγγελικάς καί ἀποστολικὰς περί τοῦ κυρίου φωνάς ἴσμεν τοὺς θεολόγους ἄνδρας τάς μὲν κοινοποιοῦντας, ὡς ἐφ' ἐνός προσώπου, τάς δέ διαιροῦντας, ὡς ἐπὶ δύο φύσεων· καί τάς μὲν θεοπρεπεῖς κατά τήν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τάς δέ ταπεινάς κατά τήν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ παραδιδόντας.

Ἡ σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ 448.

Αναγκαῖον καί εὐσεβές συνθέσθαι ἡμᾶς τοῖς ὀρθῶς δεδογμένοις. Τίς γάρ ἀγίου πνεύματος λόγον ἀντιτεῖναι δυνήσεται; αἱ γάρ ἀναγνωσθεῖσαι ἐπιστολαί τῆς μακαρίας μνήμης καί ἐν ἀγίοις πατρός ἡμῶν Κυρίλλου, τοῦ γενομένου ἐπισκόπου τῆς κατά Ἀλεξάνδρειαν ἀγνωτάτης ἐκκλησίας, ἀκριβῆ τῶν ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ κατά καιροῦς συνελθόντων τήν διάνοιαν ἠρμήνευσαν, διδάξασαι ἡμᾶς, ἅπερ καί ἡμεῖς ἐφρονήσαμεν αἰεὶ καί φρονοῦμεν· ὡς ὅτιπερ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱός τοῦ θεοῦ ὁ μονογενής, θεός τέλειος καί ἀνθρωπος τέλειος ἐκ ψυχῆς λογικῆς καί σώματος, πρό αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρός ἀνάρχως γεννηθείς κατά τήν θεότητα, ἐπὶ τέλει δέ καί ἐν ὑστέροις καιροῖς ὁ αὐτός δι' ἡμᾶς καί διὰ τήν

ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου γεννηθεῖς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁμοούσιος τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ὁμοούσιος τῇ μητρὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ γὰρ ἐκ δύο φύσεων ὁμολογοῦμεν τὸν Χριστὸν εἶναι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, ἐν μιᾷ ὑποστάσει καὶ ἐνὶ προσώπῳ, ἓνα Χριστὸν, ἓνα υἱόν, ἓνα κύριον ὁμολογοῦμεν. Τοὺς δὲ μὴ ταῦτα φρονεῖν αἰρουμένοις ἀποκηρύττομεν τῆς ἁγίας συνόδου τῶν ἱερέων καὶ τοῦ πληρώματος τῆς ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴν σ' συνεδρίαν τῆς 22ας Ἰουλίου, οἱ ἐπίσκοποι τῆς Συνόδου τῆς Ἐφέσσου, ὑπὸ τὸν ἅγιο Κύριλλο, ἐξέδωσαν τὴν δογματικὴν τους ἀπόφασιν, ἣ ὁποία ἐνσωματώθηκε στὸν ὄρο τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος.

Η ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΣΤΟΡΙΟΝ

“Ἐπόμενοι δὲ πανταχῇ ταῖς τῶν Ἁγίων Πατέρων ὁμολογίαις, αἷς πεποιήκε λαλοῦντος ἅν αὐτοῖς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.....

Ἄλλ’ οὐδὲ ἐκεῖνο φαμέν, ὅτι κατώκησεν ὁ ἐκ Θεοῦ Λόγος ὡς ἐν ἀνθρώπῳ κοινῷ τῷ ἐκ τῆς ἁγίας Παρθένου γεννημένῳ ἵνα μὴ θεοφόρος ἄνθρωπος νοοῖτο Χριστός. Εἰ γὰρ καὶ “ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν” ὁ Λόγος, εἴρηται δὲ καὶ ἐν Χριστῷ κατοικῆσαι “πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς”, ἀλλ’ οὖν ἐννοοῦμεν ὅτι γνόμενος σάρξ, οὐχ ὡσπερ ἐν τοῖς ἁγίοις κατοικῆσαι λέγεται, κατὰ τὸν ἴσον καὶ ἐν αὐτῷ τρόπον γενέσθαι διοριζόμεθα τὴν κατοίκησιν· ἀλλ’ ἐνωθεῖς κατὰ φύσιν καὶ οὐκ εἰς σάρκα τραπεῖς, τοιαύτην ἐποιήσατο τὴν κατοίκησιν, ἣν ἅν ἔχει λέγοιτο καὶ ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ πρὸς τὸ ἴδιον ἑαυτῆς σῶμα.

Εἷς οὖν ἄρα Χριστός καὶ Υἱός καὶ Κύριος, οὐχ ὡς σὺνάφειαν ἀπλῶς τὴν ὡς ἐν ἐνότητι τῆς ἀξίας ἢ γοῦν αὐθε-

ντίας ἔχοντος ἀνθρώπου πρὸς Θεόν· οὐ γάρ ἐνοῖ τὰς φύσεις (ἢ) ἰσοτιμία. Καὶ γοῦν Πέτρος τε καὶ Ἰωάννης ἰσοτιμοὶ μὲν ἀλλήλοις, καθὸ καὶ ἀπόστολοι καὶ ἅγιοι μαθηταί, πλὴν οὐχ εἷς οἱ δύο...”.

Ἡ περί πίστεως δήλωσης τοῦ Κων/λεως Φλαβιανοῦ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα.

Ἡ δήλωσις αὕτη ἀναφέρει σχεδὸν ἀκριβῶς τὰ ἴδια ὅπως τὸ προηγούμενο κείμενο τῆς Συνόδου τῆς Κων/λεως τοῦ 448.

Ἄλλα Συνοδικὰ κείμενα τῶν Δ', Ε' καὶ Στ' Οἴκουμ. Συνόδων διὰ τῶν ὁποίων ἀντιμετωπίσθησαν αἱ αἱρέσεις τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ, Μονοθελητισμοῦ καὶ Μονοενεργητισμοῦ.

Ὁ Μονοφυσίτης Εὐτυχῆς ἐπρέσβευεν: *“ὁμολογῶ ἐκ δύο φύσεων γεγενῆσθαι τὸν Κύριον ἡμῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ δὲ τὴν ἐνωσιν μίαν φύσιν ὁμολογῶ”*.

Ἐπρέσβευον οἱ αἱρετικοὶ Μονοφυσῖται ὅτι ἠνώθησαν ἡ θεία μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἡ θεία ἀπερρόφησεν τὴν ἀνθρωπίνην καὶ ἔμεινε μόνον μία, ἡ θεία. Ὅποτε ὅλα τὰ ἀνθρώπινα τοῦ Χριστοῦ κατ' αὐτούς ἦσαν φαινομενικά καὶ ὄχι πραγματικά.

Οἱ δύο κυριώτεροι αἱρετικοὶ μονοφυσῖται ἦσαν ὁ Εὐτυχῆς καὶ ὁ Διόσκορος.

Τὸ κείμενον τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ εἶναι τμῆμα τοῦ ὄρου τῆς Δ' Οἴκουμ. Συνόδου.

“Ἐπόμενοι τοίνυν τοῖς ἀγίοις Πατράσιν, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότη-

τητα, κατά πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· πρό αἰώ-
νων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ’
ἑσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι’ ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν
ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς Θεοτό-
κου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν,
υἴόν, κύριον, μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέ-
πτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ
τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνηρημένης διὰ τὴν ἔνωσιν, σω-
ζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἑκατέρας φύσεως καὶ εἰς
ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς
δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ’ ἓνα καὶ
τὸν αὐτὸν υἴόν μονογενῆ, Θεόν Λόγον, Κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφηῆται περὶ αὐτοῦ καὶ
αὐτός ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ἐξεπαίδευσε καὶ τό
τῶν Πατέρων ἡμῖν παρέδωκε Σύμβολον”.

Τούτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριβείας τε
καὶ ἐμμελείας παρ’ ἡμῶν διατυπωθέντων ὥρισεν ἡ ἀγία
καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἑτέραν Πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι
προφέρειν, ἢ γοῦν συγγράφειν, ἢ συντιθέναι, ἢ φρονεῖν, ἢ
διδάσκειν ἑτέρως· τοὺς δὲ τολμῶντας ἢ συντιθέναι Πίστιν
ἑτέραν, ἢ γοῦν προκομίζειν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδιδόναι
ἕτερον Σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπί-
γνωσιν ἀληθείας ἐξ Ἑλληνισμοῦ, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμοῦ, ἢ
γοῦν ἐξ αἰρέσεως οἰασοδήποτοῦν, τούτους, εἰς μὲν εἶεν
ἐπίσκοποι ἢ κληρικοί, ἄλλοτρίους εἶναι τοὺς ἐπισκόπους
τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τοὺς κληρικούς τοῦ κλήρου· εἰ δὲ μο-
νάζοντες ἢ λαϊκοὶ εἶεν, ἀναθεματίζεσθαι....”.

Τὸ ἐπόμενον κείμενον εἶναι τῆς Ε΄ Οἰκουμ. Συνό-
δου, δύο τμήματα ἐκ τῶν 14 ἀναθεματισμῶν τῶν
“Τριῶν Κεφαλαίων”.

β'. Εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ, τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι τὰς

δύο γεννήσεις, τήν τε πρό αίωνων ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀχρόνως καὶ ἀσωμάτως, τήν τε ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, τοῦ αὐτοῦ κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντος ἐκ τῆς ἀγίας ἐνδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντος ἐξ αὐτῆς, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

γ. Εἴ τις λέγει, ἄλλον εἶναι τοῦ Θεοῦ Λόγου τόν θαυματουργήσαντα καὶ ἄλλον τόν Χριστόν τόν παθόντα, ἢ τόν Θεόν Λόγον συνεῖναι λέγει τῷ Χριστῷ γεννωμένῳ ἐκ γυναικός, ἢ ἐν αὐτῷ, εἶναι ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' οὐχ ἓνα καὶ τόν αὐτόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν τοῦ Θεοῦ Λόγον, σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα, καὶ τοῦ αὐτοῦ τά τε θαύματα καὶ τά πάθη ἅπερ ἐκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Ἀκολουθεῖ μέρος τοῦ ὅρου Πίστεως τῆς Στ' Οἰκουμ. Συνόδου περί τῶν δύο θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν τοῦ Χριστοῦ.

“...Ἐπομένη τε ταῖς καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδους καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ εγκρίτοις Πατράσι καὶ συμφώνως ὀρίζουσα, ὁμολογεῖ τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τόν ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν, τόν ἓνα τῆς ἀγίας, ὁμοουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, τέλειον ἐν θεότητι καὶ τέλειον τόν αὐτόν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεόν ἀληθῶς καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τόν αὐτόν ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τήν θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τόν αὐτόν κατὰ τήν ἀνθρωπότητα, κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· τόν πρό αίωνων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τήν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δέ τῶν ἡμερῶν τόν αὐτόν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τήν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Πνεύματος ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου, τῆς κυρίας καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκου, κατὰ τήν ἀνθρωπότητα· ἓνα

καί τόν αὐτόν Χριστόν, υἱόν, κύριον, μονογενῆ, ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως, ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον, οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφοραῶς ἀνηρημένης διά τήν ἔνωσιν, σωζομένην δέ μᾶλλον τῆς ιδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καί εἰς ἓν πρόσωπον καί μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης, οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἓνα καί τόν αὐτόν μονογενῆ Θεοῦ Λόγον, Κύριον Ἰησοῦ Χριστόν, καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφηταί περὶ αὐτοῦ καί αὐτός ἡμᾶς Ἰησοῦς ὁ Χριστός ἐξεπαίδευσε καί τό τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον.

Καί δύο φυσικάς θελήσεις, ἤτοι θελήματα, ἐν αὐτῷ, καί δύο φυσικάς ἐνεργείας, ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἀσυγχύτως, κατά τήν τῶν ἁγίων Πατέρων διδασκαλίαν ὡσαύτως κηρύττομεν· καί δύο μὲν φυσικά θελήματα οὐχ ὑπεναντία, μή γένοιτο, καθὼς οἱ ἀσεβεῖς ἔφησαν αἰρετικοί, ἀλλ' ἐπόμενον τό ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα, καί μή ἀντιπίπτον ἢ ἀντιπαλαῖον, μᾶλλον μὲν οὖν καί ὑποτασσόμενον τῷ θείῳ αὐτοῦ καί πανσθενεῖ θελήματι· “ἔδει γάρ τό τῆς σαρκός θέλημα κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δέ τῷ θελήματι τῷ θεϊκῷ”, κατά τόν πάνσοφον Ἀθανάσιον· ὡσπερ γάρ ἡ αὐτοῦ σάρξ, σάρξ τοῦ Θεοῦ Λόγου λέγεται καί ἔστιν, οὕτω καί τό φυσικόν τῆς σαρκός αὐτοῦ θέλημα ἴδιον τοῦ Θεοῦ λέγεται καί ἔστι, καθάφησιν αὐτός, “ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τό θέλημα τό ἐμόν, ἀλλά τό θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός”, ἴδιον λέγων θέλημα αὐτοῦ τό τῆς σαρκός, ἐπεὶ καί ἡ σάρξ ἰδίᾳ αὐτοῦ γέγονεν· ὃν γάρ τρόπον ἡ Παναγία καί ἄμωμος ἐψυχωμένη αὐτοῦ σάρξ θεωθεῖσα οὐκ ἀνηρέθη, ἀλλ' ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς ὄρω τε καί λόγῳ διέμεινεν, οὕτω καί τό ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα θεωθέν οὐκ ἀνηρέθη, σέσωσται δέ μᾶλλον, κατά τόν θεολόγον Γρηγόριον λέγοντα,

“τό γάρ ἐκεῖνου θέλειν, τοῦ κατά τόν Σωτῆρα νοουμένου, οὐδέ ὑπεναντίον Θεῷ θεωθέν ὄλον”.

Δύο δέ φυσικάς ἐνεργείας ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀμερίστως, ἀσυγχύτως ἐν αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν δοξάζομεν, τουτέστι θείαν ἐνεργείαν καί ἀνθρωπίνην ἐνεργείαν, κατά τόν θεηγόρον Λέοντα τρανέστατα φάσκοντα, “ἐνεργεῖ γάρ ἐκατέρα μορφή μετά τῆς θατέρου κοινωνίας ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μέν Λόγου κατεργαζομένου τοῦτο ὅπερ ἐστί τοῦ Λόγου, τοῦ δέ σώματος ἐκτελοῦντος ἅπερ ἐστί τοῦ σώματος...”.

Ἀκολουθεῖ τμήμα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου Ἱεροσολύμων († 575 - 638).

“...Οὐκοῦν κάλλιστα λίαν αὐτοῖς δεδογμάτισται τό, ἓνα μὲν ὁμολογεῖν τό Ἐμμανουήλ· οὕτως γάρ ὁ Θεός Λόγον σαρκωθείς ὀνομάζεται, καί τόν αὐτόν ἅπαντα δρᾶν καί οὐκ ἄλλον, τά τε ὑψηλά καί ἐλάχιστα παντοίας ἐκτός διαστάσεως”.

“...Δι’ ὧν καί τῶν αὐτοῦ φύσεων ἀσύγχυτος ἡ διπλή γνωρίζεται, καί εἰς ὑποστάσεις δύο καί πρόσωπα διαμπαξ ὁ αὐτός οὐ μερίζεται· ἀλλ’ ἔστιν εἷς καί ὁ αὐτός Υἱός καί Χριστός ἀδιάτμητος, ἐν δυσὶν ἀδιαιρέτως γνωριζόμενος φύσει. Καί αὐτοῦ τά πάντα τοῦ ἐνός Υἱοῦ διαβεβαιούμεθα, καί πάσας αὐτοῦ καί τὰς φωνάς καί τὰς ἐνεργείας πιστεύομεν· κἄν αἱ μὲν αὐτῶν εἰσί θεοπρεπεῖς, αἱ δέ οὕτω πάλιν ἀνθρωποπρεπεῖς...”.

“...καί συναναστραφεῖς ἀνθρωπίνως ἡμῖν, ἅτε τέλειος γνωριζόμενος ἄνθρωπος, κἄν Θεός ὁ αὐτός ἀπαρλείπτως ἐτύγχανε, καί θαυματουργήσας ὡς ἔπρεπε. Τέλειος γάρ Θεός ἐγινώσκετο, καί ἀνθρωπεῖα νοερῶς

ἐφυχωμένη σαρκί συνεκέκρατο. Ἐπί τό πάθος τό ἐκούσιον ἄνεισι, καί ἐκουσίως Ἰουδαίους προδίδοται, μᾶλλον δέ ἑαυτόν αὐτοῖς δι' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἐκουσίως προδίδωσι· καί δεσμεύεται, καί κολαφίζεται, καί ἐμπτύεται, καί μαστίζεται, καί χλευάζεται, καί χλαμύδα προφυρᾶν ὡς βασιλεύων τῶν ὄλων ἐνδύεται, καί κάλαμον ὡς σκῆπτρον βασιλικόν βασιλικῶς ἐχειρίζεται, καί Πιλάτου κατακρίνεται κρίνοντος, καί τέλος ἰκρίῳ προσπήγνυται, καί χεῖρας καί πόδας αἱμάσσεται τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ προσηλούμενος, καί λησταῖς συνεπαίρεται καί ὄξος ποτίζεται, καί χολῆς ἀπογεύεται, καί μέγα βοήσας τῷ Πατρὶ τήν ψυχὴν παραδίδωσι, καί τήν πλευράν τῇ λόγχῃ τιτρώσκειται, καί ὕδωρ καί αἷμα σωτήριοι μετὰ θάνατον προχέει καί νέκρωσιν, καί νεκρός τοῦ σταυροῦ καταφέρεται, καί κηδεύεται, καί σμυρνίζεται, καί ταφὴν τριήμερον θάπτεται, καί τριήμερος ἀναστάς τοῦ τάφου προέρχεται, καί πάντας ἑαυτῷ τοὺς νεκροὺς συνανίστησιν, ἐκ τάφου καί φθορᾶς πρὸς τὴν ἀτελευτῶσαν αὐτοῦ ζωὴν ἐπαγόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καί τοῖς μαθηταῖς ἐκ νεκρῶν ἀναστάς ἐμφανίζεται, καί πιστοποιεῖται βρώσει καί πόσει καί ἀφῆ χειρῶν ἀποστολικῶν τῆς οἰκείας σαρκός τὴν ἀνάστασιν, καί Πνεῦμα τούτοις παρέχει πανάγιον, ὡς συγγενές αὐτῷ καί ὁμόφυλον καί εἰς οὐρανοὺς ἀναφέρεται, μᾶλλον δέ ὡς καί τῶν οὐρανῶν δεσπόζων ἀνέρχεται, καί δεξιός τοῦ τετηκόντος καθέζεται, θῶκον ἔχων τὸν πατρικόν καί βασιλικόν καί ὑπέρτατον...”.

Ἡ αἵρεσις τοῦ *Μονοθελητισμοῦ* καί *Μονοενεργητισμοῦ* ἦτο ὑπὸ ἄλλην μορφήν συνέχεια τῆς αἱρέσεως τοῦ *Μονοφυσιτισμοῦ* ὁ ὁποῖος ἐτάραξε τὴν Ἐκκλησίαν τὸν βον αἰῶνα καί κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς 4ης Οἰκουμ. Συνόδου

τό 451.

Οἱ αἵρετικοὶ Μονοθελητισταὶ ἐπίστευον ὅτι ὁ Χριστός εἶχε ΜΙΑΝ ΜΟΝΟΝ ΘΕΛΗΣΙΝ καὶ αὐτὴν τὴν ἀπέδιδον εἰς τὴν θεότητά του. Δι' αὐτοῦ καταργεῖται ἡ ἀνθρωπίνη φύσις τοῦ Χριστοῦ, ὁπότε ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν Μονοφυσιτισμόν, ὅτις ἐπίστευεν ὅτι μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔμεινεν μόνον ἡ θεία διότι ἡ ἀνθρωπίνη ἀπεροφήθη ὑπὸ τῆς θείας.

Τότε ὅλα τὰ ἀναφερόμενα, εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην (Θ. Εὐαγγέλιον κ.λπ.), ἀνθρώπινα στοιχεῖα εἰς τὸν Χριστόν, θά ἀποδίδοντο ὡς φανταστικά ἢ ὅπως ἔβλεπον τὰ ὄραματα οἱ προφῆται. Καὶ τότε θά ἀναβίωνεν ἡ αἵρεσις τῶν **Δοκητῶν** καὶ **Φανταστικῶν**. Καὶ κατόπιν αὐτῶν θά ἀνεβίωναν καὶ θά ἤρχοντο ὅλοι αἱ αἵρέσεις εἰς τὴν ἐπιφάνειαν διότι συγγενεύουν μετὰ τῶν δογματικῶς μὲ ἀποτελεσματὴν τὴν κατάργησιν τῆς ἐξ οὐρανοῦ ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΕΙΣΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως εἰς τὸν ΕΝΑΝ ΤΡΙΣΥΠΟΣΤΑΤΟΝ ΘΕΟΝ καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πρωτόγονον εἰδωλολατρείαν.

Ἀλλὰ ὁ Θεὸς ὅστις ἵδρυσεν καὶ ἐθεμελίωσεν καὶ ὠκοδόμησεν τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ μᾶς εἶπεν ὅτι, **“καὶ πύλαι Ἰδοῦ οὐ κατισχύσουσιν ΑΥΤΗΣ...”** (Ματθ. ΙΣΤ' 18).

Καὶ ὅσαι αἵρέσεις καὶ ἂν ἐμφανίζωνται θά συντρίβωνται διότι **Θεομαχοῦν** πολεμοῦσαι τὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ.

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ πολεμουμένη ΝΙΚΑ καὶ ΘΡΙΑΜΒΕΥΕΙ κατὰ τὸν Ἅγ. Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, διότι ἔχει Κεφαλὴν τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦ Χριστόν.

“Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν...” (Πράξ. ΚΣΤ' 14).

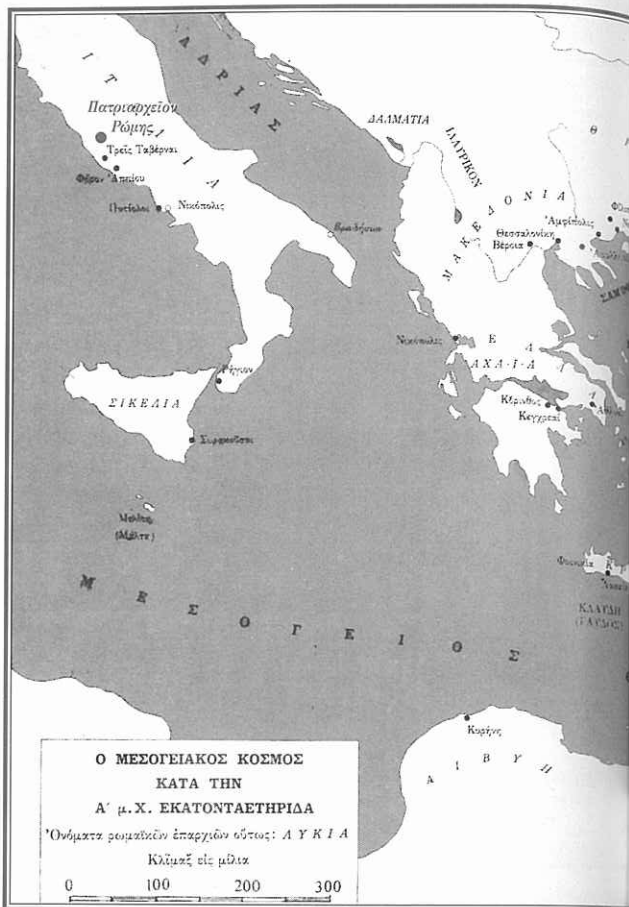
Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Φορητή ρωσική εικών του 16ου αι. Εύρίσκεται εις μουσεϊον τῆς Μόσχας. Εἰς τό ἄνω μέρος διακρίνεται ὁ ἄναρχος Πατήρ, καί εἰς τήν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου ὁ Χριστός ὡς βρέφος. "...σύν τῇ φωνῇ ἔσαρχοῦτο ὁ τῶν ὄλων ΔΕΣΠΟΤΗΣ..." (Θεοτόκιον τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Α' Ἦχου εἰς τήν Παρακλητικὴν).

**ΠΙΝΑΞ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ
ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ**

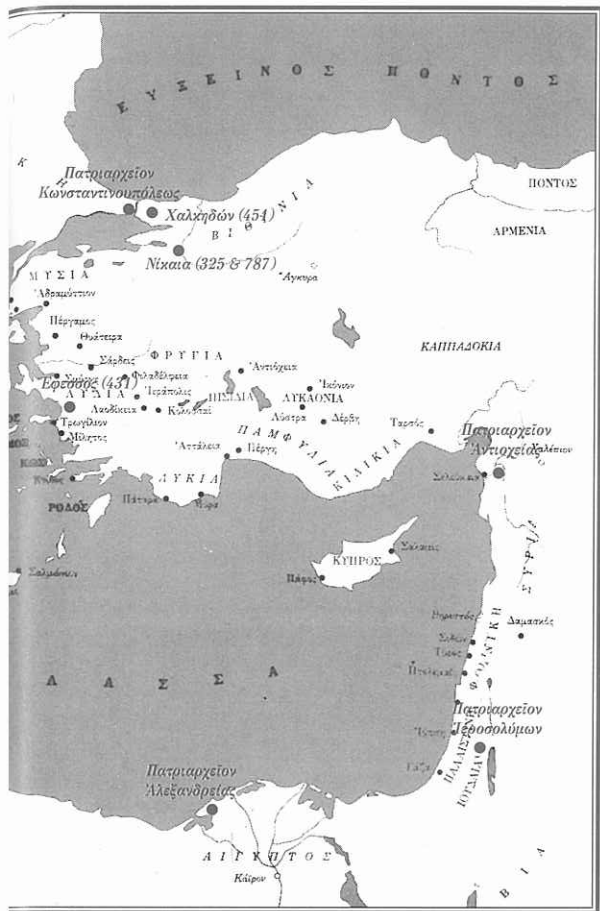
Οίκ. Σύνοδοι	Έτος & τόπος συγκλήσεως	Αριθμ. Μελών	Αυτοκράτωρ	Πρόεδρος τῆς Οίκ. Συνόδου	Συνῆλθεν κατά Αἰρετικῶν
Α'	325 Νίκαια Βιθυνίας	318 ἢ 300 ἢ 250	Μ. Κωνσταντῖνος	Συλλογικῶς : ὁ Αυτοκράτωρ, ὁ Ἀλεξανδρεῖας, Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Εὐστάθιος Ἀντιοχείας	Ἀρείου πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας.
Β'	381 Κων/λις	150 ἢ 180	ὁ Μέγας Θεοδοσίος Α'	Μελέτιος Ἀντιοχείας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος Νεκτάριος Κων/λεως	Μακεδονίου Πατρ. Κων/λεως τοῦ Πνευματομάχου.
Γ'	431 Ἐφεσσοσ Μ. Ἀσίας	200	Θεοδοσίος Β' ὁ Μικρός	Κύριλλος Ἀλεξανδρείας	Νεστορίου Πατρ. Κων/λεως.
Δ'	451 Χαλκηδών Μικρᾶς Ἀσίας.	630 ἢ 520	Μαρκιανός & Πουλχερία	Ἀντιπρόσωπος τοῦ πάπα Ρώμης	Εὐτυχοῦς Ἀρχμ., Διοσκόρου τῶν Μονοφυσιτῶν.
Ε'	553 Κων/πολις	150 ἢ 165	Ἰουστινιανός ὁ Α'	Μηνᾶς Κων/λεως Εὐτόχιος Κων/λεως	Ὠριγένους καὶ τῶν "Τριῶν Κεφαλαίων".
Στ'	680 Κων/πολις	170 ἢ 211 ἢ 289	Κωνσταντῖνος Δ' ὁ Πωγωνάτος	Ἀντιπρόσωποι τοῦ πάπα Ρώμης	Ὠνωρίου Ρώμης Σεργίου, Πύρρου κ.λπ. τῶν Μονοθελητῶν.
Πενθέκτη	691 Κων/πολις ἐν Τρούλλῳ	350	Ἰουστινιανός ὁ Β'	Παῦλος Κων/λεως	—
Ζ'	787 Νίκαια Βιθυνίας	367 ἢ 360 ἢ 348	Κωνσταντῖνος & Εἰρήνη (μήτηρ αὐτοῦ)	Ταράσιος Κων/λεως	Κατὰ τῶν εἰκονομάχων.

ΑΓΙΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Αποφάσεις & Καταδίκαι	Διακριθείσα μορφαί μεγάλων Πατέρων	Ἐξέδωκεν Σύμβολα ἢ ὄρους Δογματικούς	Ἐξέδωκεν ἱ. Κανόνας
Ὁ Χριστός εἶναι Θεός, ὁ Υἱός & Λόγος τοῦ Θεοῦ. Τό Δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος ὁμοούσιος μέ τόν Πατέρα. Κατεδίδαξεν τόν Ἀρειανισμόν.	ὁ Μ. Ἀθανάσιος ὁ Ἁγ. Νικόλαος ὁ Ἁγ. Σπυρίδων	Τό Σύμβολον τῆς Πίστεως μέ τά πρῶτα 7 ἄρθρα.	20
Τό Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός, τό Τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἁγ. Τριάδος καί ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καί τῷ Υἱῷ. Κατεδίδαξεν τοὺς Πνευματομάχους.	Γρηγ. ὁ Θεολόγος Γρηγ. ὁ Νύσσης ὁ Μελέτιος Ἀντιοχείας	Προσέθεσε τά 5 τελευταία ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.	7
Περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, Θείας καί ἀνθρωπίνης καί τοῦ Ἐνός Προσώπου αὐτοῦ. Καί περὶ τῆς Θεοτόκου. Καταδίκη τοῦ Νεστοριανισμοῦ.	Κύριλλος Πατρ. Ἀλεξανδρείας.	Ὅρον Δογματικόν, τὴν ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.	8
Προσδιώρισεν τόν τρόπον Ἐνώσεως Θείας καί ἀνθρωπίνης φύσεως εἰς τό ἘΝΑ πρόσωπον τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Καταδίκη τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ.	Φλαβιανός Κων/λεως Ἀνατόλιος Κων/λεως Λέων Ρώμης	Ὅρον Δογματικόν.	30
Κατεδίδαξεν τά ὑπολείμματα τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ καί Νεστοριανισμοῦ καί Ἀρειανισμοῦ.	Ἀπολλινάριος Ἀλεξ. Δομνίνος Ἀντιοχείας.	Ὅρον Δογματικόν.	—
Κατεδίδαξεν τόν Μονοθελητισμόν καί τόν Μενοενεργητισμόν. Ὁ Χριστός εἶχε δύο θελήσεις καί δύο ἐνεργείας.	Μάξιμος ὁ ὁμολογητής, Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων.	Ὅρον Δογματικόν.	—
Ὀνομάσθη Πενθέκτη διότι συνεπλήρωσεν τό ἔργον τῶν Ἐ' καί Στ' Οἰκ. Συνόδων. Ἐξέδωκεν (102) ἱ. Κανόνας (ἐν Τρούλλῳ).	Πέτρος Ἀλεξανδρείας.	Μόνον Ἱερούς Κανόνας (102).	102
Περὶ ἀναστηλώσεως καί τιμητικῆς προσκυνήσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων. Κατεδίδαξεν τὴν Εἰκονομαχίαν.	Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Ταράσιος Κων/λεως, Θεοφάνης ὁ Μοναχός.	Ὅρον Δογματικόν.	22

Ὁ Γεωγραφικὸς Χάρτης τῆς Μεσογείου ὅπου εὐρίσκονται αἱ πόλεις μων καὶ Ρώμης καθὼς αἱ (4) πόλεις ὅπου συνεκροτήθησαν αἱ

ν (5) Πατριαρχείων, Κων/εως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύ-
 (7) Ἁγία Οἰκουμ. Σύνοδοι: Νίκαια, Κων/λις, Ἐφεσος & Χαλκηδών.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ

Αίτια ἢ αἴτιον

Ἐννοια ἢ πρόσωπο ἢ πράγμα πού προηγεῖται ενός ἐπομένου, τό ὁποῖο λέγεται ἀποτέλεσμα ἢ αἰτιατό. Ἡ ἀναγκαία προϋπόθεση, ὁ βαθύτερος λόγος, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου συμβαίνει κάτι. Ἡ ἀφορμή. Ὁ Θεός θεωρεῖται ὡς ἡ “πρώτη αἰτία”, μέ τήν ἐννοια τῆς πρώτης καί μοναδικῆς αἰτίας ὄλων τῶν κτιστῶν ὄντων: “πανταιτία” (πρβλ. “Ἡ πανταιτία καί παρεκτική ζωῆς...”, Τροπ. Μ.Πέμπτη, Ὁρθρος, Ὡδή α’).

Ἄλογος

Ἐπαρξή πού δέν ἔχει λογική λειτουργία. Ἀντίθετο τοῦ “λογικός”, πού ἔχει λογική.

Ἀνάλυση

Μέθοδος ἐπιστημονικῆς (λογικῆς) ἔρευνας καί σπουδῆς, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ἡ μελέτη ενός ἀντικειμένου ἀρχίζει ἀπό το καθολικό, τό ὅλον καί προχωρεῖ στά ἐπί μέρους στοιχεῖα ἢ συστατικά γνωρίσματα τοῦ συνόλου καί τά ἀναλύει.

Ἄνόμοιος, βλ. Ὁμοιούσιος, Ὁμοούσιος.

Ἀνυπόστατον

Τό μή ὑπαρκτό καί μή πραγματικό. Σημαίνει ὅμως καί τό ὄν πού δέν ὑπάρχει μέν καθεαυτό πού ὑποστασιάζεται ὅμως στήν ὑπόσταση ενός ἄλλου ὄντος. Στήν περίπτωση αὐτή, τό ἀνυπόστατο εἶναι συνώνυμο μέ ἐνυπόστατο.

Ἀποκάλυψη

Ἡ φωτιστική κίνηση καί ἐνέργεια, μέ τήν ὁποία ὁ Θεός φανερώνεται καί ἀποκαλύπτεται στούς ἀνθρώπους, μέ τή φυσική δημιουργία, τόν προφορικό λόγο καί μέ ἐπεμβάσεις

στό χωρο καί τόν χρόνο (στήν ἱστορία).

Ἄρχή

Ἡ βάση ἢ οὐσία ἑνός προσώπου ἢ πράγματος. Ἡ ἀφετηριακή αἰτία τοῦ κόσμου. Στό κοσμολογικό ἐρώτημα “ποιά εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ κόσμου;”.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες σοφοί ἔδωσαν διάφορες ἀπαντήσεις ὅπως: Ὁ Πλάτων τίς “ιδέες”, ὁ Ἀναξαγόρας ὁ “νοῦς”, κ.λπ.

Ἄκτιστον

Αὐτό πού δέν ἔχει δημιουργηθῆ καί ἐπομένως δέν ὑπάρχει, τό ἀδημιούργητον. Μόνον ὁ Θεός εἶναι ΑΚΤΙΣΤΟΣ καί ὑπάρχει συνεχῶς χωρίς νά δημιουργηθῆ.

Ἄψυχον

Τό δημιούργημα τό ὁποῖον δέν ἔχει ψυχήν. Μόνον ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχήν διότι εἶναι σύνθετος ἀπό ὑλικόν σῶμα καί ἄϋλον ψυχήν.

Ἀσύγχυτον

Ὅταν ἡ φύσις ἑνός πράγματος δέν συγχέεται, δέν ἀναμιγνύεται κατά τήν ἔνωσιν μεθ' ἑνός ἄλλου.

Ἄτρεπτον

Ὅταν ἕνα πράγμα δέν παθαίνει τροπήν ἀπό ἄλλο πράγμα.

Ἀδιαίρετον

Ἡ μή δυνατότης διαιρέσεως τινός εἴδους, ὑπό ἄλλου.

Ἀναλλοίωτος

Μόνον ὁ Θεός εἶναι ἀναλλοίωτος. Ὅλα τά δημιουργήματα παθαίνουν ἀλλοιώσεις.

Ἀνόμοιον

Αὐτό τό ὁποῖον δέν ὁμοιάζει μέ ἄλλο.

Ἀμέθεκτον

Ἀμέτοχον. Αὐτό τό ὁποῖον δέν μετέχει δέν ἐπικοινωνεῖ δέν εἶναι δυνατόν νά συμμετάσχη μετ' ἄλλου. Ἀπλησίαστον.

Ἀπρόσωπον

Αὐτό τό ὅποῖον δέν ἔχει ἐπίγνωσιν καί συνείδησιν ὑπάρξεως καί ἐλευθερίαν βουλήσεως.

Ἄόρατον

Αὐτό τό ὅποῖον δέν ὑποπίπτει εἰς τάς πέντε αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό τό ὅποῖον ἀνήκει εἰς τόν ἄυλον μεταφυσικόν καί πνευματικόν κόσμον.

Βούλησις

Ἡ δυνατότης εἰς τόν ἄνθρωπον νά σκέπτεται, διά τοῦ νοός του, νά δημιουργῇ ιδέες τίς ὁποῖες κατόπιν νά ὑλοποιῇ.

Γίγνεσθαι

Ἡ γένεσις τοῦ ὄντος, ἡ συνεχῆς κίνησις καί μεταβολή τῶν πάντων. Ἡ διαμόρφωσις καί ἡ ἐξέλιξις.

Γνωμικόν θέλημα ἢ θέληση

Προσωπική ἐκτίμησις τί εἶναι ἀγαθό ἢ κακό. Εἶναι ἓνα εἶδος ἐπιλογῆς καί προσκόλλησις τοῦ ἀνθρώπου σέ κάτι—πρόσωπο ἢ πράγμα—τό ὅποιο θεωρεῖ ἢ νομίζει (κατά τήν προσωπική του δηλαδή ἐκτίμησις) ὅτι εἶναι καλό ἢ κακό.

Γνωστικοί

Φιλόσοφοι τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐποχῆς, πού ἐπιχειροῦσαν νά ἀναγάγουν τήν πίστη σέ γνώση. Ἡ φιλοσοφία τους ἦταν μιά σύνοψη ἑλληνικῶν, ἰουδαϊκῶν, νεοπλατωνικῶν καί ἀνατολικῶν δοξασιῶν. Οἱ Γνωστικοί ἦσαν διαρχικοί. Κυριώτεροι ἐκπρόσωποι, ὁ Κήρυνθος (115), ὁ Βασιλείαδης, ὁ Βαλεντίνος (†130) καί ὁ Μαρκίων.

Διαρχία

Φιλοσοφικοί καί θρησκευτική ἀντίληψη, κυρίως τῆς Ἀνατολῆς, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὑπάρχουν δύο ἀρχές, ὁ Θεός καί ἡ ὕλη (ὁ ὕλικός κόσμος). Ἀπό τόν Θεό πηγάζει τό καλό καί ἀπό τήν ὕλη (καί γιά τόν ἄνθρωπο, εἰδικότερα, ἀπό τό σῶμα) τό κακό. Μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν ἀρχῶν, ὑπάρχει

“χάσμα μέγα”. Διαρχικοί φιλόσοφοι στήν ἀρχαιότητα ἦσαν ὁ Ἀναξαγόρας, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ Νεοπλατωνικοί καί ὁ Ἰουδαῖος Φίλων.

Δόγμα

Ἀναμφιβόλως κοινῆς ἀποδοχῆς Ἀλήθεια περί τινος. Ἀύθεντική καί ἀλάθητος περί τῆς πίστεως ὑπό τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφανσις.

Δυνάμει (καί ἐνεργεία)

Ἕνας ὀργανισμός *ἐνῶ ἔχει τήν δυνατότητα* νά κινηθῆ καί νά ἐνεργήσῃ, τώρα εὐρίσκεται ἐν ἀκίνησι.

Ἐν Ἐνεργεία. Ὁ ὀργανισμός ὅστις τίθεται ἡ δυνατότητά του εἰς ἐνέργειαν καί ἐνεργῆ, π.χ. ἕνας μηχανισμός μή λειτουργῶν εἶναι *ἐν δυνάμει*, ἐνῶ λειτουργῶν εἶναι *ἐν ἐνεργεία*.

Εἶδος

Ἡμορφῆ, τό σχῆμα, ὁ τρόπος ἐμφάνισης ἑνός προσώπου ἢ ὑλικῶν ἀντικειμένου. Τά ἄτομα ἢ ἀντικείμενα αὐτά, στό σύνολό τους, διακρίνονται ἀπό ἄλλα ἄτομα ἢ ἀντικείμενα τοῦ ἰδίου γένους διότι διαθέτουν ἕνα πρόσθετο κοινό χαρακτηριστικό, (εἰδοποιός διαφορά).

Εἶναι

Ἀπαρέμφατο τοῦ ρ. “εἰμί” (–εἶμαι, ὑπάρχω). Ἐκφράζει τήν κατάστασιν τῆς ὑπαρκτῆς πραγματικότητος (Ἀντίθετα: τό “μή εἶναι”, τό ἀνύπαρκτο, τό μηδέν, ἡ ἀνυπαρξία καί τό “γίγνεσθαι”, ἡ διαδικασία δημιουργίας καί τῆς διαμόρφωσης τῆς ὑπαρξῆς). Ἐκφράζει εἴτε τήν ἀντιληπτῆ (αἰσθητή) εἴτε τή μή ἀντιληπτῆ (ὑπερβατική, ἐκτός ἐμπειρίας) πραγματικότητα, π.χ. τό “εἶναι τοῦ ἀνθρώπου”, ὁ ἄνθρωπος δηλαδή, ὡς ὑπαρκτή, αἰσθητή καί ἀντιληπτῆ πραγματικότητα. Τό “εἶναι τοῦ Θεοῦ”, ὁ Θεός δηλαδή, ὡς ὑπαρκτή, μή ἀντιληπτῆ καί ὑπερβατική πραγματικότητα. “Τό ρῆμα εἶναι δεικνύει ὑπαρξιν”(N. Νησιώτης).

Ἐνέργεια

Ἰκανότητα ἑνός προσώπου ἢ ἀντικειμένου νά παράγει ἔργο, δράση, κίνηση φυσική ἢ μηχανική. Στόν Θεό καί στόν ἄνθρωπο, τό ὄργανο πού ἔχει τήν ἰκανότητα νά παράγει ἐνέργεια εἶναι ἰδίωμα, ἰκανότητα (δύναμη) τῆς φύσης ἢ οὐσίας τῶν λογικῶν ὄντων. “Δέν ὑπάρχει φύση, χωρίς ἐνέργεια” (Ἀριστοτέλης). Ἡ ἐνέργεια, ὡς δράση, πράξη, κίνηση φανερώνει τήν ὑπαρξή.

Ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ

Τί εἶναι: Ἰδιότητες (λέγονται καί προσόντα, θελήματα καί πρόοδοι) τοῦ Θεοῦ πού διακρίνονται ἀπό τήν οὐσία του. Δέν ἔχουν ἰδιαίτερη ὑπαρξή. Ὑπάρχουν μόνο στήν οὐσία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἐνυπόστατες, διακρίνονται ὁμως ἀπό τίς θεϊκές Ὑποστάσεις. Μέ τίς ἰδιότητες αὐτές, ἡ ἀμέριστη καί ἀμέθεκτη φύση - οὐσία τοῦ Θεοῦ δημιουργεῖ ἄλλες ὑπάρξεις (κτιστά ὄντα) καί σχετίζεται μέ αὐτά, γίνεται δηλαδή μεθεκτή. Ἐπίσης, μέ τίς ἐνέργειές του, ὁ ἀόρατος, υπερβατικός, ἀπερινόητος καί ἀκατάληπτος Θεός, γίνεται αἰσθητός, ἀντιληπτός καί γνωστός στίς λογικές ὑπάρξεις. (Ἀγγέλους καί ἀνθρώπους). Οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι “ἄκτιστες” καί δέν ταυτίζονται μέ τά κτίσματα. Τά κτίσματα ὁμως μποροῦν νά οἰκειώνονται τίς ἄκτιστες αὐτές ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καί δι’ αὐτῶν νά ἐπι-κοινωνοῦν καί νά ἐνώνωνται μέ τόν Θεό (κοινωνία, μετοχή). Τά λογικά, εἰδικότερα, κτίσματα ὀφελοῦνται ἀπό αὐτή τήν “κοινωνία”, καρποί καί προϊόντα τῆς ὁποίας εἶναι ὁ φωτισμός, ὁ ἁγιασμός καί ἡ θέωση. Τά ἀποτελέσματα καί προϊόντα (οἱ καρποί) τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ στά κτίσματα λέγονται χαρίσματα, δωρεές, ἐνεργήματα.

Οἱ ἄκτιστες θεϊκές ἐνέργειες, ἀνάλογα μέ τά ἀποτελέσματα (ἐνεργήματα) πού προκαλοῦν στά κτιστά δημιουργήματα, ὀνομάζονται μέ διάφορες ὀνομασίες, ὅπως οὐσιώδεις,

ζωώσεις, σοφοποιήσεις, παραδείγματα ἢ λόγοι.

Ἔννοια

Συλληπτική (διανοητική) παράσταση ἢ εἰκόνα, πού περιέχει τὰ κύρια γνωρίσματα ενός ἢ περισσοτέρων ἀντικειμένων, τήν οὐσία καί τὰ οὐσιώδη γνωρίσματα ενός ὄντος. Π.χ. ἡ ἔννοια “ἄνθρωπος” περιλαμβάνει τὰ ἐπί μέρους γνωρίσματα: ζῶον, σπονδυλωτόν, θηλαστικόν, δίχειρον, δίποδον κ.λπ.

Ἐνοθεΐα

Ἡ πίστη σέ ομάδα πολλῶν θεοτήτων, ἐπί κεφαλῆς τῆς ὁποίας εἶναι ἕνας θεός. Ἡ ἀρχαία, ἑλληνική θρησκεία ἦταν ἔνοθεΐα (Δώδεκα θεοί, μέ τόν Δία ἐπί κεφαλῆς).

Ἐνυπόστατον

Ἔχει τρεῖς σημασίες. Σημαίνει, πρῶτον, τό ὄν πού ὑπάρχει. Ὅ,τι συμμετέχει στήν ὑπαρξή καί τή ζωή εἶναι ἐνυπόστατο. Ἐνυπόστατο θεωρεῖται καί τό συγκεκριμένο καί αὐθύπαρκτο πρόσωπο. Στήν περίπτωση αὐτή, εἶναι συνώνυμο μέ τήν ὑπόσταση. Δεύτερο, τό ὄν πού δέν ὑπάρχει καθεαυτό, ἀλλά ὑποστασιάζεται στήν ὑπόσταση ενός ἄλλου ὄντος. Στήν περίπτωση αὐτή, τό ἐνυπόστατο εἶναι συνώνυμο μέ τό ἀνυπόστατο καί τό συμβεβηκός, μέ τή διαφορά ὅτι ἐνῶ τό συμβεβηκός καί τό ἀνυπόστατο δέν ὑπάρχουν ἀνεξάρτητα ἀπό τήν οὐσία (δέν εἶναι ἐνούσια), τό ἐνυπόστατο κατέχει τή φύση ἢ οὐσία τοῦ ὄντος. Τρίτον, τό ὄν στήν ὑπόσταση τοῦ ὁποίου ἐνώνονται δύο διαφορετικές φύσεις καί συγκροτοῦν μιά ὑπόσταση – πρόσωπο. Στήν προκειμένη περίπτωση, οἱ δύο φύσεις ὑφίστανται ταυτοχρόνως στό ἴδιο πρόσωπο (σύνθετη ὑπόσταση), ὅπως εἶναι ἡ ὑπόσταση τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ Λόγου.

Θέληση ἢ βούληση

Ἡ σταθερή καί ἐπίμονη ἐπιθυμία μιᾶς λογικῆς ὑπάρξεως, γιά τήν ἐπίτευξη ενός σκοποῦ. Ἀποτέλεσμα τῆς θέλη-

σης εἶναι ἡ ἐνέργεια. Ἡ θέληση ρυθμίζει τίς ἐνέργειες τῶν λογικῶν ὄντων. Ἡ θέληση εἶναι λειτουργία τῆς φύσεως – οὐσίας τῶν λογικῶν ὄντων καί χαρακτηρίζει τόσο τῆ θεία ὅσο καί τὴν ἀνθρώπινη φύση (τὴν “εἰκόνα” τῆς).

Θέωση

“Κατὰ χάριν” συμμετοχὴ τοῦ ἀνθρώπου στίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ. Ὁ ὀριστικός προορισμός καί κατάστασις ὑπαρξῆς τοῦ ἀνθρώπου, πραγμάτωσις τοῦ “καθ’ ὁμοίωσιν”. Στὴν κατάστασις αὐτῆ, ὁ ἄνθρωπος γίνεται “κατὰ χάριν” Θεός. Χριστός καί υἱός Θεοῦ. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση μετατρέπεται ἢ συγχέεται μέ τῆ θεϊκῆ φύση, ἀλλ’ ὅτι ἡ ἀνθρώπινη φύση διαπερατᾶται ἀπό τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ καί μέ τόν τρόπο αὐτό, συμμετέχει στόν τρόπο ὑπαρξῆς καί ζωῆς τοῦ τριαδικοῦ θεοῦ, ὅπως τό πυρακτωμένο σίδερο.

Ἰδέα, Ἰδέες

Ἀρχή, ἡ ὁποία, σύμφωνα μέ τό φιλοσοφικό σύστημα τοῦ Πλάτωνος, ἀποτελεῖ τῆ συστατικῆ οὐσία τῶν ὄντων. Οἱ Ἰδέες λειτουργοῦν, ὡς πρότυπα ἢ παραδείγματα τῶν ἐπί μέρους ὄντων. Ὁ Θεός ἔχοντας ὑπόψη τά πρότυπα αὐτά, δημιούργησε τόν κόσμον. Ἡ ὑψίστη Ἰδέα (τοῦ ἀγαθοῦ) συμπίπτει μέ τό Θεό. Τίς ιδέες ὁ Πλάτων ὀνόμασε ἐπίσης Μονάδες ἢ Ἐνάδες.

Ἰδιότητες ἢ Ἰδιώματα

Οὐσιώδη καί ἰδιαίτερα στοιχεῖα ἐνός προσώπου ἢ ἀντικειμένου. Ἰδιώματα τῆς φύσεως ἢ οὐσίας τοῦ Θεοῦ: ἡ παντογνωσία, ἡ παντοδυναμία, ἡ πανσοφία, ἡ ἀπανταχοῦ παρουσία, ἡ ἀγαθότητα κ.λπ.

Ἰδιότητες τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, βλ. Ἐνέργεια.

Ἰδιώματα τῶν Ὑποστάσεων τῆς θεότητος βλ. Ὑπόστασις.

Λόγος

Πολυσήμαντη ἔννοια. (Λογική): Μέρος τῆς νοητικῆς λει-

τουργίας τοῦ ἀνθρώπου. Σκέψεις καί αἰσθήματα, πού μέ τή φωνητική καί στοματική λειτουργία (γλώσσα) ἀρθρώνονται καί ἐκφέρονται σέ λέξεις.

Μέθεξις

Πλατωνικός ὅρος ἡ δυνατότητα ἑνός ὄντος νά συμμετέχη καί νά κοινωνῇ μέ ἕνα ἢ περισσότερα λογικά ὄντα. Κίνηση τῶν θεϊκῶν ἐνεργειῶν, διά τῆς ὁποίας ὁ Θεός δημιουργεῖ καί σχετίζεται μέ ἄλλα λογικά ὄντα. Ἡ οὐσία ἢ φύση τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀμέθεκτη, ἀμέριστη καί ἀκίνητη.

Μονοθεΐα

Ἡ πίστη σέ ἕνα Θεό. Ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ἰουδαϊσμός καί ὁ Ἰσλαμισμός εἶναι μονοθεϊστικές θρησκείες. Βλ. καί ἐνοθεΐα.

Νεοπλατωνική φιλοσοφία

Ὅπαδοί τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλάτωνος, οἱ ὅποιοι, κατά τούς πρώτους μεταχριστιανικούς αἰῶνες, συνεδύασαν τήν πλατωνική διδασκαλία μέ Ἰουδαϊκές καί Ἀνατολικές μυστικιστικές ἀντιλήψεις. Κύριοι ἐκπρόσωποι, ὁ Φίλων, ὁ Ἰουδαῖος καί ὁ Πλωντίνος.

Νοῦς

Τό ὄργανο καί ἡ δύναμη τῆς λειτουργίας τῆς νοήσεως. Ἐπίσης, ἔννοια τῆς ἀρχῆς, κατά τόν Ἀναξαγόρα (– τό πνευματικό στοιχεῖο). Κατά Πλάτωνα, ὁ νοῦς ταυτίζεται μέ τήν Ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ, μέ τόν Θεό.

Ὅμοιος, βλ. Ὅμοιούσιος

Ὅμοιούσιος

Τριαδολογικός καί χριστολογικός ὅρος πού χρησιμοποιήθηκε ἀπό τούς Ἀρειανούς, γιά τόν καθορισμό τῆς φύσης τοῦ Χριστοῦ, ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ Πατρός, καί πού ἀπορρίφθηκε ἀπό τούς ὀρθοδόξους Πατέρες, ὡς αἰρετικός. Ὁ ὅρος “ὅμοιος” ἔχει δύο ἔννοιες: μέ τή σχετική ἔννοια, ἕνα πρόσωπο εἶναι “παρόμοιο” (similis) μέ ἕνα ἄλλο καί κατά

τήν ἀπόλυτη ἔννοια, ἕνας εἶναι “ἴσος” (equalis), μέ ἕνα ἄλλο. Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι “ὁμοιος” μέ τόν Θεό Πατέρα, ἀλλά “ἴδιος”, “ὁμοούσιος”.

Ὁμοούσιος

Τριαδολογικός καί χριστολογικός ὄρος πού χρησιμοποιήθηκε γιά πρώτη φορά ἀπό τόν Ὁριγένη καί καθιερώθηκε ἀπό τήν Ἐκκλησία. Σύμφωνα μέ τόν ὄρο αὐτό, ὁ Χριστός, ὡς Υἱός τοῦ Θεοῦ κατεῖχε τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ Πατρός, ὡς Πρόσωπο ἢ Ὑπόσταση τῆς μιᾶς θεότητος καί δέν ἦταν ὁμοιούσιος ἢ ὁμοιος ἢ ἀνόμοιος πρός τόν Θεό Πατέρα, ἀλλά Ὁμοούσιος.

ὄν

Οὐδέτερο τοῦ ρήματος “εἰμί” (-ῶν, οὔσα, ὄν). “Ἡ ὑφίστη καί τελική μορφή τοῦ εἶναι” (Ν. Νησιώτης). Ὑπαρκτή πραγματικότητα (ὑπαρξη), πρόσωπο ἢ ἀντικείμενο πού (κατέχει) οὐσία ἢ φύση ἢ συμμετέχει σ’ αὐτήν. Ἀντίθετο: τό μή ὄν, τό ἀνύπαρκτο.

Ὄντολογία

Ἡ ἐπιστημονική σπουδή τῶν ὄντων (ὄν).

Οὐσία

Παράγεται ἀπό τή μετοχή “οὔσα” τοῦ ρ. “εἰμί” (βλ. ὄν). Εἶναι ἢ “ἔστία” (ἀπό τόν τύπο “ἔστίς”) τῶν ὄντων. Ὅπως δηλαδή ἢ ἔστία (τό τζάκι) εἶναι ὁ κεντρικός χώρος τοῦ σπιτιοῦ, ὅπου ἀνάβεται καί καίει ἢ φωτιά, ἔτσι καί ἢ οὐσία εἶναι τό κεντρικό καί κύριο γνώρισμα ἑνός ὄντος, ὅπου ἀνάβει καί καίει ἢ φωτιά τῆς ὑπαρξης. Ἐπομένως, οὐσία εἶναι τό βασικό συστατικό στοιχεῖο (ὁ πυρῆνας) ἑνός ὄντος ἢ μιᾶς ὁμάδος ὁμοειδῶν ὄντων. Ἡ οὐσία ἀποτελεῖ τό σταθερό καί ἀναλλοίωτο στοιχεῖο τοῦ κάθε ὄντος. Λατιν. *Essentia*.

Πραγματικότητα

Πρόσωπο ἢ ἀντικείμενο πού ὑπάρχει στόν ἄκτιστο (Θεό)

ἢ τόν κτιστό (ἄνθρωπο) χῶρο (κατάσταση). Ἀντίθετο: τό φαινομενικό, τό φανταστικό.

Προπατορικό ἁμάρτημα

Πρώτη καί κλασική περίπτωση λειτουργίας τῆς γνωμικῆς θέλησης. Οἱ Πρωτόπλαστοι εἶχαν δύο δυνατότητες ἐλεύθερης ἐπιλογῆς καί ἐνέργειας: ἢ νά κινηθοῦν σύμφωνα μέ τή φυσική θέλησή τους ἢ νά κινηθοῦν σύμφωνα μέ τή γνωμική τους θέληση. Δυστυχῶς, ὁ Ἄδάμ καί ἡ Εὐα κινήθηκαν σύμφωνα μέ τή γνωμική τους θέληση. Κάνοντας κακή χρήση τῆς ἐλευθερίας τους (αὐτεξουσίου), κινήθηκαν ἀντίθετα πρὸς τή φύση τους, ἐπιλέγοντας ἓνα λαθεμένο τρόπο ζωῆς (παρά φύσιν ἐπιλογή καί τροπή). Αὐτό τό ἁμάρτημα μεταδίδεται κληρονομικῶς εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ἐξαλείφεται διά τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος.

Πρόσωπον

(Ἀνατομία): τό μέρος τοῦ κεφαλιοῦ πού βρίσκεται “κάτω ἀπό τό κρανίο” (Ἀριστοτέλης). Στήν ἑλληνική ἀρχαιότητα, εἶχε τήν ἔννοια τοῦ “προσωπείου”, (μάσκας), πού ἐχρησιμοποιεῖτο στίς θεατρικές παραστάσεις.

(Φιλοσοφική Ὄντολογία): Σύμφωνα μέ τόν Ἀριστοτέλη, τήν οὐσία κατέχουν δύο γενικές κατηγορίες τῶν ὄντων: τά ὄντα πού κατέχουν μιά κοινή καί γενική οὐσία (τά “ὑπερκειμένα”) καί τά ὄντα πού κατέχουν μιά ἀτομική καί συγκεκριμένη οὐσία (τά “ὑποκειμένα”). Κατά τήν περίοδο πού ἀκολούθησε, μετά τόν Ἀριστοτέλη, ὁ ὅρος “ὑποκειμένο” ἀντικαταστάθηκε (κυρίως ἀπό τοὺς Στωϊκοὺς φιλοσόφους) μέ τόν ὅρο “ὑπόστασις”, πού ἐχρησιμοποιεῖτο μέ τήν ἔννοια τοῦ πραγματικοῦ καί συγκεκριμένου, σέ ἀντίθεση μέ τό φαινομενικό καί φευγαλέο. Ἐπίσης, ἀπό τήν ἐτυμολογική ἀνάλυση (-τό μέρος τοῦ κεφαλιοῦ πού βρίσκεται ἔμπρὸς καί κάτω ἀπό τά μάτια, “τό πρὸς τοῖς ὠφί μέρος”), ὁ ὅρος ἀπέκτησε σχετιστική σημασία = αὐτός πού συνδέε-

ται καί σχετίζεται μέ κάποιον ἄλλον τόν ὁποῖο βλέπει μπροστά του.

Συμβεβηκός (τό)

Ἰδιάζων γνώρισμα πού προσδιορίζει τήν ιδιαιτερότητα μιᾶς ὑποστάσεως προσώπου. Συμβεβηκότα εἶναι: τό σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος, χρόνος, τόπος, οἱ γονεῖς, ἡ ἀνατροφή, ἡ ἀγωγή κ.λπ. Τό συμβεβηκός εἶναι ἀνυπόστατο.

Συνοπτικοί

Οἱ τρεῖς πρῶτοι Εὐαγγελισταί, Ματθαῖος, Μάρκος καί Λουκάς. Ὀνομάζονται “συνοπτικοί”, διότι τά κείμενα τῶν Εὐαγγελίων τους “συνάπτονται”, ἔχουν δηλαδή τόν ἴδιο φιλολογικό χαρακτήρα (διηγηματικό καί περιγραφικό) καί σχεδόν τό ἴδιο περιεχόμενο. Ἐπίσης, διότι, ἐάν τά ἱερά κείμενα τῶν Εὐαγγελίων τους παρατεθοῦν παραλλήλως (σέ τρεῖς στήλες), μπορεῖ κανεῖς νά διαβάσει “συνοπτικῶς”, μέ μιά ματιά.

Ὑλη

Τό περιεχόμενο τῶν κτιστῶν ὄντων, προσώπων καί ἀντικειμένων (ἡ οὐσία), πού ἔχει διαστάσεις, βάρος καί μπορεῖ νά λάβει σχῆμα παντός εἶδους ἢ νά διαιρεθῆ. Γενικά, κάθε ἄμορφο σῶμα ἢ ἀντικείμενο πού μπορεῖ νά διαμορφωθῆ σέ εἶδος.

Ὑπαρξη

Ὡς οὐσιαστικό, σημαίνει κατάσταση διαφοροποιημένη ἀπό τό μηδέν. Ἀντίθετο: ἡ μή ὕπαρξη, ἡ ἀνυπαρξία. Συνώνυμο: τό “εἶναι”. Ὡς κατηγορήμα, σημαίνει τόν τρόπο ὕπαρξης ἑνός προσώπου ἢ ἀντικειμένου, τό ὑπαρκτικό μόρφωμα, μέ τό ὁποῖο μία φύση ἢ οὐσία γίνεται αἰσθητή καί ἀντιληπτή. Ἡ φύση - οὐσία ἑνός ὄντος, διαμορφωμένη σέ ὑπαρκτική κατάσταση, π.χ. τό διαμάντι εἶναι μία “ὕπαρξη” τῆς φύσεως τῶν ὀρυκτῶν. Ὁ Ἀδάμ εἶναι μία “ὕπαρξη” τῆς ἀνθρώπινης φύσεως - οὐσίας. Ὁ ἅγιος Μά-

ξιμος τήν ὑπαρξην ὀνομάζει “τρόπον τῆς φύσεως”. Βλ. ὑπόστασις.

Ὑπερβατικός

Ὑπαρξην πού ὑπάρχει πέρα καί ἔξω ἀπό τά ὅρια τῶν αἰσθήσεων τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς ἀνθρώπινης νοητικῆς (συλληπτικῆς) λειτουργίας.

Ὑπόστασις

Τό ἐπί μέρους ὄν, ἡ ὄντότητα, πού κατέχει τή φύση - οὐσία τῆς γενικῆς κατηγορίας τοῦ ὄντος, στήν ὁποία ἀνήκει καί ἔχει στοιχεῖα ταυτότητος καί αὐτοσυνειδησία. Ταυτίζεται μέ τήν ἔννοια πρόσωπον, π.χ. ὁ Πέτρος εἶναι ἀνθρώπινη ὑπόστασις. Ὁ ἅγιος Μάξιμος τήν ὑπόστασις ὀνομάζει “τρόπον τῆς φύσεως ἢ τῆς ὑπάρξεως”, βλ. ὑπαρξην.

Φαινομενικό

Πρόσωπο ἢ ἀντικείμενο φανταστικό ἢ ἀπατηλό πού δέν ὑπάρχει στήν πραγματικότητα. Ἀντίθετο: τό πραγματικό.

Φύσις ἢ λόγος τῆς Φύσεως

Ἡ φυσική κατάστασις ἑνός κτιστοῦ ἢ ἀκτίστου, ἐμφύχου ἢ ἀψύχου ὄντος. Ἡ κατά φύσιν μορφή του. Κάθε φυσικό καί ὄχι τεχνητό (κατασκευασμένο) ἀντικείμενο. Τό σύνολο τῶν ὄντων τῆς κτιστῆς δημιουργίας, στό χῶρο καί τό χρόνο. Ὁ ὕλικός καί σωματικός κόσμος στό σύνολό τους. Τά βασικά, οὐσιώδη καί ἀναλλοίωτα στοιχεῖα, πού χαρακτηρίζουν μιὰ ὑπαρκτή πραγματικότητα (ὑπαρξην), ἓνα ὄν ἢ ἓνα σύνολο ὄντων. Βλ. καί οὐσία.

Φυσική θέλησις

Κατάστασις τῆς θέλησις τοῦ ἀρχεγόνου ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος, ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δημιουργήθηκε νά εἶναι ἐκ φύσεως ἀγαθός, ὅπως καί ὁ Δημιουργός του. Ἡ θέλησίς του, δηλαδή δημιουργήθηκε μέ τή δυνατότητα νά ἐπιλέγη πάντοτε καί μόνο τό ἀγαθό (ἐλεύθερη ἐπιλογή τοῦ ἀγαθοῦ) καί νά βρῖσκειται ἔτσι σέ συμφωνία καί συνεργασία μέ

τήν αιώνια ἀγαθή θέληση τοῦ Θεοῦ.

Ψυχή

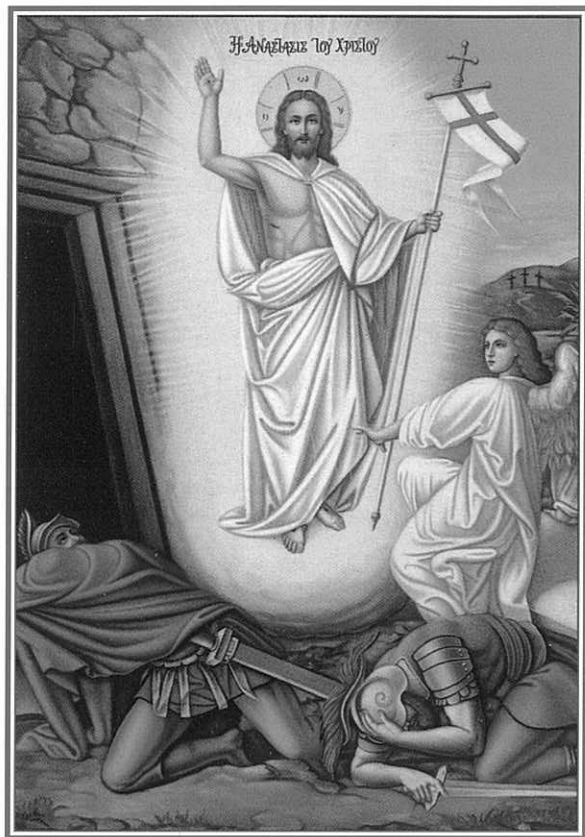
Τό ἕνα ἀπό τά δύο συστατικά στοιχεῖα τοῦ ἀνθρώπου (τό δεύτερο εἶναι τό σῶμα). Τό πνευματικό μέρος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἄυλη οὐσία. Τό κύριο στοιχεῖο τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ φορέας τῆς συνειδήσεως.

Ὄν

Μετοχή τοῦ ρ. “εἰμί” (ὦν, οὔσα, ὄν). Βλ. ὄν. Μέ τόν τύπο αὐτό, οἱ Ὁ ἀπέδωσαν στά ἑλληνικά τό τετραγράμματο ὄνομα τοῦ Θεοῦ YHWH, πού σημαίνει “αὐτός πού ὑπάρχει” (Ἐξοδ. γ΄ 14). Ὄν πού ὑπάρχει καί ζεῖ αἰωνίως, τό ἀπόλυτο ὄν. Τό ὄν, στό ὁποῖο ἡ ὑπαρξη εἶναι ἀπόλυτα καί αἰώνια ταυτισμένη μέ τή ζωή εἶναι ὁ Θεός. Στόν ἄνθρωπο, ἡ ὑπαρξη καί ἡ ζωή δόθηκαν μέ τή δυνατότητα τῆς αἰωνιότητος (ἀθανασίας).

Ἡ εἰκὼν παριστᾷ τήν Δ΄ Οἰκουμ. Σύνοδον καί προέρχεται ἀπό τόν Κώδικα 483 τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

“Ἡ τοῦ ΚΥΡΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ, ΣΩΜΑΤΟΣ Ἀφθαρτισθέντος καὶ ΨΥΧΗΣ ΕΝΩΣΙΣ ἦν ταῦτα γὰρ τὰ διαιρεθέντα” (Αγ. Ἰωάνν. ὁ Δαμασκηνός Ε.Π.Ε. 1. σελ. 566). “ἐν δὲ τῇ ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ, ἠνώθη πάλιν ἡ Ψυχὴ μετὰ τοῦ Σώματος, καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ...” (Ι. Πηδάλιον σελ. 321).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΠΗΓΑΙ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1. Παλαιά Διαθήκη.
2. Καινή Διαθήκη.
3. Ίερών Πηδάλιον (Άγίου Νικοδήμου).
4. Άγίου Νεκταρίου, "Αί Οίκουμ. Σύνοδοι".
5. Θρησκευτική καί ήθική έγκυκλοπαίδεια.
6. MIGNE P.G. 94, 677A' - 780 D.
7. Στεφανίδου: "Έκκλησ. Ιστορία" 1970.
8. Φαράντου Μέγα: "Χριστολογία τό ένυπόστατον", 1972.
9. Χρήστου Παναγιώτου: "Έκκλησιαστική Γραμματολογία", Θεσσαλονίκη, 1971.
10. Τσάμη Δημητρίου: "Έκκλησιαστική Γραμματολογία", Θεσσαλονίκη 1988.
11. Φούγια Μεθοδίου: "Τό Πρόσωπο του Ίησου Χριστού στίς άποφάσεις των Οίκουμ. Συνόδων, Άθήναι 1997.
12. Κοντοστεργίου Δέσποινα: "Αί Οίκουμ. Σύνοδοι", Θεσσαλονίκη 1991.
13. Καρμίρη Ίωάνν.: "Τά Δογματικά & Συμβολικά Μνημεία...", Τομ. Α' 1960, Άθήναι.
14. Μενεβίσογλου Παύλου: "Ιστορική Εισαγωγή εις τούς Ίερούς Κανόνας τής Όρθοδόξου Έκκλησίας", Στοκχόλμη 1990.
15. Στέλιου Εϋθυμίου: "Ο Θεάνθρωπος, Όρθόδοξη Χριστολογία", Άθήναι 1999.
16. Μονή Γρηγορίου Άγ. Όρους: "Εΐναι οί Άντιχαλκιδόνιοι Όρθόδοξοι;", Άγ. Όρος 1995.
17. Μποζοβίκη Σταύρου: "Τά αΐωνια σύνορα τής Όρθοδοξίας...", Άθήναι 1999.
18. "Σωτήρ" Άδελφότης: "Όρθόδοξος Πίστις καί Μονοφυσΐται", Άθήναι 1995.
19. Σταμούλη Χρυσοστόμου: "Κυρίλου Άλεξανδρείας κατά Άνθρωπομορφιτών", Θεσ/νίκη 1993.
20. Του ίδιου: "Κυρίλλου Άλεξανδρείας, Περί ένανθρωπήσεως του Μονογενοϋς", Θεσ/νίκη 1998.
21. Του ίδιου: "Θεοτόκος καί Όρθόδοξον Δόγμα", Θεσ/νίκη 1996, έκδ. "Παλίμψηστον".
22. Δελήμπαση Α.: "Η Αΐρεσις του Μονοφυσιτισμου χθές καί σήμερα",

Ἀθήναι 1994.

23. Γιαννακολοπούλου Καλλιπίου: "Προδοσία τῆς Ὁρθοδοξίας", Πειραιεύς 1992.
24. Τοῦ ἰδίου: "Ὁρθόδοξοι καὶ Μονοφυσίτες", Πειραιεύς 1991.
25. Τοῦ ἰδίου: "Ἡ ἔνωσις μέ τούς Μονοφυσίτες" Πειραιεύς 1991.
26. Κοινότης Ἁγ. Ὅρους: "Παρατηρήσεις περὶ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου ὀρθοδόξων καὶ Ἀντιχαλκιδαιῶν", Ἁγιον Ὅρος 1996.
27. Γκουτζίδη Ἐλευθερίου: "Τό δόγμα τῆς Χριστολογίας... στά τροπάρια τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος", Ἀθήναι 1970.
28. Χριστοπούλου Ἰωάνν.: "Χριστολογία καὶ γεώδεις ἀπάται", περιοδ. "Κ.Γ.Ο." Μάρτιος 1998.
29. Φρατσέα Ἡλία: "Ὁ ὀρισμός τῆς ψυχῆς κατὰ τόν Λεόντιο τόν Βυζάντιο", περιοδ. "Θεολογία" 1998.
30. Σενούντα Γ' Πατριάρχης Μονοφυσιτῶν: "Ἡ φύσις τοῦ Χριστοῦ, ἡ θεότητα τοῦ Χριστοῦ", Ἀθήναι 1996.
31. Σαμοθράκη Ντίνα: "Τό ἐνυπόστατο τοῦ προσώπου", Ἀθήναι 1996.
32. Ἀβραμοπούλου Γεωργίου: "Ἡ Χριστολογία τοῦ Ἁγ. Πρόκλου Κων/λεως...", Θεσ/νίκη 1987.
33. Ζήση Θεοδώρου: "Εἶναι οἱ Ἀρμένιοι Ὁρθόδοξοι;...", Θεσ/νίκη 1995.
34. Congourdeau Marie -- Helene: Τό ἔμβρυο εἶναι πρόσωπο; Ἅγιος Μάξιμος ὁ ὁμολογητής...", Θεσ/νίκη 1992.
35. Γιαγκάζογλου Σταύρου: "Προλεγόμενα στή Θεολογία τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν", Κατερίνη "Τέρτιος" 1992.
36. Ἁγίου Νεκταρίου: ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ, ἐκδ. Νεκτάριος Παναγόπουλος, Ἀθήναι 1992.
37. Γαλίτη Ἀντ. Γεωργίου, καθηγ. Πανεπ. Ἀθηνῶν: "Ἡ Χριστολογία τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, τόμοι Α' & Β'", Ἀθήναι 1990.
38. Σιώνη Ρ. Νικολάου: "Οὐσία καὶ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ κατὰ τόν Γρηγόριον Νύσσης", ἐκδ. Γρηγόρη, Ἀθήναι 1999.
39. Ζηζούλια Ἰωάννου, καθηγητοῦ: "Μαθήματα Χριστιανικῆς Δογματικῆς, περὶ Χριστολογίας κ.λπ.", Θεσ/νίκη 1992-3.
40. Ὁρφανοῦ Μάρκου: "Ἡ ψυχὴ καὶ τό Σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Δίδυμον...", Πατρ. Ἰδρυμα Πατ. Μελετῶν, Θεσ/νίκη 1974.
41. Μαρτζέλου Γεωργίου: "Οὐσία καὶ ἐνέργεια κατὰ τόν Μέγαν Βασίλειον", ἐκδ. Πουρνάρα, Θεσ/νίκη 1993.
42. ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟῦ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ εἰς τιμὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτό-

- κου καί Αειπαρθένου Μαρίας (15 - 17 Νοεμβρίου 1989) Θεσ/νίκη 1991.
43. Βλάχου Ίεροθέου Αρχμ. : "Τό πρόσωπο στήν Ὀρθόδοξη Παράδοση", ἔκδοσι Β' 1994.
44. Βασιλειάδη Νικολάου: "Πότε ἐμψυχούται τό ἀνθρώπινο ἔμβρυο;", Ἀθήναι 1995.
45. Σαμοθράκη Ντίνα: "Περί θελήσεως τοῦ Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ...", Ἀθήναι 1995.
46. Τῆς ἰδίας: "Περί Σώματος κατά Ἀφθαρτοδοκητῶν, Λεοντίου Βυζαντινοῦ", ἐκδόσεις Ἀρμός 1995.
47. Τρακατέλλη Δημητρίου: "Χριστός ὁ προϋπάρχων Θεός", ἐκδόσεις Δόμος, Ἀθήναι 1992.
48. Μποζοβίχη Σταύρου: "Ἀντιχαλκιδόνιοι, ὁ Μεγάλος Πειρασμός", Ἀθήναι 1996.
49. Φλωρόφσκι Γεωργίου: "Οἱ Βυζαντινοί Πατέρες τοῦ 5ου αἰῶνα", ἐκδόσεις Πουρνάρα Θεσ/νίκη 1992.
50. Τοῦ ἰδίου: "Οἱ Ἀνατολικοί Πατέρες τοῦ 4ου αἰ.", ἐκδόσεις Πουρνάρα Θεσ/νίκη 1991.
51. Τοῦ ἰδίου: "Θέματα Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας", ἐκδόσεις Πουρνάρα Θεσ/νίκη 1979.
52. Τοῦ ἰδίου: "Πατέρες τοῦ 8ου αἰ.", Πουρνάρα, Θεσ/νίκη 1993.
53. Παπαδοπούλου Χρυσοστόμου ἀρχμ. Καθηγητῆ Πανεπιστημίου "Αἱ Θεολογικά καί Ἱερατικά Σχολαί τῶν πρώτων αἰῶνων", Ἀθήναι 1920.

ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΩΝ ΕΞΩΦΥΛΩΝ:

1. Πρώτη σελίς: Ὁ Χριστός, φορητή εἰκῶν, ἔργον τοῦ 14ου αἰῶνος. Βυζαντινόν Μουσεῖον Ἀθηνῶν.
2. Δευτέρα σελίς ἐσωτ.: Ἡ Σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ, φορητή εἰκῶν, ἔργον τοῦ 14ου αἰῶνος. Βυζαντινόν Μουσεῖον Ἀθηνῶν.
3. Τρίτη σελίς ἐσωτ.: Φωτογραφία τοῦ Σπηλαίου ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως εἶναι σήμερον εἰς τήν Βηθλεέμ.
4. Τέταρτη σελίς ἐξωτ.: Φορητή εἰκῶν τῆς Γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔργον τοῦ Θεοδώρου Πουλάκη τοῦ Κρητός, τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος.